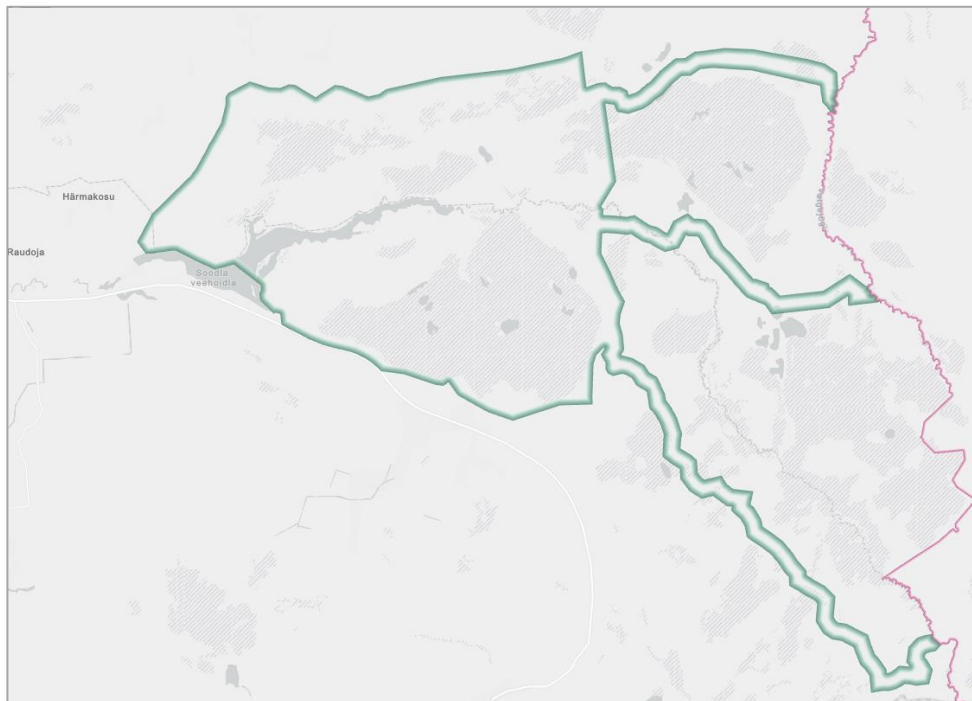

Töö number	2022-0075
Koostamise korraldaja	Kaitseministeerium Sakala 1, 15094 Tallinn Telefon: +372 717 0022; e-post: info@kaitseministeerium.ee
Tellijaja	Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus Järve 34a, 11314 Tallinn Telefon: +372 717 0400; e-post: info@kaitseinvesteeringud.ee
Konsultant	Skepast&Puhkim OÜ Laki põik 2, 12919 Tallinn Telefon: +372 664 5808; e-post: info@skpk.ee Registrikood: 11255795
Seisund	Põhilahenduse eelnõu
Kuupäev	6.09.2024

SOODLA HARJUTUSVÄLJA RIIGI ERIPLANEERING

Planeeringu detailse lahenduse eelnõu

Algatamine	12. mai 2022
Eskiisi avalik väljapanek	1. veebruar – 3. märts 2023
Eskiisi avalikud arutelud	21. ja 22. märts 2023
Põhilahenduse kooskõlastamine	<i>sügis 2024</i>
Vastu võtmine	
Avalik väljapanek	
Avalik arutelu	
Kehtestamine	

I SELETUSKIRI

Sisukord

1	Planeeringu eesmärk ja taustainfo	5
1.1.	Riigi eriplaneeringu koostamise vajadus.....	5
1.2.	Planeeringu eesmärk ja kavandatud tegevuse kirjeldus	6
1.3.	Planeeringuala.....	7
1.4.	Harjutusvälja asukoha määramine	8
1.5.	Eriplaneeringu detailse lahenduse etapp	9
1.6.	Planeeringualal kehtivad planeeringud	10
1.7.	Soodla harjutusvälja kirjeldus ja ülevaade planeeringualast	11
2	Planeeringulahendus	12
2.1.	Ülevaade kavandatavatest objektidest.....	12
2.2.	Harjutusvälja ning laske- ja õppeväljade kirjeldus.....	12
2.3.	Teed, sillad jm liikumiseks vajalik taristu	15
2.4.	Matka- ja suusarajad.....	18
2.5.	Ehitusõigus ja kruntimine.....	20
2.6.	Tehnovõrgud	20
2.7.	Tuleohutus	21
2.8.	Jäätmekäitlus	21
2.9.	Raadamine ja metsamajandamine.....	21
2.10.	Maardlad	22
2.11.	Võimalik avalikes huvides maaüksuste omandamise vajadus	22
2.12.	Planeeringulahenduse muudatused	22
3	Meetmed Soodla harjutusväljaku edasiseks kavandamiseks	24
3.1	Natura hüvitusmeetmed	24
3.2	Meetmed Põhja-Kõrvemaa linnu- ja loodusalale ning Põhja-Kõrvemaa looduskaitsealale avalduva mõju leevendamiseks.....	25
3.3	Meetmed kaitstavatele taimelise, -seene- ja samblikuliikidele avalduva mõju leevendamiseks	27
3.4	Meetmed loomastiku seisundi tagamiseks	28
3.5	Meetmed taimestiku ja koosluste kaitseks.....	30
3.6	Meetmed tuleohtu vähendamiseks	31
3.7	Meetmed müra tekke ja leviku vältimiseks	33
3.8	Meetmed välisõhu kvaliteedi tagamiseks.....	35
3.9	Meetmed inimeste tervise ja heaolu kaitseks	36
3.10	Meetmed kliimamuutuste vältimiseks ja kohanemiseks	36
3.11	Veekaitsemeetmed.....	37
3.12	Meetmed kultuuripärandi kaitseks.....	39
3.13	Meetmed väärtuslike maastike kaitseks	42
3.14	Meetmed ringmajanduse ja jäätmehoolduse korraldamiseks.....	42
3.15	Meetmed asjakohaste mõjude leevendamiseks	44
4	Olulise keskkonnamõju seire meetmed	46
4.1	Taimestiku, kaitstavate taimeliikide ja elupaigatüüpide seire	46
4.2	Linnustiku seire	48
4.3	Loomastiku seire.....	49

4.4	Käsitiivaliste seire	49
4.5	Kivisalisliku seire	50
4.6	Müra ja vibratsiooni seire	50
4.7	Välisõhu kvaliteedi seire	51
4.8	Pinnavee seire	51
5	Planeeringulahenduse täiendav info.....	52
5.1	Harjutusvälja kasutuskoomus ja õppustest teavitamine	52
5.2	Laiendatud ohuala.....	52
5.3	Harjutusvälja tähistamine	53
6	Planeeringu elluviimine	54
6.1	Hüvitusmeetmete rakendamine	54
7	Mõisted.....	56

II JOONISED

Veebikaart:

<https://gis.skpk.ee/portal/apps/webappviewer/index.html?id=9bcef088672b4af78cb93bbaee50a0c3>

III LISAD

Lisa 1 – Soodla HV REP mõjude hindamine

Planeeringu konsultandid

Kadri Vaher –planeerija

Triin Koorits - planeerija

Kati Kraavi - geoinformaatika spetsialist

Aide Kaar – KSH juhtekspert

Lühendite selgitus

DL – Detailne lahendus

HV - Harjutusväli

EhSRS - Ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seadus

EELIS - Eesti looduse infosüsteem

KaM - Kaitseministeerium

KeHJS – Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus

KSH – Keskkonnamõju strateegiline hindamine

KVKP – Kaitseväge keskpõlvagoon

LOA – Nn laiendatud ohuala

NATO - Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsioon, inglise keeles North Atlantic Treaty Organization

PlanS – Planeerimisseadus

REP – Riigi eriplaneering

RKAK - Riigikaitse arengukava

1 Planeeringu eesmärk ja taustainfo

1.1. Riigi eriplaneeringu koostamise vajadus

Eesti riigikaitse põhineb esmasel iseseisval kaitsevõimel ja kollektiivkaitsel, mille tagab Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni (NATO) liikmelisus. NATO kollektiivkaitsel kindlustab Eestile usutava heidutuse ja sõjalise kaitse. Lisaks tugevdab Eesti julgeolekut kuulumine Euroopa Liidu poliitilisse, õiguslikku ja majanduslikku ühisruumi, mis põhineb liikmesriikide usaldusel, koostööl ja ühistel väärtustel. Esmase iseseisva kaitsevõime tagamiseks on Kaitseväe rahuaja ülesanne tagada ajateenijate ja reservväelaste sõjaline väljaõpe ning alaline kaitsevalmidus. Eesti iseseisva kaitsevõime üks olulisem osa on mehhaniseeritud pataljoni loomine.

Mehhaniseeritud pataljoni loomisel on oluline harjutusalade olemasolu, kus oleks võimalik harjutada soomusmanöövermasinade kasutamist. Sobiva asukoha leidmiseks viidi 2015. a Kaitseministeeriumi valitsemisalas läbi analüüs. Leida tuli maa-ala, mis asuks võimalikult kaugel asulatest, kus oleks võimalikult vähe elanikke, mis oleks enamikus riigi omandis, kus oleks sobiv maastik ja pinnas ning mis ei oleks liiga kaugel Tapa linnakust, paiknedes ka võimalikult lähedal olemasolevale Kaitseväe keskpõlügenoonile. Lisaks oli oluline, et alal ei oleks sõjalist väljaõpet takistavaid elektriliine, gaasitrasse, veetrasse, ühiskanaliseerimise trasse, üldkasutatavaid teid, raudteid jne ning kus ei oleks sõjalist väljaõpet oluliselt piiravaid looduskaitsealaseid tegureid. Ühtlasi oli oluline, et harjutusväli ei paikneks liiga lähedal Eesti riigipiirile. Asukoht, mis vastas suures osas kirjeldatud tingimustele, leiti Soodla veehoidla ümbruses Kuusalu ja Anija valdade territooriumil, alal mis oli osaliselt tankodroomina kasutusel ka Nõukogude armee poolt ja kus asuvad riigimaad on kasutanud Kaitseväge juba aastaid taktikaliste õppuste korraldamiseks. Alternatiivsed asukohad harjutusväljale analüüsi kohaselt puuduvad.

Soodla harjutusväli asutati Vabariigi Valitsuse 09.07.2015 korraldusega nr 282¹. Harjutusvälja jaoks sobiliku asukoha analüüs Kaitseministeeriumi valitsemisalas viidi läbi üheaegselt Harju maakonnaplaneeringu 2030+ koostamisega aastatel 2013-2017. Riigihalduse ministri 09.04.2018 käskkirjaga nr 1.1-4/78 kehtestatud Harju maakonnaplaneeringus 2030+² on määratud Soodla harjutusvälja põhimõtteline asukoht. Maakonnaplaneeringu seletuskirjas ptk 4.3.1 lk 72-75 on kirjeldatud harjutusvälja asukoha valimisel kasutatud kriteeriumeid. Harjutusvälja asukoht on kantud kehtestatud Anija valla üldplaneeringule³ ning Kuusalu valla koostamisel olevale üldplaneeringule⁴. Harjutusvälja rajamiseks tuleb 01.07.2015. a jõustunud planeerimiseaduse järgi koostada riigi eriplaneering, sest tegemist on olulise ruumilise mõjuga riigikaitse ehitisega, mille vastu on suur riiklik huvi. EhSRS § 9 lõike 1 kohaselt võib riigi eriplaneeringu koostamist alustada detailse lahenduse menetlusest vastava maakonnaplaneeringu alusel, kui planeeritava ehitise asukoht on määratud enne EhSRS jõustumist kehtinud planeerimiseaduse § 7 alusel koostatud maakonnaplaneeringus. Soodla harjutusvälja põhimõtteline asukoht on määratud Harju maakonnaplaneeringuga 2030+, mis algatati Vabariigi Valitsuse 18.07.2013 korraldusega 337 ja menetleti vastavalt EhSRS §-le 1 lõpuni lähtudes kuni 30.06.2015 kehtinud PlanS-is sätestatud nõuetest ning kehtestati riigihalduse ministri 09.04.2018 käskkirjaga nr 1.1-4/78. Eeltoodud arvesse võttes alustati riigi eriplaneeringu koostamist detailsest lahendusest.

Lähtudes eeltoodust kiitis Vabariigi Valitsus 29.06.2017. a heaks riigikaitse arengukava 2017–2026⁵, mis näeb ette sõjalise kaitse arendamiseks mitmeid tegevusi, et suurendada sõjaaja struktuuri koosseisu, luua küberväejuhatust, tõsta ajateenistuse läbinud isikute osakaalu, suurendada

¹ [Vabariigi Valitsuse 09.07.2015 korraldus nr 282. Soodla harjutusvälja asutamine.](#)

² [Riigihalduse ministri 09.04.2018. a käskkirja nr 1.1-4/78.](#)

³ [Anija valla üldplaneering, 2020.](#)

⁴ [Kuusalu valla üldplaneeringu eskiis, 2021.](#)

⁵ [Riigikaitse arengukava 2017–2026.](#)

soomusmanöövervõimet, arendada täielikult välja kaks brigaadi ja tugevdada maakaitset. Harjutusväljade arendamist näeb ette ka uus riigikaitse arengukava 2022-2031⁶. Eesmärkide saavutamist toetab riigi eelarvestrateegia 2022-2025⁷, mis julgeoleku ja riigikaitse arendamisel näeb ette tegevusi NATO võime eesmärkide täitmiseks ja keskpõlvuugoni arendamist, millega on otseselt seotud ka Soodla harjutusvälja välja arendamine.

Alates 2014. aastast on Eestis rotatsiooni korras pidevalt väljaõpet läbi viinud Ameerika Ühendriikide maaväe üksused, 2015. aastal töid liitlased esimest korda Eestisse ka lahingutankid. 2016. aasta NATO Varssavi tippkohtumisel otsustati Balti riikidesse ja Poolasse paigutada väeüksused NATO liitlaste suurendatud kohaloleku (Enhanced Forward Presence – EFP) programmi raames. 2017. aasta kevadest paikneb Tapa linnakus liitlaste lahingugrupp, mille raamriigiks on Suurbritannia ja teisteks osalisriikideks roteeruvad põhimõttel Prantsusmaa, Taani ning Island. Vastusena Vene Föderatsiooni kallaletungile Ukrainale otsustati 2022. a. NATO tippkohtumisel Madridis NATO idatiiva tugevdamiseks luua Eestisse NATO diviisi struktuur ja määrata siia täiendavad liitlasüksused. Vabariigi Valitsus otsustas kevadel 2022. a maakaitse suurendamise kahekordistamise - kuni 20 000 inimeseni, ja sügisel 2022. a otsustati ajateenijate arvu suurendamine 2026. aastaks 4000 inimeseni ning Kaitsevälise väljaõppe pikendamine. See kõik muudab senisest veelgi olulisemaks harjutusväljade arendamist, mis võimaldavad harjutada meil ja liitlastel olevate relvade kasutamist. Liitlaste väljaõppe ning soomusmanööverüksuste ühiste õppuste läbiviimiseks oli vajalik Tapa piirkonnas kasutusele võtta täiendavaid harjutusalasid, sh planeerida Soodla harjutusväli.

Soodla harjutusvälja arendamise vajadused ja nõuded on kirjeldatud kaitseministri 05.09.2017 käskkirjaga nr 486 kehtestatud Soodla harjutusvälja arendusprogrammis ja neid on riigi eriplaneeringu koostamiseks täpsustatud arvestades Ukraina sündmuste mõjuga harjutusväljade kasutamisele. Harjutusvälja olulised aspektid on kirjeldatud riigi eriplaneeringu koostamise lähteseisukohtades⁸.

1.2. Planeeringu eesmärk ja kavandatud tegevuse kirjeldus

Soodla harjutusvälja riigi eriplaneering on algatatud Vabariigi Valitsuse 12.05.2022 korraldusega nr 147. Riigi eriplaneeringu koostamise korraldaja on Kaitseministeerium.

Riigi eriplaneeringu detailse lahenduse koostamise eesmärk on Soodla harjutusvälja toimimiseks vajalike objektide kavandamine, Soodla HV ja Kaitseväe keskpõlvuugoni ühendusteede ning Soodla HV juurdepääsu- ja möödasõiduteede asukohtade määramine, ehitusõiguse ning kõigi kavandatud objektide jaoks vajalike tingimuste määramine ja muude PlanS § 126 lõikes 1 nimetatud asjakohaste ülesannete lahendamine.

Soodla HV-l saab kasutada Eesti Kaitseväe, Kaitseliidu ja Eesti liitlaste relvastuses olevaid relvi selliselt, et nende ohualad jäävad harjutusvälja piiridesse, vajadusel ka selliselt, et ohualad ulatuvad Soodla harjutusvälja ja Kaitseväe keskpõlvuugoni vahelisel alal üle harjutusvälja piiride. Ohualade laiendamise eelduseks väljapoole harjutusvälja piire on ohuala nõuetekohane märgistamine ja Vabariigi Valitsuse korralduse kehtestamine metsaseaduse § 36 lõike 1 punktides 2 ja 3 alusel, mis võimaldab metsa kahjustamist Soodla harjutusvälja ohualas (LOA ala). Kui relvastusse peaks tulema uusi võimekusi, siis piirangud puuduvad, kui täidetud on tingimused, et ohualad mahuvad harjutusvälja piiridesse ja kasutatakse laskemoona, mis ei jäta lõhkemata lõhkekehi, või on kehtestatud eelnimetatud VV korraldus metsaseaduse alusel. Vajalikud piirangud kirjeldatakse Soodla HV kasutuseeskirjas.

⁶ [Riigikaitse arengukava 2022-2031.](#)

⁷ [Riigi eelarvestrateegia 2022-2025.](#)

⁸ [Lähteseisukohad Soodla harjutusvälja riigi eriplaneeringu detailse lahenduse koostamiseks ja keskkonnamõju strateegilise hindamiseks.](#)

Soodla HV-le kavandatakse kolm laske- ja õppevälja ning vajalikud liikumisteed. Soodla harjutusvälja ja Kaitseväe keskpõlügeni vahel liikumiseks kavandatakse kolm ühendusteed, mis peavad võimaldama ka rasketehnika liikumist. Soodla HV idaküljele kavandatakse põhja-lõuna suunaline alternatiivne avalik teelõik, mis kulgeb väljapool harjutusvälja piiri, et võimaldada õppuste ajal tsiviilelanikel liikuda Pikajärve tee kaudu ilma Mähuste nõmme piirkonda läbimata.

Täiendavalt kajastatakse vajalikud juurdepääsuteed, mis kõik jäävad riigi eriplaneeringu piiridest väljapoole, kuid on Soodla harjutusvälja toimimiseks vajalikud: 3 erinevat juurdepääsuteed Narva maanteelt ning põhja- ja lõuna laskeväljade ühendustee harjutusvälja lääneküljelt.

Soodla LOA ala võimalik kasutusele võtmine Soodla HV ja Kaitseväe keskpõlügeni vahelises piirkonnas mõjutab oluliselt teatud olemasolevate avalike sõidu- ja matkateede kasutamist. Vajalik alternatiiv matkarajale on planeeringuga ette nähtud Soodla HV piiri mööda.

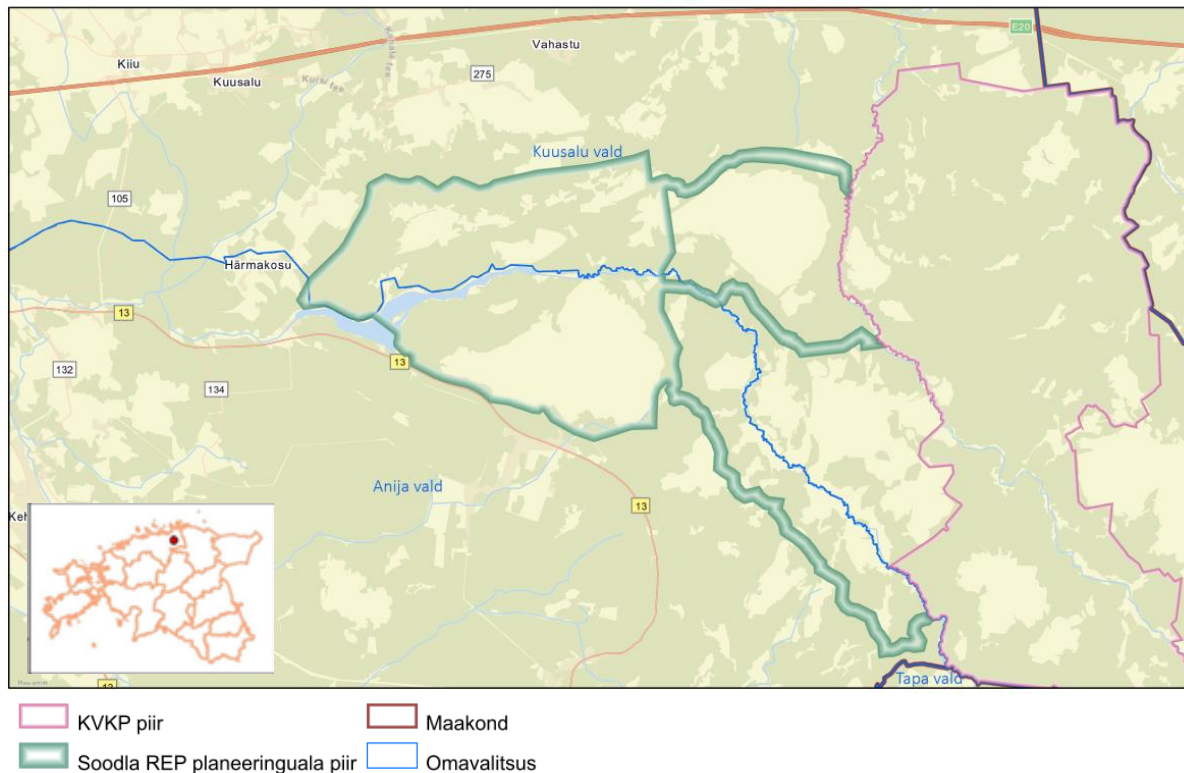
Planeering on Soodla harjutusvälja, ühendusteede, juurde- või ümbersõiduteede, alternatiivsete matkaradade jm kavandatud objektide ehitusprojektide koostamise või rajamise aluseks.

1.3. Planeeringuala

Planeeringuala asub Harju maakonnas Kuusalu vallas Hirvli, Koitjärve ja Suru külades ning Anija vallas Pillapalu, Härmakosu ja Raudoja külades.

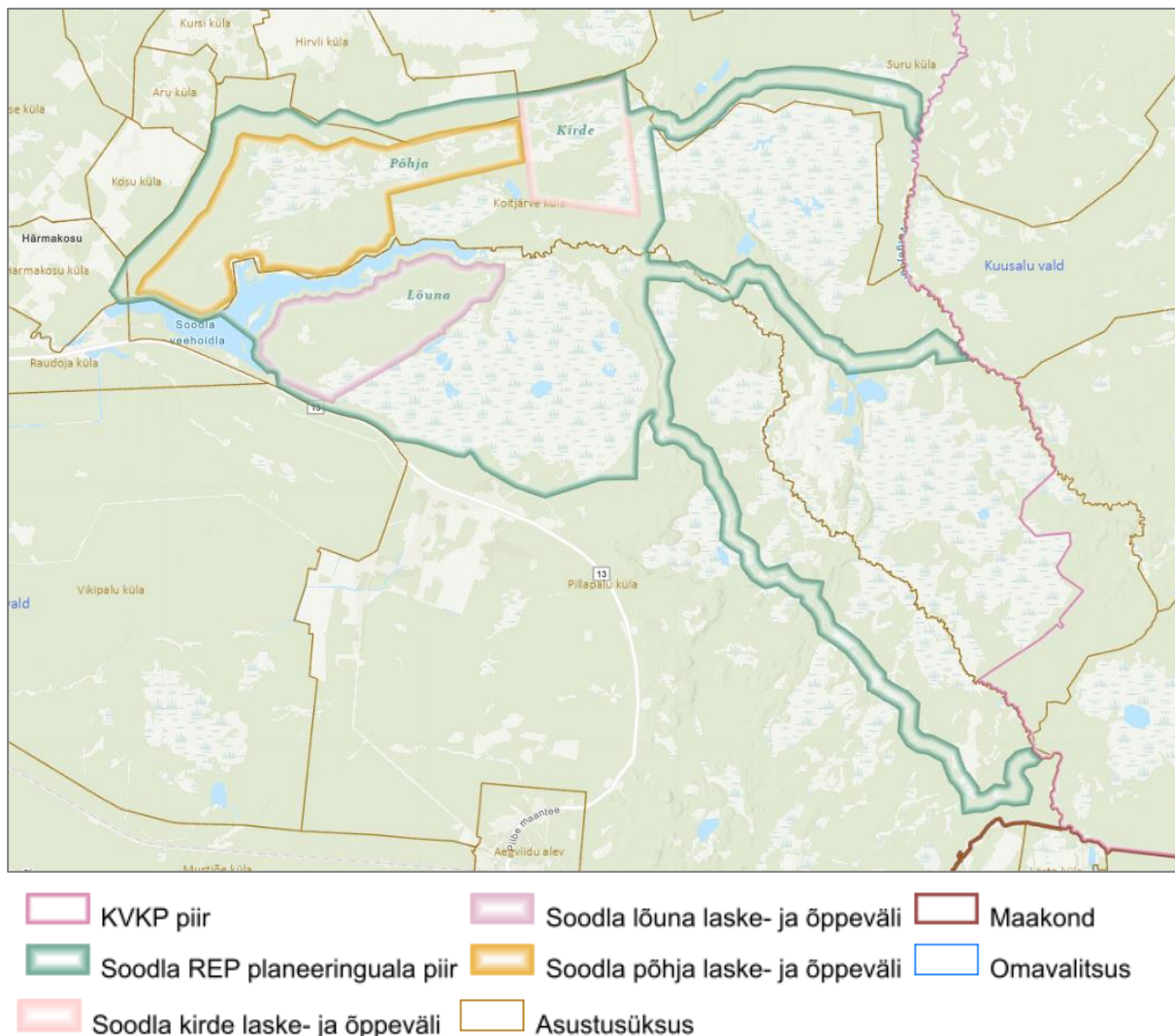
Planeeringuala suurus on ca 7063 ha, millest Soodla harjutusvälja pindala on ca 5766 ha. Harjutusvälja pikkus põhjast lõunasse on sõltuvalt mõõtmise asukohast ca 5–7,5 km ning laius idast läände ca 10 km. Harjutusvälja välispiiri pikkus on ca 32 km.

Planeeringuala piir on esitatud joonisel 1 ning peamised kavandatavad objektid on esitatud joonisel 2.

Joonis 1. Soodla harjutusvälja riigi eriplaneeringu ala.

Joonis 2. Planeeringualale jäävad peamised kavandatavad objektid on Soodla harjutusväli koos õppe- ja laskeväljadega ning liikumiskoridorid Kaitseväe keskpöügoonile.

1.4. Harjutusvälja asukoha määramine

Vastavalt PlanS-le on riigi eriplaneeringu eesmärk sellise olulise ruumilise mõjuga ehitise püstitamine, mille asukoha valiku või toimimise vastu on suur riiklik või rahvusvaheline huvi. Riigi eriplaneering koostatakse eelkõige maakonnaüleste huvide väljendamiseks riigikaitse ja julgeoleku, energeetika, gaasi, transpordi, jäätmemajanduse ning maavarade kaevandamise valdkonnas või eespool nimetatud huvide väljendamiseks avalikus veekogus ja majandusvööndis. Soodla harjutusväli on riigikaitse objekt, mille arendamise vastu on suur riiklik huvi, kuna selle objekti kasutamine riigikaitse eesmärkidel tõstab oluliselt Eesti riigikaitse võimet ja loob paremad eeldused iseseisvuse säilimiseks. Samuti on Soodla harjutusväljal märkimisväärne rahvusvaheline huvi, seoses Eesti liikmelisusega NATO ja Euroopa Liidus. Suure riigikaitse huvi tõttu on vajalik Soodla HV kavandamiseks viia läbi riigi eriplaneeringu koostamine.

Riigikaitse arengukava eesmärkide täitmiseks ja lähtudes Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammist sõjalise väljaõppe võimaluste parandamiseks, viidi Kaitseministeeriumi valitsemisalas enne harjutusvälja asutamist 2015. a läbi asukoha eelvaliku analüüs. Asukoha eelvaliku kriteeriumid on

kirjeldatud harjutusvälja asutamise otsuses ja maakonnaplaneeringu seletuskirjas ptk-is 4.3.1. Harju maakonnaplaneering 2030+ kehtestamisega⁹ määrati planeerimisseaduse mõistes harjutusvälja põhimõtteline asukoht.

Uuele harjutusväljale sobiva asukoha leidmiseks tuli leida piisava pindalaga territoorium, mis vastab järgmistele kriteeriumitele:

- võimalikult kaugel asulatest;
- võimalikult vähe elanikke;
- valdavalt riigi omandis;
- sobiv maastik ja pinnas;
- mõistlikul kaugusel Tapal asuvast Kaitseväe linnakust ja võimalikult lähedal olemasolevale Kaitseväe keskpõlügenile;
- ei ole sõjalist väljaõpet piiravaid looduskaitselisi tegureid;
- ei ole sõjalist väljaõpet takistavaid elektriliine, gaasitrasse, veetrasse, ühiskanaliseerimise trasse, üldkasutatavaid teid, raudteid jmt;
- ei asu liiga lähedal Eesti piirile.

Kuna kõikidele kriteeriumitele vastavat maa-ala ei leitud, siis tuli erinevate kriteeriumite vahel kompromisse teha. Üheks olulisemaks kriteeriumiks lisaks mõistlikule kaugusele Tapa linnakust ja keskpõlügenist oli piisava suurusega maa-ala leidmine. Ala suuruse määravad eelkõige soomukite, jalaväe lahingumasinade ja tankide laskmistel tekkivad ohualad.

Kaardianalüüsi käigus leiti harjutusvälja jaoks kaks alternatiivset asukohta. Soodla veehoidla ümbrus osutus sobivamaks, sest see asub lähemal keskpõlügenile ja ala on kasutatud ajalooliselt ja ka praegu sõjaliseks väljaõppeks. Lisaks rajades ühenduste uue harjutusvälja ja keskpõlügeni vahele, saab sõjaliseks väljaõppeks kasutada korraka kahte harjutusvälja. Lähtudes eeltoodust jõutigi järeldusele, et kõige otstarbekam on rajada uus harjutusväli Harju maakonda Kuusalu ja Anija valdade territooriumile Soodla veehoidla põhja- ja lõunakaldale. Arvestades ülaltoodud kriteeriume alternatiivne asukoht uuele harjutusväljale puudub.

1.5. Eriplaneeringu detailse lahenduse etapp

Kuna Soodla HV asukoht on määratud maakonnaplaneeringuga, alustatakse riigi eriplaneeringut detailse lahenduse etapist.

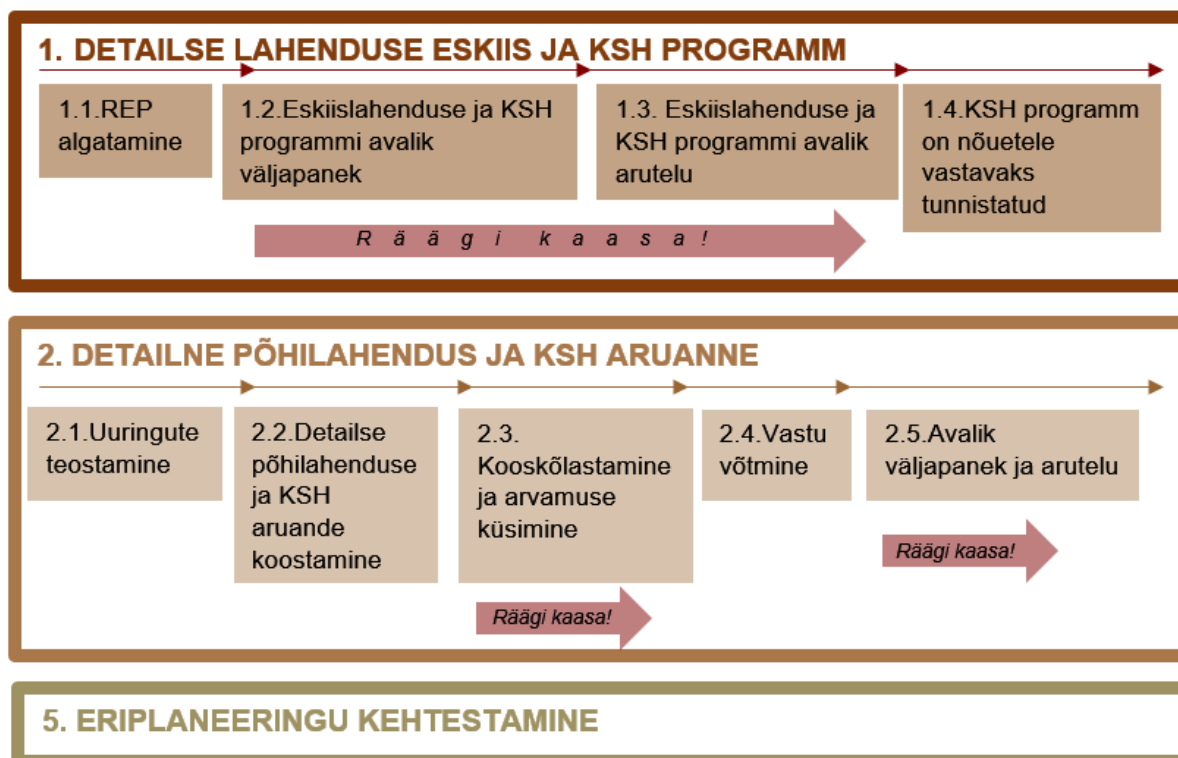
EhSRS § 9 lõike 1 kohaselt võib riigi eriplaneeringu koostamist alustada detailse lahenduse menetlusest vastava maakonnaplaneeringu alusel, kui planeeritava ehitise asukoht on määratud enne EhSRS jõustumist kehtinud planeerimisseaduse § 7 alusel lõike 3 punkti 13 alusel, mille järgi on maakonnaplaneeringu ülesandeks üleriigilise tähtsusega riigikaitse otstarbega maa-ala määramine. Soodla HV põhimõtteline asukoht on määratud Harju maakonnaplaneeringuga 2030+, mis algatati¹⁰ ja koostati vastavalt EhSRS §-le 1 lõpuni lähtudes kuni 30.06.2015 kehtinud PlanS-is sätestatud nõuetest. Riigi eriplaneeringu detailse lahenduse koostamise protsessi on kujutatud joonisel 3.

Antud hetkel on valminud detailse lahenduse põhilahendus ja KSH aruanne (etapp 2 joonisel 3). Sellele järgneb vastu võtmine ja avalikustamine ning seejärel kehtestamine.

⁹ [Riigihalduse ministri 09.04.2018. a käskkiri nr 1.1-4/78.](#)

¹⁰ [Vabariigi Valitsuse 18.07.2013. a korraldus nr 337.](#)

Eriplaneeringu raames tehakse koostööd avalikkuse, kohalike elanike, ametkondade, kolmanda sektori jt huvitatud osapooltega, et kaardistada erinevad huvid ja arvamused ning neid võimaluste piires planeeringulahenduses arvesse võtta.

Joonis 3. Eriplaneeringu detailse lahenduse protsessi skeem.

1.6. Planeeringualal kehtivad planeeringud

Planeeringualal kehtivad planeeringud:

- Harju maakonnaplaneering 2030+¹¹ - kehtestatud 2018.a;
- Kuusalu valla üldplaneering¹² - kehtestatud 2001. a, hõlmab planeeringuala osaliselt. Kuusalu valla kehtivas üldplaneeringus ei ole Soodla HV kajastatud, kuna harjutusväli asutati aastal 2015. Kuusalu kehtivast üldplaneeringust ei tulene harjutusvälja piirkonnas ruumilisi tingimusi, mida Soodla REPi raames arvesse võtta,
- Koostamisel on Kuusalu valla uus üldplaneering¹³, hõlmab planeeringuala osaliselt;
- Anija valla üldplaneering¹⁴ - kehtestatud 2020.a, hõlmab planeeringuala osaliselt.

Koostatavas Kuusalu valla ning kehtivas Anija valla üldplaneeringus on Soodla HV kajastatud kui kavandatav harjutusväli ning on lisatud, et täpsem lahendus kujuneb riigi eriplaneeringu raames. Lisaks on toodud üldised kasutus- ja ehitustingimused Soodla HV piiranguvööndis tegevuste kavandamisel.

¹¹ [Harju maakonnaplaneering 2030+, Harju Maavalitsus, 2018.](#)

¹² [Kuusalu valla üldplaneering, Kuusalu Vallavalitsus, 2001.](#)

¹³ [Kuusalu valla koostamisel olev üldplaneering, Kuusalu Vallavalitsus, eskiislahendus 2.02.2022.](#)

¹⁴ [Anija valla üldplaneering, Anija Vallavalitsus, 2020.](#)

Maa-ameti planeeringute kaardirakenduse¹⁵ alusel ei jää planeeringualale kehtivaid detailplaneeringuid. Anija Vallavalitsuse planeeringute info alusel jääb alale Anija Vallavolikogu 15.09.2011 otsusega nr 119 kehtestatud Pillalalu küla Mähuste ja Männisalu detailplaneering.

Vastavalt planeerimisseaduse § 53 lõikes 2 sätestatule, peatuvad REP-i kehtestamisel REP-i alal varem kehtinud planeeringud. Peatunud planeeringute lahendusi REP-i alal asendab REP-i lahendus. Seega käsitletakse detailse lahenduse põhilahenduses REP-iga tehtavaid muudatusi kehtivatele planeeringutele.

Anija ja Kuusalu valla üldplaneeringusse tuleb kanda muudatused Soodla harjutusvälja riigi eriplaneeringu lahenduse alusel:

- Soodla harjutusvälja piir
- Soodla harjutusvälja ja Kaitseväe keskpõlügeni ühendavad teed
- Suusa- ja matkarajad
- Avalikult kasutatavad teed

REP-is käsitletud muudatused tuleb varem kehtestatud planeeringutesse sisse kanda vastavalt õigusaktis toodud nõuetele. Muudatuste sissekandmisel tuleb varem kehtestatud planeeringu juures viidata, et vastaval maa-alal kehtib eriplaneering või tehnilise võimaluse korral kanda eriplaneeringuga kavandatud muudatused varem kehtestatud planeeringu kaardile ja seletuskirja.

1.7. Soodla harjutusvälja kirjeldus ja ülevaade planeeringualast

Soodla HV ala paikneb Harjumaal Kuusalu ja Anija valla territooriumitel. Alast põhja ca 4 km kaugusele jääb Tallinn- Narva maantee ning lõunasse Piibe maantee, mis osaliselt piirneb Soodla HV piiriga. Suuremad külad, mis paiknevad harjutusvälja ääres on Sigula, Hirvli, Kursi, Aru, Kosu, Härmakosu, Raudoja, Pillalalu, Vikipalu ja Koitjärve.

Soodla HV pikkus põhjast lõunasse on erinevatest kohtadest mõõdetuna 5–7,5 km. Laius idast läände on ca 10,3 km.

Ülevaade planeeringualast on antud KSH programmis ptk 6. *Eeldatavalt mõjutatav keskkond ja eeldatavalt kaasnev keskkonnamõju.*

¹⁵ [Maa-ameti planeeringute kaardirakendus](#), seisuga 7.12.2022.

2 Planeeringulahendus

Planeeringulahenduse raames on kajastatud eelkõige valdkonnad, mis planeeringuga kehtestatakse. Ptk-is 4 on kirjeldatud lisaks ka taustainfot mida planeeringuga ei kehtestata, kuid mis on vajalik planeeringuga kaasnevate mõjude hindamiseks.

Täiendavalt peab arvestama, et teatud teemade osas annab planeering üldisema põhimõttelise lahenduse, mis täpsustub harjutusvälja ja ühendusteede projekteerimise etapis.

2.1. Ülevaade kavandatavatest objektidest

Soodla HV koosneb erinevatest sõjalise väljaõppe objektidest ja väljaõpet toetavatest objektidest. Keskselt objektideks, mis loovad väljaõppetingimused on: laske- ja õppeväljad ning teedevõrk. Väljaõppe võimalused tekivad olemasolevast ja rajatavast teedevõrgust ning sellest, kuidas harjutusväljale on paigutatud erinevad laske- ja õppeväljad. Harjutusvälja äärealad on vajalikud harjutusväljal kasutatavate relvade ohualadena.

Laske- ja õppeväljadel kujundatakse maastik kinniseks, poolkinniseks ja lagedaks, tagades seeläbi vajalikud tingimused lahinglaskmiste läbiviimiseks. Laske- ja õppeväljadel tagatakse liikumisvõimalus jalaväele, jalaväe poolt kasutatavale tehnikale ja toetusrelvadele.

Sõltuvalt kasutatavatest relvadest on võimalik samaaegselt kasutada kuni kõiki kolme laske- ja õppevälja. Õppuseks kasutatavate relvade ohualad¹⁶ mahuvad üldjuhul ära harjutusvälja piiridesse, erandiks on LOA ala.

Harjutusvälja välispiirile tuleb vajadusel rajada piirisiht ning paigaldada piiritähistus.

Planeeringu põhilahenduse koostamise etapis on täpsustatud Soodla HV välispiiri kulgemine. Harjutusvälja piiri täpsustamisel lähtuti võimalusel planeeringu koostamise käigus esile kerkinud asjaoludest, näiteks looduskaitse piirangute paiknemisest, kohalike elanike arvamustest, looduslikest oludest, mis soodustavad ohuala paremat jälgitavust, ohualade paiknemisest jm.

2.2. Harjutusvälja ning laske- ja õppeväljade kirjeldus

Harjutusväljal korraldatakse Kaitseväe ja Kaitseliidu üksuste taktikalisi harjutusi ja õppusi, laskmisi ja lõhketöid ning katsetatakse relvi, lahingumooni, lahingu ja muud tehnikat.

Laske- ja õppeväljal on ala, kus võib sooritada Kaitseväe, Kaitseliidu ja liitlasüksuste jaoks üksuste vajalikke harjutusi ja laskmisi. Laske- ja õppeväljale võib paigutada sihtmärke erinevatele relvadele ja paigutada imitatsioonivahendeid. Rajada võib väljaõppeks vajalikke ehitisi, sh kindlustatud positsioone isikkoosseisule, relvadele ja tehnikale, vaatlustorne laskmiste kontrollijatele ja läbiviijatele, tõkkeid ja neist läbipääse jm.

Sihtmärgialasid laske- ja õppeväljadel eraldi ei määrata, need võivad paikneda kogu laske- ja õppevälja ala ulatuses, kus on täidetud ohutusnõuded ja on arvestatud looduskaitse piirangutega.

Suurtükkide tulepositsioone võib paigaldada maastikule igale poole harjutusvälja maa-alal, kus on täidetud ohutusnõudeid ja on arvestatud looduskaitse piirangutega. Laskmised suurtükkidest toimuvad Soodla HV-lt lastes Kaitseväe keskpöügooni sihtmärgialadele. Harjutusväljal tohib

¹⁶ Ohuala on ruumiline ala, kuhu laskmiste, lõhketööde, käsigranaatide viskeharrutuste ja muu ohtliku tegevuse ajal peab kõrvalisele isikutele olema pääs tõkestatud ja keelatud, kuna seal viibimine on neile eluohtlik.

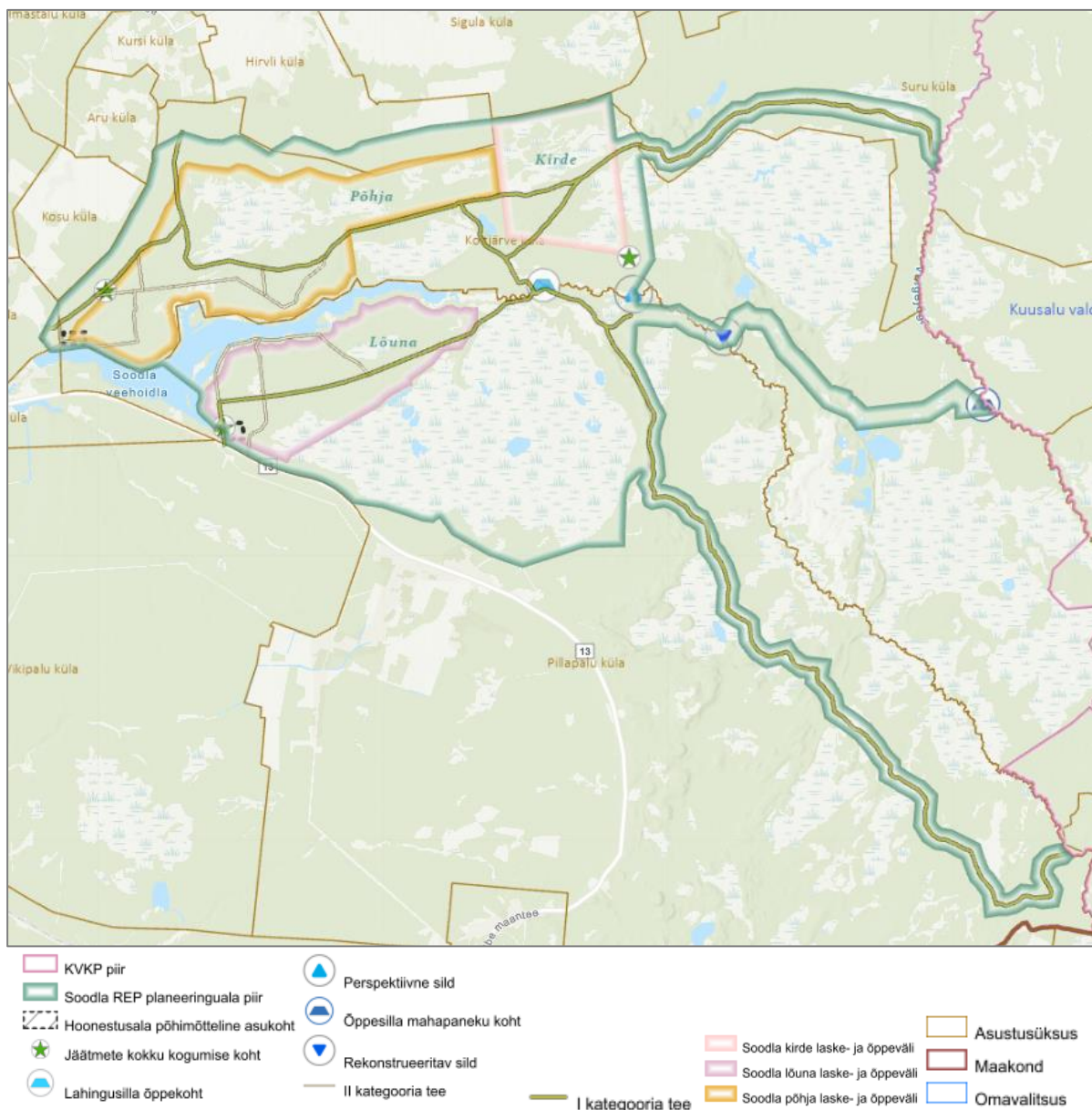
kasutada ainult sellist laskemoona, mis ei jäta lõhkemata lõhkekehi, v.a suurtükid Kaitseväe keskpõlvüoonile lastes.

Soodla HV arendusprogrammi kohaselt on vajalik rajada kolm laske- ja õppevälja pindaladega ca 1270 ha, ca 740 ha ja ca 520 ha, kokku ca 2 530 ha. Laske- ja õppeväljad peavad olema avatud või poolsuletud maastikuga, mis eeldab metsa raadamist maksimaalselt 90-95% ulatuses kõigi õppeväljade peale kokku, kuid tegelik raadamise vajadus on tõenäoliselt u 50% ulatuses. Raadamise teema kajastub täpsemalt ptk-is 2.9.

Soodla harjutusväljale on kavandatud 3 laske- ja õppevälja (joonis 4):

- Lõuna laske- ja õppeväli asub Soodla veehoidlast lõunasuunal – põhilaskesuund on kirdesse. Laskeväljal oli Nõukogude Liidu armee tankodroom, mis praeguseks on metsastunud. Lõuna laskeväli võimaldab pärast raadamist laskedistantse kuni 3 km kaugusele.
- Põhja laske- ja õppeväli asub Soodla veehoidlast põhjasuunal – põhilaskesuund on kirdesse. Pärast metsa raadamist saab laskedistsantsid viia kuni 2,5 km pikkuseks.
- Kirde laske- ja õppeväli asub Soodla veehoidlast kirdesuunal - põhilaskesuund on edelasse. Soodla HV kõige väiksem planeeritav laskeväli, mis võimaldab pärast raadamist laskedistantse kuni 2 km kaugusele.

Joonis 4. Soodla harjutusväljale ja planeeringualale kavandatud objektid.

Laske- ja õppeväljade paigutus lähtub olemasolevast Soodla HV asukohast ja maastikust, harjutusvälja kujust ning Kaitseväe, Kaitseliidu ja liitlasüksuse poolt kasutatava relvastuse ja laskemoona ohualadest. Kõigil aladel on lubatud kasutada relvasid selliselt, et ohualad jäävad harjutusvälja piiridesse.

Laske- ja õppevälja piirid on kavandatud selliselt, et suuremate külade ja asulate läheduses säilitatakse võimalusel u. 500 m puhervöönd militaarmüra mõju vähendamiseks. Täiendavalt on arvestatud veekogu 100 m kaldakaitsevööndiga ning Põhja-Kõrvemaa looduskaitseala piiriga.

Planeeringulahendus annab laske- ja õppeväljade põhimõttelise lahenduse – täpne asukoht, arv ja mõõtmed pannakse paika harjutusvälja projekti, raadamisplaani vm tegevusetapi raames, mis on aluseks väljaõppehitiste rajamisel.

2.3. Teed, sillad jm liikumiseks vajalik taristu

Soodla HV teedevõrgu planeerimisel on aluseks võetud olemasolevad teed ning soomustatud jalaväerühma manöövrite tegemise võimalus. Lähtudes sellest vajadusest on olemasolevad ja rajatavad teed kavandatud ühtseks teedevõrguks, mis loob tingimused erinevate harjutuste ja õppuste läbiviimiseks.

Kasutusviisi ja tehniliste näitajate alusel on teed jaotatud:

- I kategooria teed - põhiteed, mis loovad peamised liikumisteed.

Tee laius: 7 m

Teljekandevõime: 12 t

Õppeväljade sees on raadatava tee koridori laiuse vajadus kuni 30 m. Väljapool õppevälja on raadatava tee koridori laiuse vajadus kuni 15 m.

- II kategooria teed - kõrvalteed, mis seovad põhiteed ühtseks teedevõrguks.

Tee laius: 5 m

Teljekandevõime 12 t

Teele tuleb rajada nn „taskuid“, kust saab vajadusel mööda lasta vastutulevaid sõidukeid.

Õppeväljade sees on raadatava tee koridori laiuse vajadus kuni 30 m. Väljapool õppevälja on raadatava tee koridori laiuse vajadus kuni 15 m.

- Soomustehnika teed – enamasti isetekkelised teed, mis kujunevad laske- ja õppeväljadel harjutusi läbi viies. Vajadusel ehitatakse soomustehnikale eraldi teid sellistesse kohtadesse, kus maastiku kandvus ja taluvus on ebapiisav, kuid soomukitel on seda ala vaja läbida. Soomustehnika teede võimaldamiseks on laske- ja õppeväljadelt vaja raiuda mets ja freesida kändud.

Asukoha järgi saab teed ja taristu tinglikult jaotada 3 gruppi:

- Soodla HV-I paiknevad teed ja taristu
- Soodla HV ja KVVP vahelised ühendusteel ning sellesse piirkonda jääv taristu
- Soodla HV-le jõudmiseks vajalikud juurdepääsuteed ja taristu, mis võivad jääda väljapoole Soodla HV piiri ja REPi planeeringuala piiri.

Järgnevalt on kirjeldatud eriplaneeringuga kavandatud teid, silde jm liikumisega seonduvat taristut asukohtade kaupa. Teede asukohad ja liigid on kajastatud kaardil.

Seletuskirjas kirjeldatud ja kaardil kajastatud teede ja taristu lahendus on põhimõtteline ning vajadusel täpsustub see projekteerimise käigus.

SOODLA HV TARISTU

Harjutusväljale on vajalik rajada teedevõrk, mis koosneb I ja II kategooria teedest. Teede kavandatud asukohad on kajastatud joonisel 4. Soomukite kasutamisel tekivad alale ka nn isetekkelised teed, kuid nende asukohti kaardil planeeringulahendusega ei kavandata.

Üle Soodla jõe kulgev Koitjärve sild on vaja rekonstrueerida ning selle lähipiirkonda kavandada vesitõkke ületamise õppekoht lahingsildade mahapanemise ja ülesvõtmise harjutamiseks – nn lahingsilla õppekoht.

Lahingsilla õppekoht on lahingsildade praktiliseks mahapanekuks ja üles võtmiseks. Õppekohani peab viima vähemalt II kategooria tee, et tagada rasketehnika juurdepääs. Jõgi saab õppekohas olla laiusega kuni 24 m, soovitatavalt kandvate kallastega.

Harjutusväljale võib vajadusel rajada muid väljaõppeks vajalikke ehitisi, sh sillaületuskohti, vaatetorne, sildu, truupe, käsigranaadiheitukohti jms.

SOODLA HV JA KVVP-i VAHELISE PIIRKONNA TARISTU

Soodla harjutusvälja ja Kaitseväge keskpõlügeni vahele on vajalik määrata kolm peamist ühendus- ehk liikumisteed.

Ühendusteed on vajalikud rasketehnika jm varustuse liikumiseks Soodla harjutusvälja ja KVVP vahel. Suurõppuste raames kasutatakse ühenduskoridore nn rünnakkoridorina liikumaks harjutusväljade vahel. Kolm liikumisteed on vajalikud selleks, et eeskätt suurõppuste ajal oleks võimalik luua erinevaid stsenaariumeid ja lahendada ülesandeid mitmel viisil. Mida vähem on liikumiseks alternatiive, seda piiratumad valikud on väljaõppe läbiviimisel ning vähematele teedele langeb suurem koormus ja avalduvad ka suuremad mõjud ümbritsevatele. Kolme tee puhul jaotub koormus ja mõju ühtlasemalt. Ühendusteed aitavad ka vähendada liikluskoormust riigiteedel – kaitseväge kolonnid peaksid muidu eeskätt Piibe maantee ja Narva maantee kaudu kahe põlügeni vahel liikuma ja häiriks trassidele jäävates asustustes rohkem tavaliiklust.

Ühendusteed on juba täna olemas, põhja- ja lõunapoolset ühendusteed on vaja laiendada ja tugevdada selleks, et need oleks sobilikud kaitseväge masinatega kahesuunaliseks liikumiseks ja samal ajal saaksid neid ka tavaliiklejad kasutada. Kaitseväge masinatega kahes suunas liikumiseks peab tee olema umbes 7 meetri laiune. Ohutuse ja nähtavuse tagamiseks ning teede säilimise eesmärgil on vajalik puhastada tee ääred võsast u. 4 m ulatuses. Teed peavad võimalusel jääma olemasoleva maastikuga samale tasapinnale, kraave rajatakse vaid äärmise vajaduse korral.

Põhja- ja lõunapoolne ühendustee on vajalik kavandada I kategooria teedena (laius 7 m, teljekandevõime 12 t), et Kaitseväge rasketehnika (soomukid, tankid, liikursuurtükid jms) liikumine oleks üheaegselt võimalik mõlemas suunas. Keskmine ühendustee säilib suures osas olemasoleval kujul.

Teel ja lähipiirkonnas teostatakse taktikalisi tegevusi koos imitatsioonivahendite kasutamisega.

Lõunapoolne tee ühendab Soodla HV kagunurga KVVP edelanurgaga Kongi sillani viiva tee kaudu Pillapalu külas. Arvestades harjutusvälja elementide paiknemist Kaitseväge keskpõlügenil ja Soodla harjutusväljal on see õppuste läbiviimiseks kõige vajalikum ühendustee.

Arvestades, et tee kulgeb suures osas Kaitseväge keskpõlügeni LOA ala piiril, saab see tee olla suures osas avatud ka õppuste korral, mille jaoks on vajalik väljapoole harjutusvälja alasid ulatuvate ohualade (LOA) sulgemine. Samuti on tee kasutatav alternatiivse ühendusteena kui Piibe maanteed kasutada ei ole võimalik. Planeeringulahenduse koostamisel püütakse leida lahendused selleks, et tee oleks kogu ulatuses kasutatav ka siis, kui Soodla HV LOA ala ja KVVP LOA ala on aktiveeritud.

Lõunapoolne ühendustee ristub Venemäe ja Ussimäe piirkonnas Kõrvemaa suusaradadega.

Soodla HV ja KVVP **põhjapoolne ühendustee** on vajalik Soodla kirde õppe- ja laskevälja ühendamiseks KVVP loodenurgaga Suru külas. Põhjapoolne ja keskmine tee on mõeldud peamiselt üksuste, hindajate, vahekohtu, logistilise elemendi jm administratsiooni liikumiseks KVVP ja Soodla HV vahel.

Keskmine ühendustee on vajalik Soodla kirde ning lõuna õppe- ja laskeväljade ühendamiseks KVVP lääneküljega Tankisilla tee kaudu Koitjärve külas. Keskmine ühendustee säilib suures osas olemasoleval trassil, selle laiendamist ette ei nähta, va üksikud vajalikud trassiraied. Tee katendit ei

ole kavas muuta, vajadusel tasandatakse suuremad augud. Suures osas on tegu 1-realise teega. Endisele Tankisilla asukohale kavandatakse lahingsilla õppekoht.

Kaitseväe keskpõlvügonil ja Soodla harjutusväljal samaaegselt toimuvate ühisõppuste läbiviimiseks on vajalikud kõik eelpoolnimetatud nimetatud teed, samas kui nende kasutuskoormus võib olla üsna erinev. Arvestades harjutusväljade paiknemist Kaitseväe keskpõlvügonil ja Soodla harjutusväljal võib eeldada suuremat koormust lõunapoolsel teel. Keskmise tee lõiku, mis jääb Kaksiksilla ja Tankisilla lahingsilla õppekoha vahele, kasutatakse vaid suurõppustel ja äärmisel vajadusel.

Kohalike elanike soove soovil on Koitjärve külla kavandatud uus **põhja-lõuna suunaline möödasõidutee** pikkusega ca 4,7 km, et luua avalikkusele möödasõiduvõimalus olukorras kui Soodla HV on kasutusel. See tee on kavandatud I kategooria teena. Tee asukoht peab paiknema harjutusväljast väljapool, et võimaldada tsiviilisikutel liikuda riigikaitseväljaõppe ajal Põhja-Kõrvemaa looduskaitsealal põhja-lõuna suunas Narva maantee ja Piibe maantee vahel. Soodla jõe ületamiseks on vajalik Tooma-Jüri talukoha lähisteles rajada uus sild üle Soodla jõe.

REPI ALAST VÄLJAPOOLE JÄÄV TARISTU

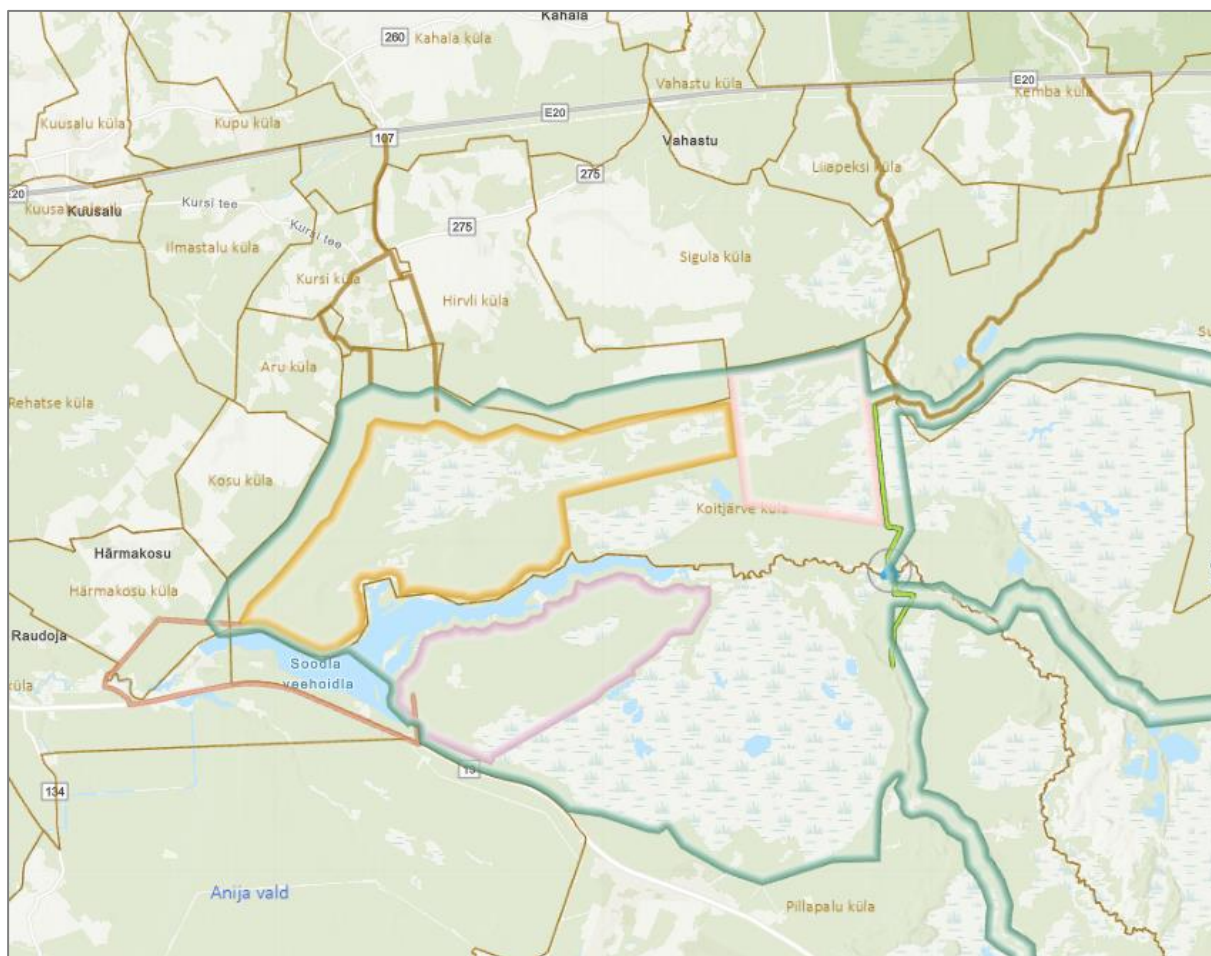
Soodla HV põhja ja lõuna laskeväljade vaheline ühendustee (joonis 5) kulgeb Jägala-Käravete tee nr 13 (Piibe maantee) kaudu, mahasõiduga Raudoja-Kosu teele (tee nr 1400013) mööda olemasolevat teetrassi, mis läbib Raudoja ja Härmakosu külasid. See tee on kavandatud I kategooria teena.

Peamine juurdepääsutee Jägala-Käravete tugimaanteelt nr 13 Soodla harjutusväljale on olemasolev Tankitee (nr 1400720). Vajadusel rekonstrueeritakse ristmik, et luua osalise kanaliseerimise võimalus. Vajalik ruumivajadus on asukohas olemas, eraldi loamenetluse objektiga tegemist ei ole.

Juurdepääsuks Tallinna-Narva põhimaanteelt nr 1 on neli alternatiivset varianti, mida planeeringulahenduse raames kajastatakse (joonis 5):

- läänesuunast Kahala tee (nr 11107) kaudu läbi Kursi, Aru ja Koitjärve külade ja täiendav lisaalternatiiv läbi Kursi, Hirvli ja Koitjärve külade;
- idasuunast Liiapeksi-Kemba tee (nr 3530041) kaudu läbi Liiapeksi ja Suru külade. Kui juurdepääsuteena valitakse Liiapeksi riste, siis tuleb arvestada, et see riste tuleb oluliselt ümber ehitada. Seda saab teha ehitusloa menetlusega ning vajalik on liiklusohutuse auditeerimine. Lisaks tuleb arvestada, et Liiapeksi riste ümberehitamine eeldab täiendavat maavajadust, et kõik vajalikud riste osad ära mahuksid;
- Pikajärve tee (nr 3532715) kaudu läbi Kemba ja Suru külade.

Planeeringulahendus kajastab kõiki 3 alternatiivi, kuid täpsem lahendus selgub perspektiivis projekteerimise ja koostöö raames.

— Põhja-Lõuna suunaline alternatiivne tee — Põhja ja lõuna laskevälja ühendustee — Juurdepääsutee

Joonis 5. Juurdepääsuteede asukohad ja ühendusteede alternatiivid.

2.4. Matka- ja suusarajad

Olemasolevad matkarajad asuvad Soodla HV ja Kaitseväe keskpõlügeni vahelisel alal, kuhu ulatub võimalik perspektiivne Soodla LOA ala (ptk 5.2) ning mida läbivad kahte harjutusvälja ühendavad teed. Tuleb arvestada, et matkarajad võivad perspektiivis LOA ala rakendamisel kuni 90 päeval aastas olla suletud ning selle olukorra jaoks on vajalik matkaraja trassid ümber suunata.

Osades lõikudes saavad matkarajad ja Soodla HV ja KVKP ühendusteede koridorid vajadusel kulgeda paralleelselt, kuid mitte täpselt samal trassil. Kaardil on kujutatud põhimõttelised matkaraja alternatiivid, mida täpsustatakse projekteerimise etapis.

KVKP LOA ala rakendamise ajal on kasutusel Oandu-Aegviidu-Ikla RMK olemasoleva matkaraja alternatiivne haru (mis on tänaseks välja ehitatud) ning mis kulgeb Soodla jõe lääneküljel KVKP LOA alast väljapool. Planeeringulahendusega on näidatud täiendavad lõigud Oandu-Ikla olemasoleva rajaga ühendumiseks, mis kulgevad osaliselt Soodla HV ja KVKP ühendusteedega paralleelselt.

Olukorras, kus korruga on kasutusel Soodla HV ja KVKP LOA alad, on Oandu-Aegviidu-Ikla RMK matkaraja alternatiiviks rada, mis kulgeb LOA alade põhjapiiril ümber Soodla harjutusvälja (põhja-, lääne- ja lõunakülje) ning ühendub Soodla HV ja KVKP lõunapoolse ühendusteedega. Üldjuhul kulgeb

see matkarada Soodla HV piiril mööda harjutusvälja piiripostide tähistust, Soodla veehoidla lõunakaldal kulgeb matkarada osaliselt veehoidla lõunakallast pidi ja osaliselt Jägala-Käravete tee nr 13 (Piibe maantee) perspektiivse kergliilustee kaudu.

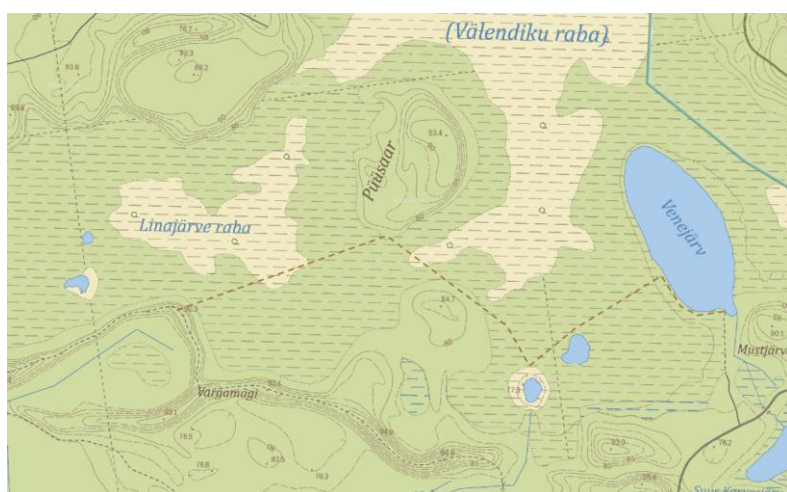
Soodla harjutusvälja kirdenurka läbib RMK Oandu-Ikla jalgrattarada, selle alternatiiviks on põhjalõuna suunaline alternatiivne sõidutee.

RMK olemasolevad peatuskohad saavad jääda Soodla HV ja KVKP ühendusteede koridori, kuid kavandatav ühendustee peab neist ohutult mööduma.

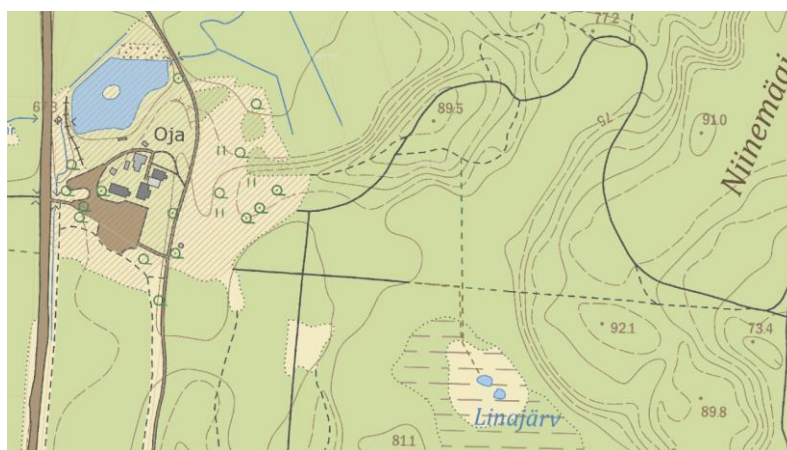
Kõrvemaa Spordikeskuse suusaradade ristumised lõunapoolse ühenduskoridoriga lahendatakse sildadega selliselt, et suusarada kulgeb sillana üle sõidutee. Sildade põhimõttelised asukohad on näidatud kaardil.

Täiendavalt kavandatakse piirkonda uued matka- ja suusarajad, mis on leevendusmeetmete osa:

- Venejärve ümbruse ja Linajärve raba laudtee – alternatiivne matkarada olukorras kui Koitjärve raba või Paukjärve järve piirkonnad suletud on.

- Kõrvemaa Spordikeskuse kõrvale jääva Linajärve laudtee koos juurdepääsuga – lastele ja liikumispuudega inimestele mõeldud matkarada. Tegu on unikaalse laukaga, mis on ca 400 m kaugusel Kõrvemaa keskusest ning see oleks ideaalne paik, kus tutvustada lastele ja erivajadustega inimestele rabelustikku.

Matkaradade planeeringulahendus on põhimõtteline ning see täpsustub projekteerimise etapis.

2.5. Ehitusõigus ja kruntimine

Kogu planeeringualal moodustatakse üks krunt, mis kattub planeeringuala piiriga ning ehitusõigus antakse krundile tervikuna. Hoonestusala kattub krundi ning planeeringuala piiriga. Joonisele 4 on märgitud tinglikult 2 võimalikku hoonestatavat piirkonda kokku maksimaalse ehitisealuse pinnaga, et illustreerida alade suuruseid. Hoonestusalade lõplikud asukohad, täpsem arv ja ulatus täpsustuvad projekteerimise etapis.

Planeeringuga määratud ehitusõigust võib realiseerida kogu planeeritava krundi ulatuses, arvestades planeeringus määratud tingimusi. Ehitusõiguse näitajate hulgas ei arvestata ehitusloa kohustuseta hooneid ning ehitusloa kohustuseta aga ka kohustusega rajatise. Rajatistele seatud vajalikud tingimused on toodud ehitustingimuste all.

EHITUSÕIGUSE NÄITAJAD

Max krundil	hoonete arv	Max ehitisealune m ²	hoonete pind / Max kõrgus / m	Sihtotstarve
100		150 000 m ²	30 m	100% R - riigikaitsemaa

Planeeringualale kavandatavad hooned on riigikaitsefunktsiooniga ja peamiselt mõeldud harjutusvälja teenendamiseks, näiteks majutus-, teenindushooned, laod, garaazid jms. Hoonestus rajatakse valdavalt 1-2 korruselisena (kõrgus ligikaudu 10 m) ning suurimat lubatud kõrgust 30 m kasutatakse erandjuhtudel näiteks vaatetorni rajamiseks. Harjutusväljale saab kavandada alasid õppusele saabuva üksuse ajutiseks peatumiseks, majutamiseks, toitlustamiseks jm olmevajadusteks.

EHITUSTINGIMUSED

- Hoonestusviis: kõik hoonestusviisid on lubatud.
- Hoone välisviimistluse materjalid: kaasaegsed ning kvaliteetsed materjalid, mis sobivad piirkonda.
- Piirded: piirete rajamine on lubatud.
- Uued hooned ja rajatised peavad moodustama ühtse arhitektuurse terviku.
- Hoonete rajamiseks koostada nõuetekohased ehitusprojektid, kus täpsustatakse vajalike objektide asukohad.

2.6. Tehnovõrgud

Soodla harjutusväljal paikneb 2 puurkaevu (ID: 1624836969 ja 762771813), muid olemasolevaid tehnovõrke ja -rajatise EELISE andmebaasi alusel piirkonnas ei paikne.

Hoonestusadele võib olla vajadus perspektiivis tehnovõrkude rajamine. Planeeringuga uusi liitumisi või põhimõttelisi trassikoridore planeeritud ei ole, kuna asukohad on selle jaoks liialt üldised. Tehnovõrkude vajaduse ilmnemisel antakse vajalikud tehnilised tingimused projekteerimise käigus, mitte riigi eriplaneeringu detailse lahenduse raames.

2.7. Tuleohutus

Tuleohtu ennetamiseks ja tulekahju leviku tõkestamiseks tuleb planeeringuala olukorda vaadata ühise tervikuna, arvestades maastikuga, sellel toimuva tegevusega ja juurdepääsuvõimalustega. Konkreetsed tuleohutust tagavad lahendused töötatakse välja projekteerimise etapis koostöös Päästeametiga.

Tuleohtu ja tulekahju levikut aitavad ära hoida tuleohtlikemate väljaõppeehitiste ümber rajatavad tuletõkkeribad, näiteks teed. Tuleleviku ohtu vähendamiseks tuleb vältida õppeväljade võsastumist ja leida sobiv lahendus tuletõrje veevõtukohtade rajamiseks. Alade hooldus toimub vastavalt Kaitseväge harjutusväljade maastike kontrollitud põletamise juhendile¹⁷, alasid niidetakse kord-kaks aastas, et hoida neid avatuna.

Soodla harjutusvälja varustamiseks tuletõrjeveega kasutatakse looduslikke veevõtukohti või rajatakse vajalikesse kohtadesse tuletõrje veevõtukohtad. Kõik tuletõrje veevõtukohtad tuleb tähistada vastavate siltidega.

Hoonete ehitamisel tuleb arvestada tuleohutusklasside ja hoonetevaheliste kujadega vastavalt siseministri 01.03.2021.a jõustunud määrusele nr 17 „Ehitisele esitatavad tuleohutusnõuded“. Hoonete minimaalseks tulepüsivusklassiks on määratud TP3.

Tuleohutuse tingimused täpsustatakse ehitusprojekti koostamise etapis.

2.8. Jäätmekäitlus

Harjutusväljal tekkinud jäätmed kogutakse kokku harjutusvälja territooriumil selleks ettenähtud alal. Planeeringu joonisel on kajastatud jäätmete kokku kogumise põhimõttelised asukohad, mis täpsustuvad projekteerimise etapis.

Olmejäätmete kogumine ja vedamine toimub vastavalt kohaliku omavalitsuse kehtestatud korrale.

Lisaks olmejäätmete kogumisele toimub harjutusväljal militaarjäätmete (laskemoona hülsid ja pakendid) ja ohtlikuna näivate jäätmete kogumine. Jäätmed kogutakse kokku ja utiliseeritakse vastavalt kehtestatud korrale ja harjutusvälja kasutuseeskirjale.

2.9. Raadamine ja metsamajandamine

Harjutusvälja arendamiseks on vajalik raadata metsa laske- ja õppeväljadel, teede koridorides, harjutusvälja piiri ning Soodla LOA rajamisel ka LOA ala piiri tähistamiseks. Raadamise eesmärk on tagada kavandatud objektide eesmärgipärane kasutus ning ohutus ja teedel liikumiseks vajalik nähtavus.

Harjutusvälja raadamise käigus võidakse eemaldada metsa kogu laskevälja alal, teha raiet vaid osal määratud alast, puhastada ala alusmetsast või kujundada olemasolevat metsa muul viisil vastavalt vajadusele.

Laskeväljadel kujundatakse maastik avatud ja poolkinniseks, et võimaldada väiksemaid manöövreid soomustehnikaga ning paigaldada kaugemaid sihtmärke vähemalt 2 km kaugusele.

¹⁷ Siseministri 8.02.2021. a määrus nr 4 „Maastiku kontrollitud põletamise nõuded ja kord“.

Laskeväljade rajamiseks on eeldatav raadatava metsa vajadus u 50% laskevälja ulatusest, kuid osaliselt võib see vajadus olla ka kuni 90-95% laskevälja ulatusest. Laskeväljadel on vaja tagada vähemalt 2 km pikkused laskedistsantsid, mis eeldab vajalikus mahus raadamist, kuna olulised liikumis- ja laskesuunad päevad jääma metsavabaks. Laske- ja õppeväljadel saab metsa alles jätta hinnanguliselt 5-50 % ulatuses, sõltuvalt asukohast.

Harjutusvälja mõjude leevendamiseks kohalikele elanikele säilitatakse elamualade läheduses mets võimalusel 500 m harjutusvälja piirist sissepoole.

Raadamisalade täpne asukoht ja ulatus pannakse paika harjutusvälja projekteerimise etapis, raadamisplaani vm dokumendi koostamisel, mis on aluseks väljaõppehitiste rajamisel.

2.10. Maardlad

Maardlatele kehtivad maapõueseadusest tulenevad nõuded. Maardlatel kavandatud tegevus ei või halvendada maardla kaevandamisväärsena säilimist ja maavarale juurdepääsu olemasolevat olukorda. Erandjuhuks on riigikaitse ehitised, mille jaoks ei ole mõistlikku alternatiivset asukohta¹⁸, mille alla Soodla HV kategoriseerub.

Planeeringulahenduse käigus on selgunud, et Soodla HVle kavandatud riigikaitse tegevus ning võimalik maardlate kaevandamine ei saa samaaegselt toimuda, kuna kogu harjutusvälja alal on vajalik arvestada võimalike ohualadega.

Maardla alale ehitisi kavandades kooskõlastada projekt Maa-ametiga ja võimalusel kaaluda ehitise asukohta väljaspool maardla ala.

2.11. Võimalik avalikes huvides maaüksuste omandamise vajadus

Soodla harjutusvälja alale jääb märts 2024 seisuga 6 eraomandis olevat maaüksust. Eraomanikega tehakse tihedat koostööd, et neile kuuluvad maaüksused omandada läbirääkimiste teel riigiomandisse. Kui kokkulepet ei suudeta saavutada, siis on vajalik maaüksused sundvõõrandada.

2.12. Planeeringulahenduse muudatused

Esialgne planeeringulahenduse eskiis oli avalikustamisel veebruaris ja märtsis 2023. KSH raames esitatud ettepanekute põhjal ja planeeringulahenduse edasise koostamise käigus on planeeringulahenduses tehtud järgmised muudatused:

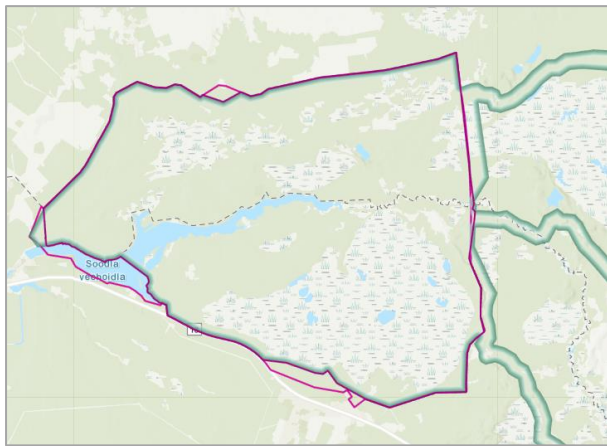
- Muudetud on Soodla HV piiri – vabastatud on Soodla veehoidla lõunakallas, piiri on täpsustatud krundipiiride alusel
- Jussi nõmme teest on loobutud
- Põhjapoolse ühendustee trass on Suru küla piirkonnas täpsustunud
- Põhja-lõuna suunalise tee trass on täpsustunud ja sellega seoses ka Soodla jõe ületuskoht
- Oandu-Ikla RMK matkaraja alternatiivi trass on täpsustunud
- Tankisilla juurde püsivat silda ei kavandata
- Jäätmete kogumiskoha asukoht Kirde laskeväljal on täpsustunud

¹⁸ [Maapõueseadus](#)

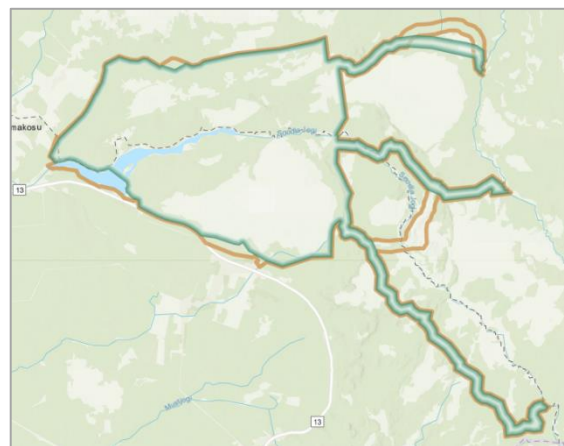
- Soodla veehoidla tammi kaudu kulgevast ühendustee alternatiivist on loobutud
- Täpsustunud on perspektiivse lõunapoolse ühendustee ja suusaradade ristumised

Planeeringu detailse lahenduse koostamise käigus on täpsustunud ka harjutusvälja ja planeeringuala piir. Harjutusvälja piiri on muudetud eesmärgiga, et see kulgeks võimalusel sihte vm looduses märgatavaid objekte järgides ja ei ulatuks eramaadele: Soodla veehoidla lääneosas, Koitjärve rabast lõunapoole jääv osa, Linajärve soost põhjapoole jäävas osas. Planeeringuala piiri on koomale tõmmatud asukohtades, kus harjutusvälja piiri on täpsustatud ning kuhu ei jää olulisi planeeringuga kavandatud objekte.

Keskpolügoonile suunduvate ühendusteede muudatuste tõttu on muudetud planeeringuala selliselt, et vajalikud muudetud teekoridorid jääksid planeeringuala piiridesse.

- Soodla harjutusvälja piir detailises lahenduses seisuga 9.2024
- Soodla harjutusvälja piir eskiislahenduses seisuga 3.2023

- Planeeringuala piir seisuga 9.2024
- Planeeringuala piir seisuga 3.2023

3 Meetmed Soodla harjutusväljaku edasiseks kavandamiseks

Soodla harjutusväljaku riigi eriplaneeringule koostatud mõjude hindamise, sh keskkonnamõju strateegilise hindamise raames arvestati sotsiaalmajanduslikke ja keskkonnakaalutlusi strateegilise planeerimisdokumendi koostamisel, et tagada kasutajasõbralik ning turvaline elukeskkond ja kõrgetasemeline keskkonnakaitse. Lahenduse valikul oli eesmärgiks edendada säästvat arengut ning minimeerida võimalused arenguteks, millega kaasneb oluline ebasoodne mõju keskkonnale või inimestele, kuid samal ajal on arvestatud harjutusväljaku rajamise vajadusega, millel on ülekaalukas avalik huvi.

Mõjude hindamise käigus tehti ettepanekud väikseima mõjuga lahendusvariandi valikuks ning kavandati meetmed olulise ebasoodsa mõju ennetamiseks ja leevendamiseks.

Mõjude hindamise põhjal ja planeeringu raames määratud tingimused on Soodla harjutusväljaku ja sellega seotud taristu edasisel kavandamisel kohustuslikud arvesse võtta. Soovituste arvesse võtmine ja rakendamine on otsustaja kaalutusotsus.

3.1 Natura hüvitusmeetmed

Põhja-Kõrvemaa loodusala kaitse-eesmärgiks olevatest elupaigatüüpidest ei ole ebasoodsat mõju võimalik vältida: vanad looduspõhised metsad (9010*), siirdesoo- ja rabametsad (91D0*), soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*), okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel (sürjametsad – 9050) rohunditerikkad kuusikud (9060) ja kuivad nõmmed (4030).

Põhja-Kõrvemaa linnuala kaitse-eesmärgiks olevatest liikidest ei ole ebasoodsat mõju võimalik vältida järgmistele liikidele: metsis, kaljukotkas, teder, laululuik, rüüt, muda- ja heletilder.

Seetõttu kohaldub KeHJS-e § 45 lõige 3: kui hoolimata kavandatava tegevuse eeldatavalt ebasoodsast mõjust Natura 2000 võrgustiku alale on see tegevus alternatiivsete lahenduste puudumisel siiski vajalik avalikkuse jaoks esmatähtsatel ja erakordselt tungivatel põhjustel, võib strateegilise planeerimisdokumendi kehtestada Vabariigi Valitsuse nõusolekul. Kuna mõjutatavate elupaigatüüpide hulka kuuluvad ka esmatähtsat looduslikud elupaigatüübid vanad looduspõhised metsad (9010*) ja soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*), siis tuleb arvestada KeHJS § 45 lg 5 sätetega: Kui strateegiline planeerimisdokument mõjutab eeldatavalt ebasoodsalt Natura 2000 võrgustiku alal esinevat esmatähtsat looduslikku elupaigatüüpi või esmatähtsat liiki nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ tähenduses, võib Vabariigi Valitsus anda nõusoleku ainult juhul, kui see on seotud inimese tervise, elanikkonna ohutuse või olulise soodsa mõjuga keskkonnaseisundile.

KeHJS-e § 45 lg 4 kohaselt on kavandatava tegevuse elluviimise eelduseks hüvitusmeetmete rakendamine. Sobivate hüvitusmeetmete väljatöötamiseks tuleb koostada hüvitusmeetmete kava, kus muuhulgas analüüsitakse Soodla harjutusväljal kavandatud tegevuste alternatiive. Riigi eriplaneeringuga kavandatud tegevusi ei tohi alustada enne hüvitusmeetmete rakendamist.

Natura hüvitusmeetmete vajadus on toodud KSH aruande peatükis 8.10.

3.2 Meetmed Põhja-Kõrvemaa linnu- ja loodusalale ning Põhja-Kõrvemaa looduskaitsealale avalduva mõju leevendamiseks

Meetmed elupaigatüüpide ja taimeliikide kaitseks

- Laskeväljade raadamisega kaasnevast servaepektist tingitud metsaelupaigatüüpidele avalduvate negatiivsete mõjude vältimiseks tuleb laskeväljadel jätta loodusala/kaitseala piiri äärde vähemalt 50 m laiune metsapuhver. Laskeväljadel toimuvatest laskmistest tingitud kuuli- ja killukahjustuste teket ning sellest tulenevat negatiivset mõju metsaelupaigatüüpidele on võimalik vältida või olulisel määral vähendada pinnasest kaitsevallide rajamisega või vähemalt 200 m laiuse metsapuhvri jätmisega laskeväljade servadesse, mis jäävad Põhja-Kõrvemaa loodus- ja linnuala/looduskaitseala piirile. Antud meede on esmatähtis kirde laskevälja puhul, paikades, kus laskeväljade piirile või selle naabruses jääb kaitse-eesmärgiks olevaid metsaelupaigatüüpe.
- Metsaelupaigatüüpide raadamisala vähendamiseks tuleb loodusala/kaitseala läbivate ühenduste ning harjutusvälja loodusalaga/kaitsealaga kattuvale osale kavandatud teede projekteerimisel täpsustada teede asukohti, nihutades teed võimalusel elupaigatüübi alalt välja või laiendada olemasolevaid teid servades, kus elupaigatüüpe ei esine.
- Põhja-Kõrvemaa loodusalale/looduskaitsealale ühenduste rajamisel saab suuremas osas leevendada kaitse-eesmärgiks oleval taimeliigile palu-karukellale avalduvaid mõjusid nihutades teede asukohad taimeliigi elupaigast eemale või laiendades teid vaid ühele küljele. Üksikud kogumikud või isendid, mis siiski jäävad otseselt tee alale või raadamisalale on võimalik vastavalt õigusaktis¹⁹ toodud tingimustele ümberasustada lähipiirkonda. Ümberasustamist vajavate kogumike ja üksikisendite hulk sõltub teede täpsest paigutusest, mis selgub teede projekteerimise käigus. Ümberistutamiseks peab huvitatud isik Keskkonnaametile kirjaliku teate saatma. Seejärel koostab ümberasustatava liigi bioloogiat tundev ekspert arvamuse ümberasustamise võimalikkuse ja vajalike tingimuste kohta. Ekspertidelt küsitakse ümberasustamise võimalikkuse hinnangut kooskõlas looduskaitseaduse §-s 58 sätestatuga, ettepanekut ümberasustamise toimumise aja suhtes, ettepanekut ja arvamust ümberasustamise võimaliku sihtpiirkonna või -piirkondade kohta ja millised on muud liigi eripärast tulenevad tingimused liigi isendi elujõulisuse ning sigimisvõime säilimiseks ümberasustamise käigus ja pärast ümberasustamist.
- Sooelupaigatüüpidele ning soometsa- ja soostunud metsa elupaigatüüpide veerežiimile ja seisundile avalduvate mõjude minimeerimiseks tuleb vältida elupaigatüüpide alale või naabruses kavandatud teedele külgkraavide rajamist ning mulded tuleb rajada selliselt, et oleks tagatud vee looduslik liikumine läbi teemulle (poorse materjali kasutamine, truupidega jms lahendused). Soostunud metsade ja soometsade elupaigatüüpide ning sooelupaigatüüpide veerežiimile ja seisundile võivad avaldada mõju laskeväljade servadesse rajatavad kraavid. Mõjusid on võimalik ära hoida vältides kraavide rajamist nimetatud elupaigatüüpide lähedusse, asendades need tuletõkkeribadega.
- Sooelupaigatüüpidele (7110*) ja soometsa elupaigatüüpidele (91D0*) avalduvate mõjude vähendamiseks on soovitatav loobuda põhja-lõuna suunalise alternatiivse tee rajamisest või nihutada see vähemalt 30-50 m võrra läände ehk loodusalalt/kaitsealalt väljapoole. Sellega saab vältida elupaigatüüpide kadu tee alal ning vältida elupaigatüüpide veerežiimi mõjutamist (eeldab tee puhul kraavideta ja vett läbilaskva

¹⁹ Vabariigi Valitsuse 15.07.2004 määrus nr 248 „Kaitsealuse liigi isendi ümberasustamise kord“

mulde lahendust ehk nn ujuva mulde lahendust). Tee rajamisest loobumine või selle nihutamine hõlbustab Kõnnu Suursoo veerežiimi võimalikult terviklikku taastamist.

- Kavandatava keskmise juurdepääsutee mõjude vältimiseks Väinjärve veekeskonnale tuleb hoiduda tee võimalike külgkraavide vee juhtimisest järve. Keskmise juurdepääsutee naabrusse jääv Väinjärv kuulub elupaigatüüpi looduslikult rohkeitoelised järved (3150) ning kavandatav tee möödub järvest lähimas punktis 10 m kauguselt.
- Põhja-Kõrvemaa loodusala/looduskaitseala läbiv Valgejõgi kuulub elupaigatüüpi jõed ja ojad (3260). Keskmise ja põhjapoolse ühendustee ühendamiseks Keskpõlügenooniga on vaja rajada Valgejõe sillad. Vältimaks mõjusid jõesängi morfoloogiale ja elupaigatüübile tuleb sildade puhul hoiduda truupsilla lahendusest.
- Kavandatud ühendusteede alale jääb suhteliselt rohkelt Põhja-Kõrvemaa looduskaitseala (kuid mitte loodusala) kaitse-eesmärgiks olevate kaitstavate III kategooria taimeliikide (karukold, mets-vareskold, nõmm-vareskold, vööthuul-sõrmkäpp, kahelehine käokeel, roomav öövilge) elupaiku. Enim jääb kavandatavate teede alale karukolla, vareskoldade ja vööthuul-sõrmkäpa elupaiku ning need esinevad peamiselt keskmise ja lõunapoolse ühendustee alal. Nimetatud liikide elupaikade hävimist on osaliselt võimalik leevendada teede paigutuse optimeerimisega liikide elupaikade suhtes, kuid olemasolevate teede joonelt kõrvale nihutamine võib kaasa tuua negatiivsed mõjud metsaelupaigatüüpide raadamisala suurenemise näol. Mõjusid saab täiendavalt leevendada kaitstavate taimeliikide ümberasustamisega.
- Harjutusvälja ala läbiva olemasoleva tee koridori kavandatav I klassi tee jääb kaitseala (mitte loodusala) eesmärgiks oleva III kategooria kaitstava taimeliigi põdrajuure soomuka elupaika ning 190 m pikkusel lõigul kaitseala (mitte loodusala) kaitse-eesmärgiks oleva III kategooria taimeliigi roomava öövilke elupaika. Liikidele avalduvat negatiivset mõju saab osaliselt leevendada isendite ümberasustamisega.
- Harjutusvälja piirisihi rajamisel on soovitatav loobuda rihi raadamisest lõikudel, kus see läbib kaitse-eesmärgiks olevaid metsaelupaigatüüpe (kokku 4,25 km ulatuses) ning piirduda antud lõikudel piiri tähistamise ja vajadusel alusmetsa raiega.

Meetmed linnuliikide kaitseks

- Kirde õppe- ja laskevälja müra- ja liikumishäiringu mõju **kaljukotkale** on võimalik osaliselt leevendada, kui loobuda raadamisest Kõnnu-Suursoo lääneservas, kus on valdavalt sood ja rabametsad (KSh aruande **Tõrge! Ei leia viiteallikat.**). Kirde õppe- ja laskevälja jääks kaljukotka pesast sel juhul minimaalselt 800 meetri kaugusele, mis tähendab siiski olulist mürahäiringut kaljukotka pesapaigale. Selline kaugus võib säilitada kaljukotka pesa kasutamise tulevikus, aga pesast 350 meetri kaugusele uue tee ja laskevälja rajamisel hülgavad kaljukotkad kindlasti selle pesapaiga. Kirde laskevälja rajamine muudab osa Kõnnu Suursoost ja Natura linnualast kaljukotkale ebasobivaks, aga seda mõju on võimalik osaliselt leevendada. Ülejäänud osas on vajalik negatiivne mõju liigile hüvitada. Meede aitab ühtlasi säilitada Kõnnu Suursoo terviklikkust.
- Kirde laskeväljale planeeritud suuremakaliibriliste (35 mm) relvade laskealad on soovitatav planeerida laskevälja lääneserva, et need oleksid kaljukotka pesast võimalikult kaugel, mis leevendab natuke mürahäiringute mõju. Kuna müra- ja liikumishäiringu, samuti elupaikade killustumise ja kvaliteedi vähenemisest tingitud negatiivseid mõjusid kaljukotka pesa- ja elupaigale ei ole võimalik suures osas leevendada, siis on vajalik negatiivsed mõjud kaljukotkale kompenseerida.

- Linajärve metsisemängu püsimiseks on oluline teha metsade raadamisi metsise elupaigas minimaalselt ja mänguaegses elupaigas metsi mitte raadata. Linajärve metsisemäng asub Põhja laskeväljal ja ei ole püsielupaigana kaitse all. Metsise elupaikade kahjustamise või hävitamise (raadamise) korral tuleb need kadunud elupaigad mujal Kõrvemaa metsise osapopulatsioonis hüvitada.
- Mähuste metsisemängu kese asub kavandatud Põhja laskeväljast 0,4 km kaugusel ja sellele mängualale avaldub oluline mürahäiringute mõju. Elupaikade kadumise ja killustatuse vähendamiseks on soovitatav metsise elupaigast ja looduskaitseala piirist kuni 500 meetrit põhja pool metsade raadamisest loobuda. See tagab liigile minimaalse elupaikade terviku. Laskeväljas raadatud metsise elupaikade kadumise mõju tuleb mujal Kõrvemaa metsise osapopulatsioonis hüvitada.
- Olemasolev Oandu-Ikla matkaraja lõik on soovitatav kavandada **Salu raba metsisemängu alast** väljapoole.
- Soodla HV maa-alal pesitsevad I ja II kaitsekategooria liigid – kaljukotkas, metsis ja laululuik – on Põhja-Kõrvemaa linnu- ja looduskaitseala kaitse-eesmärgiks ja nendele liikidele avalduvaid negatiivseid mõjusid ei ole võimalik suures osas leevendada, mistõttu tuleb rakendada hüvitusmeetmeid.
- III kaitsekategooria liikidele avalduvad müra- ja liikumishäiringute mõjud, mis on olulised häirimistundlikumatele liikidele: teder, laanepüü, händ- ja värbkakk, hiireviu, sookurg, hallõgija ja sookurvitsalised. Neist Põhja-Kõrvemaa linnu- ja looduskaitseala kaitse-eesmärkideks on **rüüt, teder, nõmmelõoke, muda- ja heletilder**, kellele avalduvaid müra- ja liikumishäiringute mõjusid ei ole võimalik leevendada, mistõttu tuleb rakendada hüvitusmeetmeid. Lisaks hävivad raadamise tõttu osaliselt tedre elupaigad Põhja ja Kirde laskeväljal, mistõttu tuleb neile liikidele avalduv negatiivne mõju lähipiirkonnas samuti hüvitada.
- Ehitustegevuse, sh raadamise, pinnase- ja kaevetööde kavandamisel tuleb tagada lindudele pesitsusrahu vastavalt Keskkonnaameti poolt välja töötatud pesitsusrahu juhendile²⁰.

3.3 Meetmed kaitstavatele taime,- seene- ja samblikuliikidele avalduva mõju leevendamiseks

Selles peatükis on toodud meetmed liikide osas, mis ei ole Põhja-Kõrvemaa looduskaitseala kaitse-eesmärgiks.

- Harjutusvälja kirdeosas Põhja-Kõrvemaa looduskaitsealal asub **mägi-lippherne** (I kaitsekategooria) elupaik, mis asub olemasoleva pinnastee ääres. Harjutusvälja kasutusega seoses võib liiki negatiivselt mõjutada liigne sõitmine teel ning sellest tulenev tee isetekkeline laienemine. Negatiivsete mõjude ära hoidmiseks on vajalik piirata elupaika läbiva teelõigu kasutamist.
- Lõunapoolse ühendustee alale jääb ca 900 m pikkusel lõigul **harulise võtmeheina** (I kaitsekategooria) elupaik. Liik kasvab olemasoleva metsatee ääres. Kuna tee laiendamine I klassi teeks põhjustaks elupaiga hävimise suhteliselt suures osas, on soovitatav kaaluda tee nihutamist lääne poole, elupaiga alalt kõrvale.
- Keskmise ühendustee alale jääb 210 m pikkusel lõigul **virgiinia võtmeheina** (I kaitsekategooria) elupaik. Liik kasvab olemasoleva pinnastee ääres. Kuna I klassi tee

²⁰ Keskkonnaameti pesitsusrahu juhend, seisuga märts 2024.

rajamine elupaiga alal põhjustaks elupaiga hävimise suures osas, on soovitatav kaaluda antud lõigul tee nihutamist põhja või lõuna poole, elupaiga alalt kõrvale.

- Keskmise ühendustee naabruses soosalal on registreeritud **sagristarna** (II kaitsekategooria) elupaik, mis jääb teega seotud raadamisalast 5 m kaugusele, kui tee kulgeb olemasoleva tee joonel. Vältimaks mõjusid veerežiimile, ei tohi antud lõigul rajada teele külakraave ning teemulle tuleb kavandada selliselt, et see ei takistaks vee liikumist piki kitsast soola. Vettpidav mulle takistaks vee loomulikku liikumist tekitades ühele poole teed (liigi elupaiga poolsel küljel) paisutuse ning teisel pool teed tooks kaasa veetaseme alanemise, kuna piki sood liikuv vesi sinna enam ei jõuaks. Selle mõju vältimiseks tuleb tee alla rajada truubid või rajada mulde alumine (soopinnast allapoole jääv osa) jämedapoorsest ehk vett juhtivast materjalist.
- Harjutusvälja kirdeosas asuvad **eesti soojumika** elupaigad, mis jäävad suures osas põhja ja kirde laskeväljade alale. Samas piirkonnas kirde laskevälja alal on registreeritud ka väikese käopõlle, ainulehise soovalgu ja kõdu-koralljuure elupaigad. Kuivendusest tingitud negatiivsete mõjude vältimiseks on soovitatav liikide elupaikade piirkonnas laskeväljade piiridele kuivenduskraave mitte rajada. Juhul, kui laskeväljad on elupaikade piirkonnas kavas siiski kraavidena ümbritseda või on kavas antud piirkondi rasketehnika liikumiseks intensiivselt kasutada, tuleb negatiivsete mõjude leevendamiseks liigid alalt ümber asustada.
- Lõunapoolne ühendustee läbib 130 m pikkusel lõigul **männi-soomussambliku** (II kaitsekategooria) elupaika. Ühendustee kulgeb küll olemasoleva metsatee trassil, kuid tee laiendamisega kaasneks elupaiga osaline hävimine. Mõju vältimiseks on soovitatav nihutada tee antud lõigul ida poole, elupaiga alalt välja. Samal ühendusteel jääb teine männi-soomussambliku elupaik olemasoleva tee piirile ning väikesel alal ka kavandatava tee alale. Ka antud paigas on mõjude vältimiseks soovitatav nihutada teed, põhja poole, elupaiga alalt välja. Sama liigi elupaik jääb kavandatava tee piirile ja väiksel alal teetrassi alale ka harjutusvälja idapiiri läheduses. Selles asukohas on mõjude vältimiseks soovitatav tee nihutada läände.
- Lõunapoolset ja keskmist ühendusteed ühendavale Jussi nõmme teele jääb mitmeid **pisitinasambliku** (III kaitsekategooria) elupaiku. Sambliku elupaigad asuvad Jussi nõmmel. Negatiivsete mõjude vähendamiseks on soovitatav nihutada teed nõmme idaserva olemasolevale teele.
- Põhjapoolse ühendustee naabrusesse jääb **sõrmja tardsambliku** elupaik. Tee laiendamisega kaasnevate mõjude vältimiseks on soovitatav teed laiendada põhjapoolsel küljel.

3.4 Meetmed loomastiku seisundi tagamiseks

Meetmed imetajate kaitseks - nahkhiir

- Erilist tähelepanu tuleb pöörata vanadele õõnsatele (ka lahtise korbaga) puudele, mis võivad olla nahkhiirtele varjupaigaks. Säilitada haava sisaldusega puistud (ka nooremad), mis on vajalikud varjekohtade järjepidevaks olemasoluks. Soodla jõgi ja veehoidla on nahkhiirtele oluline toitumisala ja liikumiskoridor, mistõttu tuleb jõe ja veehoidla kallastel säilitada puisturibad maksimaalses mahus (vähemalt veekogu piiranguvööndi ulatuses 100 m laiuselt). Koitjärve lahingsilla õppekoha valikul arvestada väärtuslike vanade puude paiknemist (haavad, sanglepad, remmelgad jt).
- Nahkhiired on Eestis aktiivsed aprillist oktoobrini. Nahkhiirte sigimisperiodil 15. maist 1. augustini on keelatud vanade puude raie. Erandina võib raiuda noori puustuid kus puuõõnsusi

ei ole. Soovitatav on vanade puude raiet vältida kogu nahkhiirte aktiivsusperioodi vältel ehk vahemikus 01.04–31.10. Puude raie on nahkhiirte seisukohalt lubatud vahemikus 01.11–31.03. Õõnsad puud on sobivaks pesakohaks ka teistele imetajatele ja paljudele lindudele, mistõttu on meetmel oluline positiivne mõju ka teistele liikidele.

- Juhul kui raadatakse nahkhiirtele väärtuslikke puustuid, siis tuleb iga raadatava väärtusliku metsaelupaigatüübi hektari kohta paigaldada 10 varjekasti. Varjekastide asukohaks valida lehtpuusisaldusega keskealised puistud, võimalusel veekogude läheduses. Varjekastid paigaldada tüve lõunaküljele, vähemalt 5 m kõrgusele maapinnast. Varjekastide valikul ja paigaldamisel kaasata liigirühma ekspert.
- Kasutusaegselt tuleb häiringute vähendamiseks piirata mürarikkaid tegevusi (sh laskmisi) suuremate veekogude (Soodla veehoidla, Soodla jõgi, Valgejõgi, järved) läheduses öösiti nahkhiirte aktiivsusperioodil 01.04–31.10. Eriti oluline on müra tekitamisest hoiduda sigimisperioodil 15.05–01.08 2 tundi enne päikeseloojangut kuni 1 tund pärast päikesetõusu. Mida kaugemal on müra allikas veekogudest seda parem, kuid see ei tohi olla lähemal kui 250 m kaldajoonest. Talvel on nahkhiired talveunes ja siis ei ole piirang vajalik.

Meetmed imetajate kaitseks - saarmas

- Soodla jõe ja Valgejõe rajatavate sildade alla tuleb jätta kallasrajad. Koitjärve sild tuleb ökoloogilises mõttes teha samaväärne või parem olemasoleva olukorraga võrreldes. [Hetkel on ava silla all voolusängist laiem ning seega on tagatud looduslik hüdro-morfoloogiline režiim ja läbipääs kõikidele elustiku rühmadele. Uue silla rajamisel ei tohi ökoloogilist olukorda halvendada.](#)
- Enne ristete ehitust Soodla jõe ja Valgejõe tuleb kaasata liigiekspert, kes kontrollib, kas töömaal või vahetu mõju ulatuses on saarma tegevusjälgi ja võimalik pesakoht. Kui saarma pesa esinemise tõenäosus on kõrge, siis ei või töömaa raadamist ja sellega seotud kaevetöid jõekallastel saarma sigimisperioodil (01.03–30.06) teostada, arvestada tuleb, et saarma pojad jäävad emaga kokku umbes aastaks.
- Sildade ja suuremate truupide ehitamisel tuleb järgida tervet rida veekaitsemeetmeid. Nende eesmärk on vooluveekogude seisundi säilitamine. Veekogude elustik võib olla erinevate häiringute suhtes väga tundlik, seega on veekaitsemeetmete rakendamine igati oluline. Ristete (sildade, truupide) rajamise voolusängi ja veevoolu puudutavad tööd tuleb teostada madalvee perioodil. Veekogule tagada tööde teostamise ajal ökoloogiline miinimumvooluhulk (veevoolu ei tohi täielikult tõkestada). Ajutiste valingvihmade korral tuleb tööd katkestada, et piirata setete allavoolu liikumist. Veekaitsemeetmete rakendamine aitab säilitada vee-elustikku, mis on saarmale toiduks.

Meetmed roomajate kaitseks - kivisalislik

- Kivisalislikule sobivaid liivaseid alasid on planeeringualal mitmel pool. Et vältida väljasuremisohus liigi isendite hukkumist ehitustööde käigus, tuleb võimalikult kiiresti korraldada kivisalisliku elupaikade ja asurkondade inventeerimine ja kaardistamine (välivaatlused) planeeringualal vähemalt kavandatavate teede ulatuses, sh Soodla harjutusväljale jäävad suuremad teed. Lisaks tuleb üle kontrollida Soodla harjutusväljal raadatavatel aladel kivisalislikule hästi sobivad lahtise liivaga laigud. Erilist tähelepanu tuleb pöörata võimalikele pesakohtadele.
- Nendel aladel, kus on tuvastatud kivisalisliku potentsiaalsed pesakohad, ei tohi trassi raadamist ja ettevalmistavaid kaevetöid kivisalisliku sigimisperioodil (15.04–31.08) teostada. Kändude juurimist tuleb teostada soojal aastaajal (üle +5°C), et pinnases varjuvad

kivisalisalikud suudaksid raadatavalt alalt ära liikuda. Eestis munevad kivisalisalikud tavaliselt aprilli lõpus või mai algul ja noored kivisalisalikud kooruvad tavaliselt augusti lõpus.

- Soodla liivastele lagedatele harjutusväljadele tuleb tekitada liigendatud reljeef, mille tulemusena on kohati maapind keskmisest tasemest kõrgem ja kohati madalam: kujundada künkad ja vallid ning lohud. Kasutada ära juba olemasolevat reljeefi. Kindlasti tuleb mikroreljeefi tekitada säilitatavate puistute lõunaküljele, sest kivisalisalik vajab sigimiseks tuulte eest kaitstud päikesele avatud liivaseid nõlvi. Raadamise käigus ladustada osa tüvesid ja kände, mida kasutada kivisalisalikule varjupaikade rajamiseks. Senine kogemus Männiku harjutusväljal näitab, et Kaitseväge tegevused ja kivisalisaliku kaitse on suhteliselt hästi ühildatavad. Harjutusväljadel toimuvate tegevustega hoitakse liivikud osaliselt avatuna, mis sobib hästi kivisalisalikule. Toitumisaladena on ideaalsed hõreda taimkattega alad.
- Juhul kui aja jooksul liivased laigud taimestuvad, tuleb neid avada. Sellised hooldused on soovitatav läbi viia kas kevadel aprillis ja mais, kui sigimine pole veel alanud või sügisel septembris, kui pojad on juba koorunud ja loomad veel ei talvitu.

Meetmed kahepaiksete kaitseks

- Kahepaiksed kasutavad veekogusid kevadel ja suve algul sigimiseks (kõik liigid) ning rohukonn ka talvitumiseks. Planeeringualal avaldub otsene mõju Soodla jõe ja Valgejõe ristete ehitusel. Kavandatavate sildade asukohtades kontrollida, kas seal esineb kahepaiksete sigimist. Juhul kui tuvastatakse kahepaiksete sigimine, siis ei tohi jõgede kaldavööndis kaevetöid teha kahepaiksete talvitumise ja sigimisperiodil 15.10–30.06 (lubatud on 01.07–14.10). Kui esmased raadamis- ja kaevetööd on teostatud, siis järgnevatele ehitustöödele piiranguid pole.
- Rajatavate sildade alla jätta kahepaiksetele kallasrajad. Lisada suunavad tõkked teede äärde. Täpne lahendus töötada välja projekteerimise käigus ja kaasata liigirühma ekspert.
- Sildade ja suuremate truupide ehitamisel tuleb järgida tervet rida veekaitsemeetmeid. Nende eesmärk on vooluveekogude hea seisundi säilitamine. Kahepaiksed on tundlikud veereostuse suhtes ja seega on veekaitsemeetmete rakendamine neile oluline.

3.5 Meetmed taimestiku ja koosluste kaitseks

- Põhja laske- ja õppeväljale kavandatud II klassi tee, mis läbib väikesood, mis on inventeeritud nimega Härmakosu - Kõrveveski vaheline siirdesoo, pindalaga 16 ha. Soo alal levib elupaigatüüp siirde- ja õõtsiksood (7140). Uuringus „Veerežiimi ja selle muutuste modelleerimine Soodla harjutusvälja riigi eriplaneeringu planeeringualal“ on antud sood läbiv teelõik välja toodud kui veerežiimi mõjutamise suhtes kriitiline lõik nr 12 (vt täpsemalt KSH aruannet). Kuna tee rajamine mõjutaks ka kraavideta lahenduse korral olulisel määral soola on soovitatav nihutada kavandatud tee põhja poole. Kuna tegemist on õhukese turbakihi peal oleva sooga, siis kahjustamisel kuivaks ala suviti täiesti läbi ning muutuks väga tuleohtlikuks. Antud meede vähendab ka tuleohtu.
- Kõnnu Suursoo terviklikuks säilimiseks (soomaastiku killustamise ja veerežiimi mõjutamise vältimiseks) on soovitatav loobuda soo lääneosa läbiva põhja-lõuna suunalise alternatiivse tee rajamisest.
- Laskevälja piirile kraavi rajamise korral võib kuivendus avaldada negatiivset mõju kuni ca 60 hektarile sooladele (sh soometsad), mis jäävad väljapoole laskevälju. Laskeväljade naabruses paiknevatele soodele ja soometsadele avalduva mõju vältimiseks või vähendamiseks on soovitatav kraavi rajamisest laskevälja piirile hoiduda, või rajada need vaid lõikudele, kus see on vältimatu. Antud meede vähendab ka tuleohtu.

- Soodele, soometsadele ja soostunud metsadele avalduvate mõjude vähendamiseks ning kompenseerimiseks on soovitatav sulgeda Soodla harjutusväljal kraave 19,3 km ulatuses. Veerežiimi modelleerimise tulemusena soovitati Linajärve soo kaguküljel kulgevate kraavide sulgemist. Kraavide sulgemiseks võib kasutada Eestis juba looduskaitsealadel laialt levinud praktikat, mille kohaselt kraavid suletakse pinnaspaisudega. Paisude täpse asukoha ja kohati ilmselt ka ehitusvajaduse välja selgitamiseks on soovitatav teha eraldi väliuuringuid sisaldav uurimistöö. Antud meede avaldab positiivset mõju tõenäoliselt ka kaitstavatele taimeliikidele ning muule elustikule (eelkõige linnustikule ja kahepaiksetele) ning vähendab tuleohtu.
- Veerežiimi muutmise suhtes tundlikel teelõikudel Pudisoo jõe alguses²¹ ja Koitjärve raba servamärel²² on soovitatav kaaluda olemasoleva lahenduse ümberehitamist: ennekõike tõsta teealuseid olemasolevaid truupe soopinnale lähemale. See parandaks nende truupide taha jäävate soode (sh Natura 2000 elupaikade) seisundit. Tähtsaim oleks täita seda tingimust Koitjärve raba servas, kus alles hiljaaegu puhastati kraave ja sellega nulliti ära servamäe aeglane taastumine. Selle truubi mõjuala on harjutusvälja sees, seega on ala tavapärasest majandustegevusest väljas ja kuivendamise järgi puudub vajadus. Selle ühe truubi tõstmine ja kraavi sulgemine kompenseeriks mujal avalduvad kraavideta lahenduse negatiivsed mõjud.
- Metsakuivendussüsteemide ja muude kuivenduskraavide korrashoid harjutusvälja kasutuseks reeglina vajalik ei ole. Erandiks on kraavid, mis hoiavad kuivana raadatavaid laskealasid ja kavandatavaid teid, samuti on vaja hooldada nimetatud kraavide ja alale rajatavate uute kraavide eesvoolusid. Osades, kus see ei ole vajalik, on soovitatav loobuda kuivendussüsteemide rekonstrueerimisest ja ka hooldamisest, kuna see avaldaks negatiivseid mõjusid niiskuslembesele taimestikule.
- Kehra-Anija kergliiklustee projekteerimisel tuleb arvestada VEP-i nr 00306 piiridega selliselt, et raadataks võimalikult vähe puid ning tagatud oleks piirkonna veerežiimi säilimine.

3.6 Meetmed tuleohu vähendamiseks

- Esmane ja peamine tuleohu vältimise meede on see, et harjutusvälja kasutajad teadvustavad harjutusvälja kasutuseeskirjas toodud tuleohutusnõudeid ja peavad neist kinni. Meetmed tuleohu vältimiseks on välja toodud Soodla harjutusvälja kasutuseeskirjas.
- Tuleohu vähendamiseks on soovitatav sulgeda Soodla harjutusväljal kraave 19,3 km ulatuses. Kõige suurema mõjuga oleks Linajärve soo kaguküljel kulgevate kraavide sulgemine²³. Kraavide sulgemiseks võib kasutada Eestis juba looduskaitsealadel laialt levinud praktikat, mille kohaselt kraavid suletakse pinnaspaisudega. Paisude täpse asukoha ja kohati ilmselt ka ehitusvajaduse välja selgitamiseks on soovitatav teha eraldi väliuuringuid sisaldav uurimistöö.
- Teede projekteerimisel ja ehitamisel arvestada, et teedel on väga oluline roll harjutusvälja tuleohutuse tagamisel, sest teed toimivad tuletõkkeribadena, mis takistavad põlengu levikut.
- Tuleohutuse tagamiseks ei tohi jätta koristamata laske- ja õppeväljade ning liikumiskoridoride rajamiseks metsa raadamisele tekkivat metsamaterjali (peenemad tüved, oksad jms). Kuivanud oksarisu on väga tuleohtlik, selle likvideerimiseks saab ühe alternatiivse meetodina kasutada ka ohutut ja kontrollitud põletamist.

²¹ lõik nr 2 - vt täpsemalt KSH aruannet

²² lõik nr 7 - vt täpsemalt KSH aruannet

²³ vt KSH aruanne **Tõrge! Ei leia viiteallikat.**

- Järgida tuleohutuse seaduse²⁴ 5. jaotises (§§ 16–18) sätestatud metsa- ja muu taimeestikuga kaetud ala tuleohutusnõudeid, sh tuleohtliku aja määramise põhimõtteid ning maaomaniku kohustusi metsaga kaetud alal ja riigimetsa majandaja kohustusi. Kuna tegemist on eriolukorraga, kus riigimetsa majandaja juurdepääs harjutusväljal kasvavale riigimetsale on oluliselt piiratud, tuleb tuleohutuse seaduse nõuete täitmisel teha koostööd Kaitsevähaga.
- Tuletõkestusribad ja -vööndid tuleb rajada okaspuumetsa (okaspuu enamusega puistu, mille koosseisu kuulub rohkem kui 70% okaspuid) tuleohutuse tagamiseks ja tule leviku tõkestamiseks. Metsa tuleohtlikkust hindab omanik²⁵ ja määrab selle põhjal tuletõkestusribade ja -vööndite rajamise vajalikkuse.²⁶
- Määrata konkreetsed ja piisaval arvul veevõtukohtad tuletõrjervee saamiseks Soodla harjutusvälja alal eesmärgiga, et kogu ala oleks nendega piisaval määral kaetud. Tuleohu ennetamiseks ja tulekahju leviku tõkestamiseks tuleb planeeringuala olukorda vaadata komplekselt, arvestades maastikuga, sellel toimuva tegevusega ja juurdepääsuvõimalustega. Tuletõrje veevõtukohtade projekteerimisel ja rajamisel on aluseks tuleohutuse seaduse § 24 (tuletõrje veevõtukohtade esitatavad nõuded), mille kohaselt:
  - tuletõrje veevõtukoht on aastaringelt kasutatav tuletõrjehüdrant või muu rajatis veemahuti, loodusliku või tehisveekogu juures, mille kaudu saab auto- või mootorpumpade abil kustutusvett;
  - tuletõrje veevõtukohtade peab olema tagatud:
    - aastaringne juurdepääs ning kasutamise valmidus;
    - tulekahju kustutamiseks vajalik veekogus või vooluhulk;
    - tähistatus vastavalt tehnilisele normile või õigusaktile.
- Uute tuletõrje veevõtukohtade kavandamisel tuleb hinnata, kas vee hulk konkreetses veekogus on piisav ka veevaesel perioodil. Tuletõrjетиigi vee sügavus suvisel madalveeperioodil on soovitatav vähemalt 2 m. Kuna tuleohtlik aeg on reeglina kuivaperioodil, siis on samal ajal tavalisest veevaesemad ka piirkonna veekogud, eriti väiksemad ojad ja kraavid.
- Suuremate tulekahjude korral kaasata Päästeamet ning tulekustutuseks vajalik vesi võtta vajaduse korral piirkonna suurematest veekogudest.
- Tuletõrje veevõtukohtade kavandamisel tuleb arvestada ka konkreetsete looduslike tingimustega ning looduskaitse all olevate veekogude (Valgejõgi, Mähuste, Linajärve, Kivijärve, Koitjärve Pikklaugas, Vahelaugas, Mustlaugas, Kajakalaugas, Pedaslaugas ja Koitjärve raba laugas järved) kaitse-eesmärkidega. Rajatiseid tulekustutusvee kättesaamiseks ja juurdepääsuteed neile ei tohi oluliselt kahjustada kaitsealuseid veekogusid ja nende kaldaid. Soistes/liigniisketes kohtades ei ole otstarbekas rajada raskete paakautode jaoks vajaliku kandevõimega teed kuni veekoguni. Alternatiivse variandina on soovitatav kaaluda kergemaid rajatiseid (nt laudtee), mis võimaldavad voolikuliini veekogust kuni kandvama pinnaseni kiiremini paika saada.
- Tuletõrjетиigi üks nõlv tuleb kavandada loomade joomiskohaks nõlvusega 1:3.
- Kontrollitud põletamise korral tuleb süütamise suund ja järjekord valida tuule suuna järgi. Mida kuivem on põlev materjal, seda vähem tekib põlemisel suitsu. Mida märjem on materjal,

²⁴ [Tuleohutuse seadus](#)

²⁵ Riigimetsa majandajal on järgnevalt viidatud määrusega sätestatud maaomaniku õigused ja kohustused.

²⁶ [Keskkonnaministri 28.02.2011 määrus nr 14 „Nõuded tuletõkestusribade ja -vööndite rajamise ning tuletõkestusriba ja -vööndi kohta“.](#)

seada madalama temperatuuriga see põleb ja seda rohkem tervisele kahjulikke aineid sisaldab tekkiv suits.

- Kui põletatava ala lähedusse allatuult jääb suitsutundlikke alasid, nt maantee või elamud, siis tuleb nendega põletamise plaani koostades arvestada. Suitsu levimine elamute poole ei ole lubatud.
- Kavandatavate õppe- ja laskeväljade maa-alade kohta, mida harjutusväljal tuleb hoida avatuna, on soovitatav kontrollitud põletamise juhendi raames koostada analüüs kontrollitud põletamise rakendamise võimalikkuse kohta igal konkreetsel alal (sõltuvalt taimestikust, mullastiku/pinnase omadustest, reljeefist jms). Samuti tuleb iga ala kohta välja töötada konkreetne plaan, kus on asukohapõhiselt välja toodud aspektid, millega tuleb kontrollitud põletamise kavandamisel ja läbiviimisel arvestada. See hõlmab ala kaardistamist, põletamise aja valikut, süütamise vahendeid, tule kontrolli ja valvet, süütamise suuna ja viisi valikut, tuleohutuse kavandamist ja meetmeid, järelevalvet pärast põletamist, tegutsemisviise tule kontrolli alt väljumise korral ning muid vajalikke ettevaatusabinõusid.
- Kontrollitud põletamise plaan tuleb saata asukohajärgsesse päästekeskusesse ja vähemalt viis tööpäeva varem teavitada põletamise kavandatavast kuupäevast ja kella-ajast asukohajärgset päästekeskust ja kohaliku omavalitsuse üksust kirjalikult ning võimaluse korral avaldada teade kohalikus ajalehes.

3.7 Meetmed müra tekke ja leviku vältimiseks

Väikesekaliibriliste ja väiksemal maa-alal lastavate relvade puhul saab müra levikut tõkestada füüsiliste müratõketega, kuid ka need toimivad ainult konkreetsete laskealade ja lasketiirude ümbruses.

Kuna suurekaliibrilistest relvadest laskmistel ja lõhkamistel on heli leviku seisukohast määravaks madalsageduslik heli, siis haljastuse, muldvallide, mürakaitseekraanide osatähtsust selle sumbumisel võib pidada olematuks – määravaks on vahemaa müra tekkekoha ja müratundliku hoone vahel. Lisaks on võimalikud leevendusmeetmed eelkõige korralduslikud.

Haljastus

Võimaliku müra levikut tõkestava meetmena võib käsitleda lokaalset kõrghaljastust ning ulatuslikumaid metsaalasid. Metsad summutavad heli sõltuvalt akustilise tee pikkusest, kõrgusest ja puude tihedusest. Viimast saab määratleda ainult Nord2000 standardit kasutades.

Metsaaladel on heli levimine avamaaga võrreldes erinev. Metsad tekitavad ainulaadseid tuule- ja temperatuurigradiende, mis ei järgi avatud pinnasel leiduvat igapäevast ja iga-aastast mustrit. Nende omadused erinevad suuresti ka metsa sees ja kohal. Välja arvatud meteoroloogilised tegurid, maapinna peegeldus ja neeldumine, mõjutab heli levikut metsaaladel ka lehestikust, tüvedest ja okstest tingitud hajumine, peegeldused ja sumbumine²⁷.

Tuntava müra vähendava efekti saavutamiseks peab kõrghaljastus olema tihe (avadeta) ning vähemalt 20-30 m lai (soovitatavalt minimaalselt 30-50 m), sel juhul võib eeldada müra vähenemist suurusjärgus 5 dB või pisut enam. Mitmesaja meetri laiuste metsaalade puhul võib teoreetiliselt eeldada juba ka suuremat müra vähenemist, kuid seda ainult juhul kui nii alumiste kui keskmiste rinnete puhul on tagatud avadeta ning tihe looduslik puhver. Kuna tihti ei ole kõrghaljastuse puhul aastaringsest eespool nimetatud tingimused täidetud ning kõrghaljastus on väga varieeruva iseloomuga (eelkõige varieerub puistu tihedus ja laius) siis reeglina ei kasutata kõrghaljastuse mõju

²⁷ Tunick, 2003; Swearingen ja White, 2004

arvutuslikus müra hindamises. Lokaalselt võib teatud piirkondades siiski olla tegemist märkimisväärse loodusliku leevendava meetmega, mis vähendab kulukate müratõkete vajadust. Olemasolevad tihedad ning vähemalt 30-50 m laiused (soovitavalt laiemad) metsaalad on käsitletavad müra vähendava tõkkena. Sumbumine võib olla tingitud taimestikust allika lähedal, vastuvõtja lähedal või mõlemas asukohas. Tiheda haljastuse sumbumise ligikaudsed väärtused on loetletud KSH aruande tabelis 26.

Kuigi keskkonnamüra arvutuste teostamisel haljastusega tüüpiliselt ei arvestata (konservatiivne lähenemine varu kasuks), siis standardi ISO 9613-2:1996 alusel on võimalik arvutuslikult hinnata haljastuse mõju müra levikule²⁸.

Müratõkked

Militaarmüra puhul on müratõkked efektiivsed olukorras kui need paiknevad müraallikate või müra eest kaitstava objekti lähedal (≤ 50 m). Kui suurte vahemaade (≥ 200 m) korral müratõke paikneb müraallika ja müra eest kaitstava objekti keskel (*nt 200 m vahemaa korral 3-4 m kõrgune müratõke 100 m kaugusel või 500 m vahemaa korral müratõke 250-300 m kaugusel*), siis sellisel juhul on mõju müratasemete vähendamisele minimaalne (0-2 dB).

Muldvallide ja müratõkete rajamine toob kaasa müra leviku tõkestamise ja/või suunamise kindlal suunal. Mürakaitseekraani või muldvalli kõige suurem efektiivsus avaldub vahetult selle taga, kus müratasemed võivad olla teatud tingimustel kuni 10-15 dB madalamad. Kuni 100 m kaugusel võib eeldada müratasemete vähenemist kuni 10 dB, 100-200 m kaugusel 5-8 dB ja 200-300 m kuni 5 dB; suurematel kaugustel on efektiivsus madalam. Lõplik efektiivsus sõltub ka maapinna reljeefist, müratõkke kõrgusest jm teguritest.

Tüüpilistel füüsilistel müratõketel on teatav efektiivsus väiksekaliibriliste relvade mürale, suurekaliibriliste relvade müra leviku tõkestamine ehituslike meetmete rakendamisega on minimaalne. Kui relvatoru kaliiber suureneb, nihkub suudmeplahvatuse akustiline spekter madalamate sageduste suunas ja tüüpilise müratõkke tõhusus väheneb. Automaatrelva puhul, mille spektri maksimaalsed väärtused on umbes 500 Hz juures, on võimalik saavutada teatav varjestus tavaliste liiklusemüraõketega, sest liiklusemüra on ka spektriga, mille keskpunkt on umbes 500 Hz, kuid liiklusemüra tõkked (ja tõkked üldiselt) ei ole efektiivsed suurekaliibriliste relvade müra summutamiseks.

Soodla harjutusvälja kontekstis ei ole konkreetseid laskealasid, mille ümber müratõkete ehitamine oleks efektiivne. Müra analüüsis analüüsiti müratõkke teoreetilise efektiivsuse ilmestamiseks olukorda, kus ala nr 1 laskevälja kriitilisele suunale on rajatud 2,8 km pikkune ja 6 m kõrgune muldvall. Arvutustulemustest on näha, et teatav efekt müratasemete vähenemisele on vahetult valli taga (ca 100...200 m ulatuses), aga mõju müratundlikele kinnistutele on minimaalne.

Ilmastikutingimused

Välitingimustes levivat heli levimist mõjutavad peamised tegurid on: maapinna helineeldumine, atmosfääri neeldumine, turbulents ja refraktsioon (helilainete murdumine), mida põhjustavad tuule ja temperatuuri gradiendid²⁹.

Ilmastikutingimustel (eelkõige ebasoodne tuule suund) võib olla märgatav mõju müralevikule distantidel mõnest sajast meetrist ja kaugemal; lähemal kui 100 meetri kaugusel müraallikast ei ole tuule suunal ja mõõdukal kiirusel (kuni 5 m/s) olulist mõju müratasemetele. Müra levikut mõjutav ilmastikutingimus on müraallika suhtes tugev vastutuul või pärituul: vastutuule korral on müratasemed mõnevõrra madalamad ja pärituule korral mõnevõrra kõrgemad.

²⁸ vt täpsemalt KSH aruande ptk 11.6

²⁹ Wondollek, 2009

Arvutuslike müratasemete ebatäpsus kaugpunktides (müraallikast üle 1 km kaugusel) võib suurtest vahemaadest tulenevalt olla üsna suur. Üldjuhul eeldatakse, et arvutused on tõesed (kaugpunktides ca 5 dB ulatuses), kui laskmissagedused vastavad esitatud lähteandmetele ja harjutusi ei teostata väga ebasoodsate ilmastikutingimuste esinemise juures.

Tugeva tuulena tuleks käsitleda tuulekiirust üle 10 m/s, mille juures müratasemed on oluliselt mõjutatud; sellise tuulekiiruse juures ei ole soovitatav teostada ka müratasemete mõõtmisi, kuna need ei kirjelda tegelikku keskmist olukorda (mõõtmisi soovitatakse teostada kuni tuulekiirusega 5 m/s). Kõva tuul tõstab ka üldist taustmüra taset – puude, haljastuse, lehtede liikumisest tingituna. Väga ebasoodsate tingimuste korral võib müratase erineda erinevate tuule suundade korral kuni 15-20 dB (oluline komponent on ka taustmüra tõus).

Mida pikem on heli leviku teekond, seda suuremad on helirõhutaseme kõikumised³⁰. Seda kinnitavad ka varasemad otsesed helirõhutasemete mõõtmised Nursipalu harjutusväljal, kus tuule suunast ja tugevusest tingituna on müraallikast samal kaugusel erinevates mõõtmispunktides suured helirõhutasemete erinevused.

Laskesagedused, kasutatavad relvad ja laskepositsioonid

Militaarmüra regulatsiooni kohaselt kõige peamisem leevendusmeede on planeerimistegevus, millega on võimalik kõige suuremal määral militaarmüratasemeid ohjata.

Leevendusmeetmed võivad olla organisatoorsed meetmed – nt mingi relva kasutuse piiramine või teise kohta üleviimine, väljaõppe hajutamine rohkematele päevadele. 50% laskude (helienergia) vähendamine toob kaasa ekvivalentsete müratasemete vähenemise 3 dB võrra, mis on tavalise inimkuulmise seisukohast eristatav muutus (tavaline inimene ei suuda üldjuhul eristada 1-2 dB helirõhutaseme muutust). Et tunnetada subjektiivselt müra vähenemist poole võrra ehk 10 dB, on vaja laskesagedusi vähendada 90% võrra.

Soodla harjutusvälja kontekstis on leevendusmeede ka laskepositsioonide valik. Relvade paigutuse valimisel tasuks eelistada asustusest kaugemaid laskepositsioone, et müra jõuaks välikeskkonnas rohkem sumbuda. Vastavalt arvutustulemustele on mõjutatud õuealade hulk märkimisväärselt erinev näiteks erinevate K9 laskepositsioonide korral, kuna positsioonid nr 2 ja 3 asuvad üldiselt asustatud piirkondadest kaugemal kui positsioon nr 1.

3.8 Meetmed välisõhu kvaliteedi tagamiseks

Arvestades Soodla harjutusvälja mõju välisõhu saastatusele, saab välja tuua järgmised võimalikud leevendusmeetmed:

- Tahked osakesed (PM_{Sum} , PM_{10} , $PM_{2.5}$) teedeehituses – ebasoodsatel tingimustel elamu(te)ga piirneva(te)l ala(de)l tegevuse peatamine, ehitusmaterjali niisutamine tolmsaaste vähendamiseks, vajadusel kohalike elanike (valdade) teavitamine intensiivsetest õhukvaliteeti halvendavatest tegevustest.
- Sõidukite ja rasketehnika liikumisega kaasnev õhusaaste (SO_2 , NO_x , CO, NMHC, PM_{Sum} , PM_{10} , $PM_{2.5}$, raskemetallid, b(a)p) – kõvakatteta teede kastmine tolmsaaste vähendamiseks elamu(te)ga piirneva(te)l ala(de)l, võimalusel marsruudi muutmine ja/või sõidukiiruse vähendamine, vajadusel kohalike elanike (valdade) teavitamine intensiivsest õhukvaliteeti halvendavast liikumisest, kõrghajastuse/hekkide rajamine või muud õhusaastet leevendavad meetmed.

³⁰ Wondollek, 2009

- Laskmisharjutustega kaasnev õhusaaste (CO, NO₂, SO₂, H₂S) – tegevuste planeerimisel jälgida võimalusel ka meteoroloogilisi tingimusi (tuule suund ja kiirus), lokaalse ilmajaama püstitamise võiks aidata operatiivselt hinnata saaste hajumise tingimusi Soodla harjutusvälja ja keskpõlügeni piirkonnas, vajadusel kohalike elanike (valdade) teavitamine intensiivsetest õhukvaliteeti halvendavatest harjutustegevustest, kõrghajastuse/hekkide rajamine või muud õhusaastet leevendavad meetmed.

3.9 Meetmed inimeste tervise ja heaolu kaitseks

Negatiivset mõju inimeste tervisele ja heaolule on võimalik lisaks müra, vibratsiooni, välisõhu saastet vähendavatele ja joogivee kvaliteeti kaitsvatele meetmetele vähendada ka alljärgnevate meetmetega:

- Kõige mürarikamad harjutused tuleb jagada võimalikult vähestele harjutuspäevadele, et tekiks vähem häiringutega päevi. Vajadusel tuleb arvestada ka lennukite ja helikopterite müraga (kohalikele elanikele kriitiline madallend jms);
- Mürarikad harjutused on soovitatav viia läbi tööpäevadel ja tööajal, et inimesed saaksid rahulikult ennast välja puhata. Nädalavahetustel viia läbi ainult vähem mürarikaid tegevusi;
- Mürarikastele päevadele peab eelnema pikem eelteavituse periood;
- Teavitussüsteemid peavad olema kaasaegsed ja mitmekülgsed, nii et info garanteeritult jõuaks sihtgruppideni. Näiteks saadetakse ümberkaudsete elanikele SMS (või nendele, kes on selle teenuse tellinud);
- Tagada müraseire tulemuste avalikustamine. Elanike poolt soovitud mürataset reaalajas näitavate tabloode paigutamine küladesse ei aita kaasa häirituse vähendamisele, sest tablood näitaksid lisaks militaarmüra tasemele ka muid, tsiviilelus tekkivaid mürasündmusi (nt elanike autode müra, muru niitmine, koera haukumine) ning looduslikku mürataset (metsa kohin);
- Hoiduda lageraietest harjutusvälja ümbritsevas riigimetsas.
- Oluline on jätkuvalt tegeleda inimeste teadlikkuse tõstmisega, eriti kohalike inimeste seas. Inimeste hea teadlikkus võib vähendada harjutusvälja negatiivset mõju inimeste heaolule, sest suurem teadlikkus vähendab ka hirmu tundmatu olukorra ees: kui inimene teab, kuidas tuleb käituda, väheneb ärevus ning ebakindlus.³¹ Seda toetab ka teavitamise parendamine.

3.10 Meetmed kliimamuutuste vältimiseks ja kohanemiseks

Peatükis toodud leevendus- ja kompensatsioonimeetmed põhinevad nii Eestis kui rahvusvaheliselt läbiviidud uuringutel ning praktikal.

Ehitiste energiatõhusus

Kõige tõhusam meede on alternatiivsete ehitusmaterjalide (aherainekillustik, ehitus- ja lammutusjäätmed, tooted vanarehvidest jne) kasutamine, võttes arvesse materjali tootmise ja transpordi koosmõju. Alternatiivse ehitusmaterjali kasutamine toetaks mitmete riiklike eesmärkide

³¹ Kuigi teadlikkuse tõstmine on üks peamisi vahendeid ohtude vähendamiseks, peab siiski arvestama, et teadlikkus ei tähenda alati õiget käitumist päriselus. Seda on käsitletud nt nendes UXO kohta tehtud uuringutes: Shaked, G., Beck, G., Sebbag, G. et al. Civilian injuries due to unexploded ordnance in military training areas in southern Israel – European Journal of Trauma and Emergency Surgery 39 (2013), lk 113–115; Bilukha, O. O. Brennan, M. Anderson, M. The Lasting Legacy of War: Epidemiology of Injuries from Landmines and Unexploded Ordnance in Afghanistan, 2002–2006 – Prehospital and Disaster Medicine, 23 (2008) 6, lk 493–499.

täitmist, näiteks: loodusvarade kasutamine viisil ja mahus, mis kindlustab ökoloogilise tasakaalu³²; ringmajanduse põhimõtetest lähtuv maapõueressursi säästlik ja efektiivne kasutamine minimaalsete kadude ja minimaalsete jäätmetega³³; mitmeotstarbeliste ja sidusate maastike säilitamine³⁴; elustiku liikide elujõuliste populatsioonide säilimiseks vajalike elupaikade ja koosluste olemasolu tagamine³⁵; tervist säästev ja toetav väliskeskkond³⁶; aheraine taaskasutamise tase 40%³⁷.

Hoonete ning rajatiste projekteerimisel tuleb jälgida energiatõhusaid lahendusi. Hoonetel on soovitatav kasutada päikesepaneelide ja muid taastuvenergia lahendusi nagu näiteks maasoojuslahendused^{38 39}.

Maakasutus

Looduslike soode taastamine on inimtekkeliste kliimamuutuste leevendamisel üks peamine meede. Eesti looduslikud sood seovad hektaril keskmiselt ligikaudu ühe tonni CO₂ aastas⁴⁰. Üldiselt prognoositakse, et taastatud märgalad (endised turbatootmisalad, jääksood) muutuvad süsiniku sidujaks 10 kuni 50 aastat pärast veetaseme tõstmist ja ala taastamist⁴¹. Soodla harjutusvälja rajamisega seotud süsinikuheidet aitab kompenseerida Kõnnu-Suursoo taastamine.

Metsastamine. Metsa süsihappegaasi üldistatud sidumisvõime hektari kohta on 12 t CO₂ekv aastas⁴². Eesti kliimaambitsiooni tõstmise võimaluste analüüsist nähtub, et kasvuhooaegaste heite vähendamisel on väga tõhusaks loetud kõrghaljastust ning täiendavat metsastamist. Seega, kui väljaõppe vajadused võimaldavad, siis säilitada laske- ja õppeväljadel maksimaalselt metsakooslusi, mis LULUCF määrase kohaselt vastavad järgmistele parameetritele: pindala 0,5 ha, võrastiku liitus 30%, puude kõrgus 2 m (need on minimaalsed väärtused).

Koostatud on keskkonnatasude seaduse ja metsaseaduse muutmise seadus, millega kavandatakse keskkonnatasu maksmine raadamise eest. Tasu makstakse 4000 – 8000 eurot hektari kohta. Tasu suunatakse KIKi fondi, kus sellest toetatakse tegevusi süsinikuvaru säilimiseks ja suurendamiseks. Soodla harjutusvälja arendamisel tagatakse tegevuste vastavus seadustele.

3.11 Veekaitsemeetmed

Üldised meetmed

- RKIK-i andmetel on planeeringualal asuv puurkaev koodiga PRK0005142 amortiseerunud. Kaevu omanik peab kaevu nõuetekohaselt konserveerima või lammutama.

³² Eesti säästva arengu riiklik strateegia "Säästev Eesti 21". Vastu võetud 14.09.2005

³³ Eesti Keskkonnastrateegia aastani 2030. Vastu võetud 14.02.2007; Maapõuepoliitika põhialused aastani 2050. Keskkonnaministeerium. Vastu võetud 06.06.2017

³⁴ Eesti Keskkonnastrateegia aastani 2030. Vastu võetud 14.02.2007

³⁵ Eesti Keskkonnastrateegia aastani 2030. Vastu võetud 14.02.2007

³⁶ Eesti Keskkonnastrateegia aastani 2030. Vastu võetud 14.02.2007

³⁷ Põlevkivi kasutamise riiklik arengukava 2016–2030. Keskkonnaministeerium, 2015

³⁸ Nagib, K.N., Elfawal, A.H., Elsaid, N.E., Gerges, M.A., Ebrahim, S.R. and Gouda, M.M., 2021, August. Savonius Wind Turbine and Solar Panels Road Electric Station. In *The International Undergraduate Research Conference* (Vol. 5, No. 5, pp. 255-262). The Military Technical College.

³⁹ Procter, A.C., Kaplan, P.O. and Araujo, R., 2016. Net zero fort carson: Integrating energy, water, and waste strategies to lower the environmental impact of a military base. *Journal of Industrial Ecology*, 20(5), pp.1134-1147.

⁴⁰ Hagudi rabale avalduvad mõjud ning nende kompenseerimise võimalused. Skepast&Puhkim OÜ, 2020; Maakasutusest pärineva süsinikuheitme vähendamine – märgalaviiljeluse teostatavus Eestis. Eestimaa Looduse Fond. Michael Succow Foundation

⁴¹ Waddington, J. M., Strack, M., and Greenwood, M. J. 2010. Toward restoring the net carbon sink function of degraded peatlands: Short-term response in CO₂ exchange to ecosystem-scale restoration. *Journal of Geophysical Research*, 115; Yli-Petäys, M., Laine, J., Vasander, H., and Tuittila, E.-S. 2007. Carbon gas exchange of a re-vegetated cut-away peatland five decades after abandonment. *Boreal Environmental Research*, 12, 177-190

⁴² Eesti kliimaambitsiooni tõstmise võimaluste analüüs. SEI Tallinn 2019

Projekteerimisetapi meetmed

- Soodla jõe ja Valgejõe kavandatud sildade konstruktsioonid tuleb välja töötada selliselt, et ei toimu jõe kitsendamist, tõkestamist, veevoolu katkestamist ega jõesängi ja kaldastruktuuri muutmist.
- Veereziimi säilitamiseks tuleb kasutada spetsiaalset teemulde konstruktsiooni lahendust. Selle kohaselt tuleb teemulle rajada soopinnaga tasapinnas olevate truupidega ning teetammide alla panna tee-ehitusel ca 0,5 paksust jämeda (> 5 cm) killustiku kihti, mis läbiks soopinna tasandil teetamme⁴³. Enamik aastast töötaks vettjuhtiva kihina killustikukiht, suurveega ajal aga hakkaksid tööle pisut kõrgemal olevad truubid. Truupide puhul tuleb kasutada ühe asemel mitut väiksemat, et veevool oleks võimalikult hästi hajutatud. Sama eesmärki kannab truupidest laiem killustikukiht, mis kaitseb vahetult truubi otstes pinnast ka erosiooni eest.
- Projekteerimise käigus tuleb kaaluda soopinnaga samale kõrgusele rajatavate teede lahendust, kus vesi saaks vabalt üle joosta. Suurveega võivad sellised teed vähemalt tavalistele autotele muutuda läbimatuks. Teematerjali tuleb sellise lahenduse puhul kaitsta erosiooni eest ilmselt geokärje vms lahendusega. Sellise lahenduse puhul ei toimu vee koondumist nagu truupidega lahenduse puhul, samas keskmise- ja madalama veeseisu aja ei saa vesi liikuda teest läbi.
- Pikemate teelõikude (möödasõidutee) rajamiseks, mis asuvad paksemal turbakihil, on mõistlik kasutada nn „ujuvaid“ teid, kus turvast ei kaevata tee alt välja ning kraave ei rajata. „Möödasõidutee“ kõrval tuleks olemasolevad madalad kraavijäänused hoopis korralikult sulgeda.
- Juhul kui kraavid projekteerimise käigus otsustatakse ikkagi rajada, tuleb need võimalikult hästi isoleerida ümbritsevatest soodest, et vähendada kraavi kuivendumõjusid soole. Veetõkkena saab kasutada kraavi kaevamisel välja tõstetud pinnast, millest kujundatakse soo ja kraavi vahele pinnasvall. Valli rajamisel tuleb kõigepealt taimestik eemaldada, ehitada tihendatud turbast vall ning asetada taimestik sinna peale tagasi. Selle meetme rakendamisel väheneb kraavide kuivendav ja seetõttu ka negatiivne mõju ülesvoolu jäävatele aladele umbes poole võrra, allapoole jäävate alade suhtes on valli leevendav mõju väike.
- Vooluveekogude vee kvaliteedi tagamiseks tuleb rajatavate ja rekonstrueeritavate kraavide ja kraavisüsteemidele valgalaga üle 50 ha rajada settetiigid või puhastuslodud, millest juhatakse veed enne suublasse juhtimist läbi. Soovitav on settetiikide/puhastuslodude rajamine alates 25 ha suurusest valgalast. Soodla jõkke juhitava vee puhul tuleb settetiigid/puhastuslodud rajada igal juhul, kuna tegu on Tallinna joogiveehaarde süsteemi osaga.
- Kraavidena lahenduse rakendamisel avalduva negatiivse mõju kompenseerimiseks (suhtega 1:3) tuleks kraavid sulgeda näiteks kogu Koitjärve raba kirdeservas.
- Veereziimi muutmise suhtes tundlikel teelõikudel Puditsoo jõe alguses⁴⁴ ja Koitjärve raba servamärel⁴⁵ on soovitatav kaaluda olemasoleva lahenduse ümberehitamist, ennekõike tõsta teealuseid olemasolevaid truupe soopinnale lähemale. See parandaks nende truupide taha jäävate soode (sh Natura 2000 elupaikade) seisundit. Tähtsaim oleks täita seda tingimust Koitjärve raba servas, kus alles hiljaaegu puhastati kraave ja sellega nulliti ära servamäe aeglane taastumine. Selle truubi mõjuala on harjutusvälja sees,

⁴³ – vt **Tõrge! Ei leia viiteallikat.** KSH aruandes

⁴⁴ lõik nr 2, KSH ptk 8.4 joonis 35

⁴⁵ lõik nr 7, vt KSH ptk 8.4 joonis 39

seega on ala tavapärasest majandustegevusest väljas ja kuivendamise järgi puudub vajadus. Selle ühe truubi tõstmine ja kraavi sulgemine kompenseeriks mujal avalduvad kraavideta lahenduse negatiivsed mõjud.

- Nahe mäe ja Pruunakõrve ümbruses on suhteliselt tihe kuivendusvõrk, need alad asuvad kaitsealadest väljaspool ning läbiv tee on juba rekonstrueeritud ja teekraavidega ümbritsetud. Eksperti hinnangul pole nende lõikude ümberehitamine kraavideta lahenduseks otstarbekas.

Ehitusaegsed meetmed

- Lähtudes veeseaduse § 196 lg 2 on veekogusse tee koosseisu kuuluva silla või truubi ehitamisel avalikult kasutataval veekogul (Soodla jõgi) või avalikul veekogul vajalik veekeskonnariskiga tegevuse registreerimine Keskkonnaametis.
- Kui ehitatav sild või truup ei asu avalikul või avalikult kasutataval veekogul (Valgejõgi KVKP lõigus), tuleb seda käsitleda tahke aine paigutamisenä veekogusse, mis vastavalt mahule vajab veekeskonnariskiga tegevuse registreeringut (VeeS § 196 lg 2 p 5) või veeluba (VeeS § 187 p 10).
- Ehitustööde käigus ja veekogude ületamisel ja ehituskeeluvööndis (metsamaal ulatub ehituskeeluvöönd piiranguvööndi piirini – LKS § 38 lg 2) tuleb vältida kallaste kahjustamist, erosiooniohu tekkimist ning pinnase ja reostuse sattumist veekogusse.
- Kui puu- ja põõsarinde raieks taotletakse nõusolekut veekogude veekaitsevööndis ja raieks on metsaseaduse kohaselt vajalik metsateatis, antakse nõusolek raieks metsaseaduse kohaselt metsateatise menetlemise käigus metsateatise osana (VeeS § 121 lg 2).
- Setete sissekande vähendamiseks Soodla ja Valgejõgi jõgedesse tuleb ehitustööd vooluveekogudes teostada kuival aastaajal jõe madalseisu ajal, sest siis on jõe vooluhulk väike ning aeglase voolu tõttu on heljumi edasikanne minimaalne. Tagada tuleb võimalikult vähene heljumi edasivool jõgedes.
- Tööde teostamisel jõesängis tuleb Soodla ja Valgejõgi jõgede kalastiku kaitseks vältida lammutus- ja ehitustöid kalade kudemisajal (üldjuhul aprillist juunini). Juhul, kui töödega on ette näha olulist heljumi vette paiskumist, mida pole võimalik ära hoida, tuleb need teostada perioodil juuli keskpaigast septembri lõpuni, mil mõjud kalastikule on minimaalsed.

Kasutusaegsed meetmed

- Soodla jõe ja veehoidla ääres tuleb säilitada 100 m laiune puistu ja hoiduda käsitulirelvadega seotud väljaõppetegevustest sellel alal.
- Soovitav on laskesektorid ja harjutuste suunad valida selliselt, et vältida kuulide sattumist Soodla jõkke ja veehoidlasse.
- Tagada tuleb, et hoonetest lähtuvat reovett ei satuks keskkonda ja heitvesi vastaks suublasse juhtimisel keskkonnaministri 08.11.2019 määruses nr 61 „Nõuded reovee puhastamise ning heit-, sademe-, kaevandus-, karjääri ja jahutusvee suublasse juhtimise kohta, nõuetele vastavuse hindamise meetmed ning saasteainesisalduse piirväärtused“ toodud piirväärtustele.

3.12 Meetmed kultuuripärandi kaitseks

Meetmed arheoloogiapärandi kaitseks

Meetmed arheoloogiapärandi (planeeringualal määratud arheoloogiastundlike objektide/alade) kaitseks ja edasiseks uurimiseks on kokkuvõtlikult esitatud alltoodud tabelis (Tabel 1) ning täiendavalt on antud vajalikud selgitused ja meetmed.

Tabel 1. Meetmed uuringualal määratud arheoloogiastundlike objektide/alade kaitseks ja edasiseks uurimiseks⁴⁶

Objekti/ala ID	Nimetus	Meede kaitseks/edasiseks uurimiseks
ID13	Asulakoht, uusaegne hoonestus	Ühenduskoridori ehitustööde käigus teha arheoloogiline jälgimine.
ID50	Pühamägi (võimalik looduslik pühapaik)	Kuna tegemist on võimaliku loodusliku pühapaigaga, kaaluda teekoridori rajamist mäe kõrvalt.
ID60	Võimalik linnamäe asukoht (Välendikumägi)	Ühenduskoridori ehitustööde käigus teha arheoloogiline jälgimine.
ID61	Kalme, matmiskoht	Teostada arheoloogiline eeluuring, et täpsustada võimaliku maahaudkalmistu piirid.
ID52	Varauusaegne asulakoht	Ühenduskoridori ehitustööde käigus teha arheoloogiline jälgimine.
ID53	Varauusaegne asulakoht	Ühenduskoridori ehitustööde käigus teha arheoloogiline jälgimine.
ID59	Kalme, matmiskoht	Ühenduskoridori ehitustööde käigus teha arheoloogiline jälgimine.

- Arheoloogiastundliku objekti ID50 Pühamägi (võimaliku loodusliku pühapaiga) juures kaaluda tee nihutamist selles lõigus lõuna poole (Pühamäe nõlvale ulatava kurvi õgvendamist). Pühamäe piirkonda mitte kavandada soomukite teelt hargnemise kohta.
- Arheoloogiastundliku objekti ID61 Kalme/matmiskoht juures teostada eeluuring võimaliku maahaudkalmistu piiride täpsustamiseks. Eeluuring on arheoloogilise kultuurikihi tuvastamine ja esmane kirjeldamine enne kaeve-, ehitus- ja muid mullatöid. Tuvastatud arheoloogilisest kultuurikihist kogutakse teavet selle ulatuse ja teabemahukuse kohta, mille alusel saab hinnata edasise uuringu mahtu ning metoodikat.

Ehitusaegsed meetmed

- Ühenduskoridoride, sh teede, ehitustööde käigus teha arheoloogiline jälgimine arheoloogiastundlikeks määratud objektide/alade ID13, ID60, ID52, ID53 ja ID59 piirkonnas. Eriti hoolikas tuleb olla ehitustööde teostamisel lõunapoolses ühenduskoridoris, kus on määratud mitmeid arheoloogiastundlike objekte/alasid ning kus läbi kunagiste külade on kulgenud ajalooline tee⁴⁷. Arheoloogiline jälgimine on arheoloogilise kultuurikihi tuvastamine ja esmane kirjeldamine kaeve-, ehitus- ja muude mullatööde käigus. Tuvastatud arheoloogilisest kultuurikihist kogutakse teavet selle ulatuse ja teabemahukuse kohta, mille alusel saab hinnata edasise uuringu mahtu ning metoodikat. Arheoloogilist jälgimist saab teostada vastava valdkonna ekspert.

⁴⁶ Allikas: Etapp I arheoloogilised uuringud ja maastikuleire seoses Soodla harjutusvälja riigi eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamisega. Muinasprojekt, 2023

⁴⁷ KSH aruande joonis 31.

- Ehitusmaterjalide ja ehitusmasinate laoplatse ning ehitusaegseid (ajutisi) veoteid mitte kavandada arheoloogiatundlikele aladele.
- Ehitustegevuse läbiviimisel tuleb juhendada muinsuskaitseeaduse⁴⁸ § 31 lõikest 1, mille alusel tuleb ehitamisel, teede, kraavide ja trasside rajamisel või muude mulla- ja kaevetööde tegemisel tööd mistahes paigas peatada, kui avastatakse arheoloogiline kultuurikiht või maasse, veekogusse või selle põhjasetesse mattunud ajaloolised ehituskonstruksioonid. Leiukoht tuleb säilitada muutmata kujul ning viivitamata teavitada Muinsuskaitseametit.
- Ehitustööde, eriti ettevalmistustööde (pinnase koorimine, ehituseks sobimatu pinnase teisaldamine) käigus tuleb arvestada, et eespool nimetatud arheoloogiatundlike objektide/alade läheduses võib tõenäoliselt paikneda avastamata muistiseid. Eelnimetatud piirkondades võib ka uute arheoloogiliste leidude ilmsikstuleku tõenäosus olla suurem. Seetõttu tuleb ehitustööde käigus olla tavalisest tähelepanelikum, et võimalikke leide mitte kahjustada.
- Kogu planeeringualal tuleb kaevetöödel arvestada kultuuriväärtusega leidude ja arheoloogilise kultuurikihi ilmsikstuleku võimalusega. Arheoloogilise leiu tunnustega asja⁴⁹ leidja on kohustatud säilitama leiu ja leiukoha muutmata kujul. Leiust tuleb viivitamata teatada Muinsuskaitseametile. Leitud asi jäetakse kuni ametile üleandmiseni leiukohta. Leidja võib leitud asja leiukohast eemaldada ainult ameti nõusolekul või juhul, kui asja säilimine satub ohtu. Arheoloogilist leidu ei tohi puhastamise, haljastamise, murdmise, väljakaevamise või muul teel rikkuda ega selle üksikuid osi üksteisest eemaldada.⁵⁰

Meetmed pärandkultuuriobjektide kaitseks

- Soomukite teelt hargnemise kohtadena tuleb võimalusel vältida neid ühenduskoridori lõike, kus teest kuni 200 m kaugusel on maastikus realselt säilinud märke kunagisest asustusest, eriti kus pärandkultuuriobjektide kontsentratsioon on suurem. Selline on kõige lõunapoolsema ühenduskoridori lõik Pillapalu külas, kus on mitmeid põliseid talukohti, popsikohti jm pärandkultuuriobjekte.⁵¹
- Võimalusel (kui need ei sega väljaõppe läbiviimist) on soovitatav säilitada põlispuud ning vundamendid/kivimüürid vanade talu-, popsi- ja metsavahikohtade ning muude objektide asemel ning need objektid tähistada (näiteks paigaldada infosiit objekti nimega või põhjalikum infotahvel).
- Kavandatava tegevuse tõttu hävivad või hävida võivad pärandkultuuriobjektid harjutusvälja alal, ühenduskoridorides ja põhja-lõunasuunalises alternatiivses teekoridoris tuleb vastavalt olukorrale kas enne ehitustööde (sh raadamise) algust või alade kasutuselevõttu dokumenteerida (kirjeldada ja pildistada), et säiliks teave nende ajalooliste objektide kohta. Objektide dokumenteerimise materjalid tuleb esitada pärandkultuuriobjektide registri pidajale⁵².

⁴⁸ eRT: <https://www.riiqiteataja.ee/akt/119032019013?leiaKehtiv>

⁴⁹ Muinsuskaitseeaduse § 24 lg 1: Arheoloogiline leid on maasse, maapinnale, ehitisse, veekogusse või selle põhjasetesse ladestunud või peidetud arheoloogiline, sealhulgas ajaloolise, kunstilise, teadusliku või muu kultuuriväärtusega inimtekkeline ese või esemete kogum, millel ei ole omanikku või mille omanikku ei ole võimalik kindlaks teha.

⁵⁰ Muinsuskaitseeaduse § 27 lg 1–3

⁵¹ Samas ühenduskoridori lõigus on I etapi arheoloogilise uuringu ja maastikuleire käigus määratletud enamiku arheoloogiatundlike objektide/alade paiknemine planeeringualal.

⁵² http://rmk.ee/files/Kuidas_saata_teave_parandkultuuri_objekti_asukohast.pdf (vaadatud 10.08.2023)

3.13 Meetmed väärtuslike maastike kaitseks

- Soodla ja Põhja-Kõrvemaa väärtuslike maastikega kattuvatel harjutusvälja ja ühenduskoridoride aladel viia raadamine läbi minimaalses võimalikus mahus, et säilitada väärtuslike maastike looduslikku ja esteetilist väärtust.
- Kursi küla traditsioonilise külamaastiku säilitamiseks ei ole soovitatav harjutusväljale juurdepääsuks planeeritavat teed külavahel oluliselt rekonstrueerida. Samuti tuleb harjutusvälja tegevus korraldada selliselt, et rasketranspordi jaoks ja õppuste korral (kui liiguvad sõidukite kolonnid) kasutatakse muid juurdepääsuteid, et olemasolevat Kursi küla teed mitte üle koormata.
- Ühenduskoridoride piirkonda soomukite teelt hargnemise kohtade kavandamisel tuleb arvestada maastikuliste väärtustega, sh ilusa vaatega kohtade säilimisega. Vajalik on ka avalikkuse juurdepääsu tagamine ilusa vaatega kohtadele (v.a õppuste ajaks rakendatud juurdepääsupiirangute korral).

3.14 Meetmed ringmajanduse ja jäätmehoolduse korraldamiseks

Üldised meetmed

- Ehitiste ja rajatiste projekteerimisel tuleb kaaluda võimalust asendada ehitusmaavarad kasvõi osaliselt sobivate jäätmete või tootmisjääkidega (põlevkivi aheraine). Selline kasutamine vähendab oluliselt harjutusväljale ehitiste ehitamisega kaasnevat keskkonnasurvet, sest nii väheneb uute karjäärade avamise ja maavara kaevandamise vajadus.
- Jäätmehoolduse korraldamisel tuleb juhendada jäätmeseadusest ja kohalike omavalitsuste jäätmekäitluseeskirjadest tulenevatest nõuetest.
- Kõik tekkivad jäätmed tuleb koguda liigiti. Kogumisel tuleb vältida erinevate jäätmeliikide omavahelist segunemist.
- Jäätmete kogumiseks ning ajutiseks ladustamiseks kogumiskonteinerite kasutamisel tuleb tagada, et need on lekkekindlad, sobivad jäätmete füüsikalise-keemilistele omadustele ning on vastupidavad teisaldamisele ja transpordile.
- Vältida tuleb jäätmete pikaajalist ajutist ladustamist tekkekohal. Kogumiskonteinerite täitumisel/koormatäie jäätmete kogumisel tuleb suunata need käitlusesse. Maksimaliselt on jäätmeid enne taaskasutusse suunamist lubatud ladustada kolm aastat ning enne kõrvaldamist aasta⁵³. Kui jäätmeid on kavas taaskasutada nende tekkekohal ning ajavahemik jäätmete tekke ja taaskasutamise vahel on pikem kui 9 kuud, peab jäätmete ladustamine toimuma selleks kohandatud laoplatsil⁵⁴.
- Liigiti kogutavate jäätmete kogumiskpoht peab olema kõvakattega pinnal, jäätmeveokile ligipääsetavas ja lähimast võimalikust peatuskohast mitte kaugemal kui 10 meetrit. Nõuded jäätmemahutite asukohale ja teisaldusteele on esitatud KOV jäätmehoolduseeskirjas, Kuusalu valla jäätmehoolduseeskirjas, § 8 ja Anija valla jäätmehoolduseeskirjas, § 9.
- Jäätmehoolduse korraldamisel tuleb juhendada jäätmehierarhia põhimõttest: eelistada jäätmetekke vältimist, mille järgselt jäätmete korduskasutuseks ettevalmistamist, seejärel ringlussevõttu ning järgnevalt muud taaskasutust. Kõrvaldamisele on lubatud suunata

⁵³ JäätS § 28 lg 7

⁵⁴ Keskkonnaministri 21.04.2004 määruse nr 21 § 41 lg 11.

jäätmed viimases järjekorras. Jäätmete taaskasutamisele suunamisel tuleb eelistada ringlussevõttu.

- Jäätmehoolduse korraldamisel pidada silmas ringmajanduse põhimõtteid.
- Jäätmeid on lubatud käitlemiseks anda üle vaid selleks vastavat keskkonnaluba omavale jäätmekäitlejale. Jäätmekäitleja valikul on soovitatav rakendada läheduse põhimõtet, et vähendada jäätmete transportimisest tulenevat keskkonnamõju.
- Teostada tuleb pidevat järelevalvet jäätmehoolduse üle. Soovitatav on määrata selleks vastutav isik ja koostada vastav kord.

Ehitusaegsed meetmed

- Jäätmeid ja pinnast on vajalik maksimaalselt kasutada ehitusmaterjalidena või haljastuses.
- Maapõuest võetava materjali kasutamise kavandamisel on vajalik arvestada, et ehitamisel üle jääva kaevise tarbimine ning võõrandamine saab toimuda vastavalt maapõueseaduse §-le 97. Ehitamisel üle jääva kaevise võõrandamine või selle väljaspool kinnisasja tarbimine on lubatud ainult Keskkonnaameti loal.
- Jäätmete kogumisel ja ajutisel ladustamisel peab olema välistatud jäätmete keskkonda sattumine kokkupuutel sademetega, tuulega või jäätmetes toimuvate reaktsioonide tulemusena.
- Jäätmete liigiti kogumine ja ladustamine ei ole lubatud vastavalt Looduskaitseaduse⁵⁵ § 37 lg 3 ranna või kalda piiranguvööndis. Veeseaduse kohaselt on kalda või ranna veekaitsevöönd määratud veekogu kalda või ranna erosiooni ja hajuheite vältimiseks ning planeeringualal asuvatel veekogudel on see 10 meetrit.⁵⁶
- Soodla veehoidla joogivee toitealal tuleb vältida pinna- ja põhjavee kvaliteedi halvenemist. Sellest tulenevalt on toitealal jäätmete kogumine ja ajutine ladestamine keelatud, tulenevalt Veeseaduse § 153 lõikele 3. Veeseaduse kohast riskihindamist käesoleval hetkel koostatakse ja selle tulemuste põhjal saab Keskkonnaamet, KSH menetlusest sõltumatult, tingimusi seada.
- Lahtiselt hoitavate jäätmete kogumisel tuleb eelistada kõvakattega pinda. Vajadusel tuleb maapind ja/või jäätmed katta ilmastiku- ja lekkekindla kattega, et vältida jäätmete või neist välja leostuvate saasteainete keskkonda sattumist. Katte kasutamisel tuleb jälgida, et see ei tekitaks kokkupuutel jäätmetega soovimatuid reaktsioone.
- Tekkivad jäätmed, mis sobivad ja mis on lubatud tekkekohal taaskasutamiseks, tuleb võimalikult suures ulatuses taaskasutada objektile kohapeal. Jäätmete tekkekohal taaskasutamisel tuleb juhendada asjakohastes õigusaktides sätestatud nõuetest⁵⁷. Kui tekkekohal taaskasutatavate jäätmete kogus ületab 5 tonni aastas, on tegevuseks vajalik taotleda jäätmeluba. Jäätmekäitleja registreerimist käsitleb jäätmeseaduse 9. jagu.
- Koostada ehitusprojektile seletuskiri, kus kirjeldatakse ehitustegevuse tulemusel tekkinud jäätmete käitlust (sh lisatakse jäätmete hinnanguline kogus ja liigitus kehtiva jäätmenimistu järgi, pinnasetööde mahtude bilanss, selgitused jäätmete liigiti kogumiseks ehitusplatsil,

⁵⁵ [Looduskaitseadus–Riigi Teataja](#)

⁵⁶ [Veeseadus–Riigi Teataja](#)

⁵⁷ Jäätmeseadus, keskkonnaministri 21.04.2004 määrus nr 21

jäätmete käitlemistoiimingud ja -kohad). Kuusalu valla jäätmehoolduseeskirja kohaselt tuleb seletuskiri kooskõlastada Vallavalitsuse keskkonnapeaspetsialistiga.

- Vastavalt Kuusalu ja Anija valla jäätmehoolduseeskirja nõuetele, tuleb ehitise vastuvõtmiseks esitatavatele dokumentidele lisada jäätmeõiend ehitusjäätmete tekke ja käitlemise kohta, sealhulgas jäätmete käitlejale üleandmist tõendavad dokumendid. Jäätmeõiendite vormid on leitavad mõlema valla kodulehtedelt.

Kasutusaegsed meetmed

- Eksploatatsiooniperioodil tuleb kinni pidada hoolduskavas toodud meetmetest, et tagada ressursisäästlik ja keskkonnahoidlik jäätmemajandus.
- Koostada Soodla harjutusväljakule keskkonnakorralduskava, kus määratletakse kasutusaegselt tekkivate jäätmete liigid ning käitlemise kord. Samuti näha ette meetmed jäätmetekke vähendamiseks ning taaskasutuseks pidades silmas ringmajanduse põhimõtteid.
- Kasutusaegselt eeldatavalt tekkivad lõhkeainega jäätmed ei kuulu Jäätmeseaduse reguleerimisalasse, § 1, lg 1¹, p 4. Lõhkematerjali ja pürotehnilise toodete käitlust reguleerib Lõhkematerjaliseadus.

3.15 Meetmed asjakohaste mõjude leevendamiseks

Meetmed ettevõtluse toetamiseks

- Teavitada ettevõtteid õppuste toimumisest ja nendega kaasnevatest piirangutest võimalikult vara ette. Harjutusväljadel toimuvate õppuste kohta saab praegu infot Eesti Kaitseväge kodulehelt,⁵⁸ kus mõju hindamise ajal olid harjutusvälja graafikud esitatud umbes poolteist kuud ette. Ettevõtetele ja kohalikele inimestele on oluline, et neil vajalik teave oleks, et nad saaksid oma tegevust planeerida. Seega, et negatiivseid mõjusid leevendada, võiks kaaluda kohalike ettevõtete ja inimeste otseteavitust ja broneerimissüsteemi jooksvat muutmist (kust kustutatakse näiteks jooksvalt ajad, mil õppused ei toimu). RKIK ja KV võiksid analüüsida, kuidas teavitamist efektiivsemaks muuta ning paremini tagada, et inimestel ajakohane teave oleks, ning hinnata, millised tehnilised võimalused neil selleks on.
- Hinnata, kas harjutusvälja ehitiste rajamiseks ja hooldamiseks vajalike teenuste hankimisel oleks võimalik kohalike ettevõtete eelistada ning millises ulatuses.

Samuti võiks kohalike ettevõtete muul moel koostööd teha. Näiteks võiks Kaitseväge liitlasvägede liikmetele jagada kohalike ettevõtete kontakte, ettevõtted aga otsida koos Kaitseväega võimalusi militaarturismi teenuste loomiseks ja turundamiseks. See lubaks ka Kaitseväel oma strateegilise kommunikatsiooni sõnumeid edastada ning inimestes suuremat huvi riigikaitse vastu tekitada. Selliste teenuste loomisel toetatakse piirkonna kui üldise turismi sihtkoha väärtust ning seeläbi võib lisanduda uusi kliente ka piirkonna toitlustus- ja majutusettevõtetesse.

- Lisaks võiks kaaluda, et kohalike ettevõtete otse teavitada, milline on harjutusvälja ehitiste rajamise ja haldamisega seotud teenuste hankeplaan. Sel juhul oleks neil aegsasti võimalik valmistuda hankes osalemiseks ja pakkumuse esitamiseks.

⁵⁸ [Eesti Kaitseväge: harjutusväljad](#).

Kergliiklusteede rajamine

Üldised soovitused, kuhu võiks kaaluda kergliiklustee rajamist on toodud KSH ptk 10.2.2.2.

- Esmajärjekorras võiks toetada juba plaanitavat Soodla–Aegviidu kergliiklusteed, sest sinna on trass juba sisuliselt kokku lepitud ning see võimaldaks piirkonda paremini ühendada Aegviiduga (mis on kohalik tõmbekeskus) ning seal olemasoleva kergliiklusteega. Samuti toetaks see turismi eesmärkide saavutamist, sest Aegviidus asub rongipeatus, loodumaja ning sealt saavad alguse matka- ja suusarajad.
- Teises järjekorras võiks toetada nende kergliiklusteede rajamist, kus kohaliku omavalitsuse hinnangul liigub kõige enam kergliiklejaid. Seejuures tuleks arvestada, et need teed võiksid ühendada piirkonna ankurpunkte, näiteks külasid, kus elavad lastega pered, haridusasutustega (mis lisaks Aegviidule asuvad Kehras ja Kuusalus). Kehras ja Kuusalus asuvad ka poed ning töökohad ja teised kergliiklusteed. Seega võiks eelistada kergliiklusteede arendamist Kuusalu või Kehra suunas. Antud juhul on esmajärjekorras olulised teed, mis jäävad harjutusvälja juurde.

Meetmed kohalike omavalitsuste toetamiseks

Kohaliku omavalitsuse kulude vähendamiseks ja kohalike elanike mure leevendamiseks on soovitatav toetada kohalike teede rekonstrueerimist ja kergliiklusteede rajamist, et parendada kohalike elanike elukvaliteeti ja heaolu.

4 Olulise keskkonnamõju seire meetmed

Kavandatava tegevuse seiremeetmete kirjeldus on esitatud mõjuvaldkondade lõikes. Seiremeetmete eesmärk on teha varakult kindlaks, kas planeeringu elluviimisega kaasneb oluline keskkonnamõju, ning rakendada ebasoodsat keskkonnamõju vältivaid ja leevendavaid meetmeid.⁵⁹

Seiremeetmete väljatöötamisel on arvestatud, et keskkonnaseirega jälgitavate näitajate liik ja seire kestus, oleksid proportsionaalsed kavandatava tegevuse iseloomu, asukoha ja mahuga ning eeldatavalt avalduva keskkonnamõjuga. Keskkonnaseire meetmete kirjelduse koostamisel on arvestatud ka olemasoleva keskkonnaseirega nii Soodla harjutusväljal kui KVKP-l⁶⁰.

Planeeringus esitatud seiremeetmete kirjeldusega tuleb arvestada Soodla harjutusvälja seirekava koostamisel. Seirekava on üks osa Soodla harjutusvälja keskkonnakorralduskavast.

Seirekava koostamise käigus on vaja täpsustada seire läbiviimise aega ja kestvust, kohta, meetodikat, sagedust, mõõdetavaid indikaatoreid jm vajalikke näitajaid. Seirekava vajab regulaarset ülevaatamist, et selles oleks arvestatud eelnevate seiretulemustega ja harjutusvälja kasutusintensiivsuse kasvuga. Seiretulemuste ülevaatamisel tuleb analüüsida, kas seirekavas toodud seire sagedus, kestvus ja maht on asjakohased või on seiret vaja tõhustada (kui ilmneb negatiivne tendents) või vähendada (näiteks hea seisundi püsimise, normidele vastavuse või soodsate muutuste korral). Seiretulemuste hindamisel tuleb arvestada Soodla harjutusvälja kasutamisest tulenevate mõjude kõrval ka muid faktoreid ja üldiseid trende ning lähtuda harjutusvälja võimalikest mõjudest. Seirekava koostamisse ja ülevaatamisse ning seiretulemuste analüüsimisse tuleb kaasata vastava valdkonna eksperdid.

Seirekava uuendamisel tuleb harjutusvälja mõjualas vajadusel täpsustada seirepunktide/-alade arvu ja asukohti, et see kataks kõik olulised piirkonnad objektiivsete seiretulemuste saamiseks. Samuti tuleb vajadusel, nt asjakohaste õigusaktide muutumisel, olulise mõju tuvastamisel jms, seire läbiviimise käigus korrigeerida seiratavate komponentide nimekirja, seirepunktide paiknemist ja arvu ning seire intervalli. Kui negatiivset mõju/tendentsi või seost Soodla harjutusväljaga ei tuvastata, siis on kohane otsustada, kas on vajalik jätkata regulaarse seirega või on otstarbekas vähendada seiremahtu, teha pikema aja tagant kontrollseiret või lõpetada seire.

REP-i kehtestaja peab seiremeetmed kehtestama koos planeeringu kehtestamisega või esitama planeeringu kehtestamisel põhjenduse, miks KSH seiremeetmeid ei kehtestata. Kehtestatud seiremeetmed on REP-i elluviijale järgimiseks kohustuslikud. Seirel võib kasutada olemasolevat keskkonnaseiresüsteemi või strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega kaasneva keskkonnamõju jälgimiseks kavandatud seiret. Seire võib toimuda ühe või mitme strateegilise planeerimisdokumendi alusel kavandatud tegevuse raames.⁶¹

Eeltoodud põhimõtted kehtivad kõikide järgnevates alapeatükkides toodud seireettepanekute kohta.

4.1 Taimestiku, kaitstavate taimeliikide ja elupaigatüüpide seire

Rajatava taristu (teede) mõju jälgimiseks soodele (sh Põhja-Kõrvemaa loodusala/looduskaitseala kaitse-eesmärgiks olevatele soelupaigatüüpidele ja soometsa elupaigatüüpidele) on vajalik **taimestiku ja veerežiimi kombineeritud seire**. Veerežiimi seiret on kirjeldatud ptk-is 4.8. Veerežiimi seire on soovitatav läbi viia pideva automaatseirena ning taimestiku seire teatud ajasammuga tehtavate seireringidena.

⁵⁹ [KeHJS-e § 42 lg 10](#)

⁶⁰ [KeHJS § 3³ lg 2](#)

⁶¹ [KeHJS-e § 42 lg 11-12](#)

Nimetatud seireid rakendatakse kombineeritult ühel ja samal alal. Seire teostajal peaks olema eelnev kogemus sarnase, soode veerežiimi ja taimestikku jälgiva seire läbiviimisel.

Taimestiku seire koosneb kahest eri mõõtkavas tehtavast seirest: detailruutudest mõõttudega 1x1 m, ning drooniseirest, mis katab laiema ala. Mõlemad tuleks läbi viia perioodil juuni-september ja võimalikult väikese omavahelise ajavahega (max 10 päeva).

Taimestiku seire detailruudud peaksid paiknema veeseire punkti ümber, kuus ruutu paralleelselt teega iga veeseire punkti juures. Detailruutudes kirjeldatakse taimestiku (sh sammalde) liigiline koosseis ja katvus. Iga veemõõdukoha ümbruses kirjeldatakse lisaks ka 10 m raadiuses puistu liigiline koosseis, kõrgus ja võrade liituvus.

Drooniseire eesmärk on taimestiku muutuste jälgimine laiema alal. Selleks kasutatakse ortofotomosaiike (RGB kaamera puhul 2-3 cm piksel; multispektraalse kaamera puhul 5-10 cm piksel). Ortofoto klassifitseeritakse funktsionaalsete taimestikurühmade kaupa. Tihedama puistuga (liituvus > 0.3) drooniseire aladel tuleb puistu parameetrite hindamiseks kasutada lidari abi (minimaalse punktihedusega 100 p/m²).

Eelnevalt kirjeldatud seired tuleks rakendada kombineeritult kolmel alal: „Põhja-lõunasuunalise alternatiivse tee“ keskosas⁶², juhul kui see rajatakse, „Lõunapoolse ühendustee“ kriitilises lõigus nr 1⁶³ ja „Keskmise ühendustee“ kõige paremini säilinud sookooslustes⁶⁴. Veeseirepunktid peaksid paiknema rajatavast teest mõlemale poole 5, 40 ja 250 m kaugusel. Drooniseireala peaks ulatuma transekti teljest mõlemale poole 250 m või turbala piirini.

Kaitstavate taimeliikide seire on vajalik jälgimaks kavandatava tegevuse mõjusid liikide seisundile. Seire on vajalik, kuna mõjude avaldumise ulatus ja tugevus pole täielikult prognoositav. Seire keskendub I ja II kaitsekategooria liikidele ning kaitstavatele taimeliikidele, mis on Põhja-Kõrvemaa loodusala/looduskaitseala kaitse-eesmärgiks. Seire teostamine võimaldab rakendada täiendavaid leevendusmeetmeid vähendades kokkuvõttes mõjusid.

Palu-karukella elupaiku tuleb seirata lõunapoolse ühendustee, kus need jäävad teede naabrusesse, sh teede ääres raadatavatele aladele. Seirata on vaja elupaiku, mis jäävad teed ääristavale 4 m laiusele raadamisalale ning sellest kuni 10 m kaugusele. Seirata tuleb kõiki liigi kogumikke ja kolmandikku üksikisenditest. Juhul kui leevendusmeetmena rakendatakse liigi isendite ümberasustamist, tuleb seirata ka ümberasustatud palu-karukella kogumikke nende uutes elupaikades. Seireks tuleb kasutada kaitstavate taimeliikide riikliku seire metoodikat. Esimene seirering tuleb teha vahetult enne teede ehitustööde (sh raadamise) algust, teine seirering vastavate teede ehitusele järgneval suvel ning kolmas seirering kaks aastat pärast teist seireringi. Edasine seiresamm oleneb teise seire tulemustest (kas ilmneb olulisi negatiivseid mõjusid liigi seisundis ja isendite arvukuses). Negatiivsete mõjude ilmnemisel tuleb seiret korrata kahe aasta tagant ning kui mõjusid ei ilmne siis 3-5 aasta tagant.

Harjutusvälja alale jääb I kaitsekategooria taimeliigi mägi-lippherne elupaik, mis on liigi ainus teadaolev elupaik Eestis. Elupaiga piiril asub olemasolev pinnastee, mille kasutust on soovitatud piirata. Lõunapoolse ühendustee alale jääb ca 900 m pikkusel lõigul I kaitsekategooria taimeliigi harulise võtmeheina elupaik. Liik kasvab olemasoleva metsatee ääres. Keskmise ühendustee alale jääb 210 m pikkusel lõigul I kaitsekategooria taimeliigi virgiinia võtmeheina elupaik. Liik kasvab olemasoleva pinnastee ääres. Mõlema võtmeheina liigi elupaikade puhul on soovitatud teed elupaikadest eemale nihutada. Sõltuvalt teede lahendusest tuleb võtmeheinade seisundit seirata (kui teed või nende raadamisala jäävad elupaikadele lähemale kui 15 m). Juhul, kui harjutusvälja kasutamisega võivad siiski kaasneda mõjud mägi-lippherne elupaigale (elupaiga piiril kulgeva tee kasutamine või pole välistatud juhuslik sõitmine elupaiga alale), siis tuleb ka antud liiki seirata.

⁶² lõik nr 3, KSH aruande Joonis 35

⁶³ KSH aruande Joonis 34

⁶⁴ lõik nr 10 KSH aruande Joonis 43

Seireks tuleb kasutada kaitstavate taimeliikide riikliku seire metoodikat. Seire samm on soovitatavalt sama, mis palu-karukella puhul. Seirata tuleb kõiki kogumikke ja isendeid, mis jäävad võimalike mõjude tsooni. Seire vajadust ja metoodikat tuleb täpsustada lähtuvalt teede projektahendusest.

Rajatavate ühenduste naabruses tuleb seirata Põhja-Kõrvemaa looduskaitseala kaitseeesmärgiks olevate III kaitsekategooria taimeliikide (karukold, mets-vareskold, nõmm-vareskold, vööthuul-sõrmkäpp, kahelehine käokeel, roomav öövilge) elupaiku, mis jäävad teede äärsele 4 m laiusele raadamisalale ja sellest kuni 10 m kaugusele. Juhul kui leevendusmeetmena rakendatakse liikide isendite ümberasustamist, tuleb seirata ka ümberasustatud kogumikke nende uutes elupaikades. Seireks tuleb kasutada kaitstavate taimeliikide riikliku seire metoodikat. Seire samm on soovitatavalt sama, mis palu-karukella puhul. Seirata tuleb eelistatult suuremaid kogumikke. Seiratavate kogumike hulk ja ruumiline jaotus peab olema piisav (esinduslik) tuvastamiseks liikidele avalduvaid võimalikke mõjusid, mis on tingitud teede rajamisest tulenevast elupaigatingimuste muutumisest.

Harjutusväljale jäävate kaitstavate taimeliikide elupaikade alal tuleb seirata laskeväljade rajamisest (raadamine, võimalik kuivendus) ja kasutusest tingitud mõjusid. Põhja ja kirde laskeväljadele jäävad mitme II kaitsekategooria taimeliigi (eesti soojumikas, väike käopõll, ainulehine soovalk, kõdukoralljuur) elupaigad. Seire on vajalik kõigi nimetatud taimeliikide elupaikades. Juhul, kui leevendusmeetmena rakendatakse liikide isendite ümberasustamist, tuleb seirata ka ümberasustatud kogumikke nende uutes elupaikades. Seireks tuleb kasutada kaitstavate taimeliikide riikliku seire metoodikat. Seire samm on soovitatavalt sama, mis palu-karukella puhul. Seirel tuleb hinnata liikide arvukust ja seisundit (sh elupaiga seisundit) kogu elupaiga alal. Oluliste negatiivsete mõjude ilmnemisel tuleb rakendada leevendusmeetmeid või korraldada isendite ümberasustamine.

4.2 Linnustiku seire

- Metsise, tedre ja kotka riiklik seire. Metsise ja tedre seire toimub kevadiste mänguloendustena, mida tehakse umbes 6-aastase intervalliga, kaitsevæe harjutusväljadel sagedamini. Linajärve ja Mähuste metsisemänge tuleb Soodla HV rajamisel loendada iga-aastaselt, et selgitada võimalikke mõjusid ja arvukuse muutust. Vajalik on jälgida iga-aastaselt harjutusvälja mõjualas asuvate kotkaste pesade asustatust ja pesitsustulemusi (Suru raba kaljukotkas).
- Põhja-Kõrvemaa linnuala haudelinnustiku kordusinventuur viiakse 2033. aastal Keskkonnaagentuuri poolt läbi vastavalt Natura linnualade seirekavale (EOÜ 2023). Esimene haudelindude inventuur tehti 2021. aastal EOÜ poolt ja kordusinventuuriga selgub kaitsekorralduslikult oluliste, sh kaitsealuste liikide, arvukus ja levik Põhja-Kõrvemaa linnualal, samuti ruumilise leviku ja arvukuse muutused. Inventuuri tulemusi saab RKIK kasutada Soodla harjutusvälja võimalike mõjude jälgimisel.
- Koitjärve ja Kõnnu-Suursoo (Suru) rabade linnustikku loendatakse soolindude riikliku seire raames umbes 10-aastase intervalliga. Eelmine loendus toimus 2020. aastal.
- Soodla HV laskeväljade linnustiku üldiste muutuste selgitamiseks tehakse vähemalt 1000 ha ulatuses haudelindude 3-kordne kaardistamine enne ja pärast laskeväljade rajamist. Siis selgub linnustiku koosseisu ja asustustiheduse muutused, sh avamaastiku liikide arvukuse võimalik kasv, nt nõmmelõoke.

4.3 Loomastiku seire

Oluline on tagada planeeringualal populatsioonide elujõulisus. See tähendab, et seire eesmärk on jälgida ja vajadusel anda alus täiendavateks meetmeteks, mis tagavad, et liigiline mitmekesisus ja isendite arvukus ei vähene oluliselt võrreldes kavandatava tegevuse eelse ajaga. Populatsioonide elujõulisuse tagamisel on oluline pöörata tähelepanu nii elupaikade kvaliteedile kui ka sidususele ning isendite suremusele. Populatsioonide elujõulisuse hindamiseks on kolm olulist kriteeriumi, mis lähtuvad Euroopa Liidu loodusdirektiivist.

- Liigi populatsiooni dünaamika andmetele tuginedes saab järeldada, et populatsioon on pikaajaliselt jätkusuutlik (üle 99% tõenäosusega on säilinud ka 100 aasta pärast).
- Liigi looduslik levila ei vähene ja selle vähenemine ei ole tõenäoline ka tulevikus.
- Liigile sobiv elupaik on piisava suurusega, et toetada jätkusuutlikku populatsiooni, ja elupaiga säilimine sellises ulatuses on tagatud piisavalt pika aja jooksul.

Oluline on andmete kogumine samal alal sama meetodikaga ka enne ehituse algust, et oleks võrdlusandmed Soodla harjutusvälja laienduse ja ühendusteede mõju tuvastamiseks. Samavõrd olulised on kontrollalad, et hinnata üldist populatsioonide dünaamikat. Kui kasutatakse riikliku seire meetodikat, siis saab võrdluseks kasutada mujal elupaikades tehtavat riiklikku uluki seiret. Riikliku seire andmed on olulised võrdlusandmete allikad nii ajas kui ka ruumis. Üldiselt piisabki loomastiku seisundi hindamiseks riikliku seire raames kogutavatest andmetest.

4.4 Käsiivaliste seire

Käsiivaliste seire tuleb teostada Soodla jõel Soodla veehoidlast (kaasa arvatud) Koitjärve sillani ning Mähuste järve ääres. Eesmärgiks on tuvastada kas ja mil määral Kaitseväge tegevused (maastiku muutus, häiringud) käsiivaliste arvukust ja elupaigakasutust mõjutavad. Eesmärgiks on, et kaitsealuste käsiivaliste populatsioon Soodla veehoidla piirkonnas säilitaks pikaajalise elujõulisuse (üle 99% tõenäosusega on säilinud ka 100 aasta pärast). Juhul, kui Soodla veehoidla ümbruses toimub oluline käsiivaliste arvukuse langus, tuleb välja selgitada, kas tegu on lokaalse nähtusega (põhjuseks Kaitseväge tegevused) või laiemalt levinud populatsiooni dünaamikaga, mille põhjused ei ole Soodla harjutusväljaga otseselt seotud.

Seiret tuleb teostada vähemalt ühel aastal enne raadamist ja igal kolmandal aastal vähemalt pärast harjutusvälja ja ühendusteede valmimist, kuni on kindel, millist mõju harjutusväljal toimuv käsiivaliste populatsioonile avaldab. Väga oluline on andmete kogumine samal alal sama meetodikaga ka enne ehituse algust, et oleksid võrdlusandmed. Vastata tuleb järgmistele küsimustele:

- Millised käsiivaliste liigid uurimisalal esinevad?
- Milline on erinevate liikide arvukus (indeksina kasutada kontaktide arvu 5 minuti jooksul)?
- Kas harjutusväljal on mõju nahkhiirte populatsioonile pikaajaliselt?

Seiret tuleb teostada läbides veekogud (Soodla veehoidla, Soodla jõgi Mähuste järv) näiteks paadiga. Esimesel seirekorral tuleb paika panna kindlad loenduspunktid, kus 5 minuti jooksul nahkhiiri ultrahelidetektoriga loetakse. Võimalusel registreeritakse kolooniate varjekohad. Seiret tuleb teostada suveperioodil kaks korda: esimene kord juuni kuus sigimisperioodil ning teine kord augustis rändeperioodil. Seiret peab läbi viima liigirühma spetsialist. Uuringu täpsem meetodika kooskõlastatakse liigirühma spetsialisti ja Keskkonnaametiga. Vajadusel võib meetodikas teha muudatusi, kuid seejuures on oluline, et oleks tagatud seire-eesmärkide saavutamise ja standardne registreeritav andmete aegrida. Tuleb tagada eri aastate ja seirekohtade väga hea võrreldavus.

4.5 Kivisalisliku seire

Kivisalisliku seiret tuleb korraldada Soodla harjutusväljal liigile potentsiaalselt sobivatel aladel – vtKSH aruande **Tõrge! Ei leia viiteallikat..** Kivisalislike esinemise tõenäosus on kõige suurem Soodla harjutusvälja lõunaosas. Seal tuleb üle kontrollida:

- põhiteede trassid, (+20 m tee servast juhul kui on päikesele avatud)
- väiksemate liivaste teede servad (valikuliselt, nii et Lõuna ala oleks võimalikult hästi kaetud)
- poolavatud liivased alad Lõuna ala lõunaosas ja üks ala põhjaservas.

Soodla veehoidlast põhja pool on vaja kontrollida:

- põhitee trass Põhja laskevälja lõunaservas ja Mähuste nõmmel (+20 m tee servast juhul kui on päikesele avatud).

Kivisalislikud väldivad tihedaid metsaalasid, mistõttu tuleb keskenduda eelkõige päikesele avatud teeservadele ja lagendikele, seire on vajalik ainult liivastel aladel.

Seiret tuleb teostada igal neljandal aastal kuni on kindel, kas ja millist mõju harjutusväljal toimuv kivisalisliku populatsioonile avaldab. Väga oluline on andmete kogumine samal ajal sama meetodikaga ka enne ehituse algust, et oleksid võrdlusandmed. Seiret teostab liigiekspert või vastava väljaõppe läbinud isik lähtudes riikliku seire meetodikast. Vastata tuleb järgmistele küsimustele:

- Kui palju esineb uurimisalal täiskasvanud isendeid ja noorloomi?
- Kus piirkondades esineb pesaergusid ja samasuviseid noorloomi?
- Kas teedel on hukkunud isendeid?

Hinnata tuleb võimalikke ohutegureid. Juhul, kui kivisalisikke ei leita või ei toimu sigimist, tuleb koostöös liigiekspertiga analüüsida võimalikke põhjuseid, koostada tegevus–kava asurkonna seisundi parandamiseks ning kava rakendada. Seire käigus tuleb hinnata elupaiga kvaliteeti. Jälgida, et liivikualadel on lahtise liivaga laike.

4.6 Müra ja vibratsiooni seire

Kuna vastavalt arvutustulemustele on teatud olukordade puhul militaarmüra regulatsioonis toodud kriitiliste tasemete või tõenäolist vibratsiooni tekitatavate tasemete arvutuslik ületamine võimalik, siis on soovituslik lähimate eluhoonete juures rakendada esimeste reaalselt suuremate laskeharjutuste korral müra ja vibratsioonitasemete osas seiremeetmeid: müra- ja vibratsioonitasemete mõõtmine ning lähimate hoonete olukorra fikseerimine enne/pärast laskeharjutusi.

Samuti on seiremeetmete rakendamine soovituslik olukorras, kus suurekalibrilistest relvadest lastakse esimest korda teistelt positsioonidelt kui militaarmüra ja vibratsiooni hinnangu jaoks Tellija esitatud laskepositsioonid või kui harjutusalal kasutatakse relvi või relvasüsteeme, mida hinnangus⁶⁵ ei ole kajastatud.

⁶⁵ Kajaja Acustics OÜ töö nr 22254

4.7 Välisõhu kvaliteedi seire

Välisõhu pidevseire vajadus puudub, ent värskemate andmete saamiseks Kaitseväe harjutusalade tegevusest mõjutatud õhukvaliteedi kohta on soovituslik Soodla harjutusvälja ja keskpõlügeni üheaegse intensiivse harjutustegevuse ja/või kolonnide liikumise ajal mõõta elamute piirkonnas harjutusvälja tegevuste suhtes allatuult olulisemate saasteainete (SO₂, NO₂, CO, NMHC, PM₁₀, PM_{2.5}, H₂S) kontsentratsioone välisõhus. Otsesed mõõtmised on parimaks indikaatoriks tegevuse mõju adekvaatsel hindamisel ning võimalike leevendusmeetmete planeerimisel. Näiteks on aastaid seiratud harjutusväljade põhja- ja pinnavee kvaliteeti, hinnatud selle vastavust nõuetele ning reageeritud kõikidele muutustele operatiivselt⁶⁶. Pistelised ühekordsed välisõhukvaliteedi mõõtmised aitaks kinnitada või ümberlükata Kaitseväe harjutusväljade mõju ulatust piirkonna välisõhu saastatusele. Teine võimalus on mõju ulatuse hindamiseks kasutada modelleerimist, mis viiakse heiteallikate suhtes läbi juhul, kui Soodla harjutusvälja alale rajatakse hoonete teenindamiseks katlamaja ja tekib vajadus keskkonnanaloo taotlemiseks. Modelleerimisse saab kaasata ka andmed sõidukite liikumiste kohta peamistes liikumiskoridorides ja ühendusteedel ning laskmisharjutuste asjakohased andmed.

4.8 Pinnavee seire

Pinnavee kvaliteedi seire

Pinnavee kvaliteedi seire eesmärgiks on välja selgitada harjutusvälja kasutamisel keskkonda sattunud saasteainete kogused ja vältida nende edasikandumist. Veeseire abil on võimalik hinnata harjutusvälja kasutamisest tulenevaid keskkonnaseisundi muutusi ja vajadusel rakendada vastumeetmeid. Pinnavee seiret teostada samadest proovivõtupunktidest vastavalt Elle OÜ 2023. aasta uuringule ning lisaks piirkonnades, kuhu rajatakse pinnaveekogusid mõjutada võivaid objekte ja kus hakkab toimuma aktiivsem väljaõppetegevus. Seire käigus tuleb analüüsida samu komponente nagu Elle OÜ 2023. a uuringus.

Seiret on soovitatav teostada kord aastas vähemalt kahel järjestikusel aastal pärast kavandatud ehitiste valmimist. Kui raskemetallid ei osutu probleemiks, võib seire sagedust vähendada pädeva eksperdi nõusolekul.

Kui reostus tuvastatakse, tuleb rakendada reostuse vältimise meetodeid, vastavalt reostuse tüübile.

Soodla veehoidla vee kvaliteedi seiret viib läbi AS Tallinna Vesi vastavalt kehtiva keskkonnanaloo tingimustele ja ettevõtte sisestele kvaliteedi tagamise süsteemidele.

Veetaseme seire

Veetaseme seire seisneb veetaseme jälgimises, seda peaks mõõtma soo pindmisest veekihist automaatseadmetega. Mõõtesammuks võiks olla 8 tundi ja andmeid peaks maha laadima kaks korda aastas koos käsitsi tehtavate kontrollmõõtmiste ning seirepunkti pildistamisega. Seireplaan on vaja läbi arutada Keskkonnaameti ja teiste asjakohaste asutustega. Iga seireringi järel tuleb esitada vahereport tulemustega ja esmase analüüsiga. Kolme seireringi järel tuleb analüüsida kogutud andmestikku üheskoos, et tuvastada toimunud muutused veerežiimis ja taimestik. Selle analüüsi põhjal saab juba koostada uue seirekava, kus fikseeritakse seire vajadus, asukohad, seiresammud jne.

⁶⁶ [Kaitse- ja siseministeeriumi keskkonnajalajälje uuring aitab avalikul sektoril rohelisemaks muutuda](#)

5 Planeeringulahenduse täiendav info

Planeeringu mõjude hindamise raames kirjeldatakse planeeringus ka tegevusi, mida planeeringuga ei kehtestata. Siin peatükis antakse ülevaade vastavatest tegevustest. Ettevaatusprintsipiist lähtudes kirjeldatakse tegevused maksimaalses eeldatavas mõju ulatuses, mis tulevikus realiseeruda võib.

5.1 Harjutusvälja kasutuskooormus ja õppustest teavitamine

Mõjude hindamisel on võetud aluseks hinnanguline kasutuskooormus ligikaudu 300 päeva/aastas. Selle sisse on arvestatud nii üksikud väiksemad harjutused kui suurõppused. Harjutusväljal ei kavandata laskmisi öisel ajal (23.00 – 07:00), öisel ajal laskmisi võib vajadusel ette tulla ligikaudu 20 päeval aastas, peamiselt suurõppuste ajal.

Väljaõpe harjutusväljal toimub kogu aasta vältel, sõltudes väljaõppe tsüklitest, suurõppuste toimumisest jm kasutusvajadustest. Kasutuskooormus on suurem hilissügisest kuni juuni alguseni, argipäevadel ja päevasel ajal. Seega suvel (juuni algus kuni augusti keskpaik) on kasutus harvem kui teistel aastaegadel.

Avalikkusele on harjutusväli või selle osa kasutatav, kui alale juurdepääs ei ole tõkestatud ja liikumiskiirangute kohta ei ole muul viisil vastavat keeldu väljastatud. Väljaõppe toimumise ajal on alale minek keelatud (sõltuvalt väljaõppest kas kogu harjutusväli või teatud ala). Liikumiskiiranguga alad on äratuntavalt tähistatud.

Õppustest teavitatakse meediakanalite kaudu ja lähematesse küladesse paigaldatakse infotahvlid vastava informatsiooniga. Väljaõppe ajakava avalikustatakse võimalikult varakult.

Täpsemat infot harjutusvälja tähistuse, tsiviilisikutel lubatud/keelatud tegevuste, väljaõppetegevuse aegade ja sellest tulenevate piirangute kohta on leitav Kaitseväe koduleheküljel ning Soodla infotahvil.

REPiiga ei kehtestata Soodla HV kasutuskooormust ja õppustega seotud teavitamise infot, vaid antakse indikatiivne kasutuskooormus, mis tugineb parimal teadmisel ja on vajalik planeeringulahenduse käigus läbi viidava mõjude hindamise tarbeks.

5.2 Laiendatud ohuala

Nn laiendatud ohuala on relvade ja laskemoona kasutamisega kaasnev ohuala, mis ulatub väljapoole harjutusvälja piire ja kus juurdepääs kõrvalistele isikutele tuleb selliste laskmiste korral ohutuse tagamiseks sulgeda. Sellelt alalt ei lasta, selle kasutamiseks ei ole vajalikud ehitised ega objektid, sellel alal sõidetakse vaid teedel.

Tegevus väljaspool harjutusväljasid, riigimetsas, reguleerib metsaseaduse § 36 lg 1 punktide 2 ja 3 alusel antud Vabariigi Valitsuse korraldus. Vastav korraldus on antud metsa kasutamiseks Kaitseväe Keskpõlügeni äärealadel (Vabariigi Valitsuse 27.08.2015 korraldus nr 352 „Kaitseväe keskpõlügeni ümbritsevas riigimetsas alaliseks riigikaitseks väljaõppeks loa andmine“. Soodla harjutusvälja ääre aladel maade kasutamiseks vastavat korraldust hetkel ei ole. LOA ala kasutamise eelduseks on lisaks tegevust lubavale korraldusele ala tähistamine nõuetele vastavalt, see on sarnaselt harjutusvälja piiritähistusele, looduses.

Seoses Venemaa kallaletungiga Ukrainale on tekkinud terav vajadus teatud päevadel aastas kasutada nn laiendatud ohualasid kogu Soodla harjutusvälja ja Keskpõlügeni vahelise ala ulatuses, seda arvestades hinnatakse keskkonnamõjude strateegilise hindamise osana Soodla harjutusvälja nn LOA ala mõjusid. Nn laiendatud ohuala ei määrata REPiiga, aga selle mõjude hindamine REPi KSH

osana võimaldab paremat kaasamist ja kommunikatsiooni, mida on heidetud ette seoses keskpõlügeni nn laiendatud ohualaga.

Harjutusvälja on võimalik kasutada ka nn LOA alata. Nn LOA ala olemasolu teatud päevadel aastal võimaldab oluliselt tõhustada riigikaitselist väljaõpet. Vajadus kogu Soodla harjutusvälja ja kaitsevæ keskpõlügeni vahelise ala kasutusele võtmiseks nn laiendatud ohualana on eeskätt suurõppuste ajal, kui harjutatakse erinevate üksuste ja relvade koostööd, aga ka relvade kasutamise õppimiseks, mille ohualad ulatuvad väljapoole harjutusvälja piire. Nn laiendatud ohualasid kasutusele võtmata on suurema laskeulatusega relvade kasutuse õppimisel liikumine harjutusvälja sees väga piiratud, mis ei võimalda suuremate õppuste läbiviimist ja võib perspektiivis saada piiravaks ka uute soetatavate relvade kasutamise õppimisel.

Väljapoole harjutusvälja piire ulatava ohuala (LOA) kasutamiseks on perspektiivis vajadus hinnanguliselt 70 – 90 päeval aastas, seejuures suurõppused toimuvad ligikaudu 20 päeval/aastas üheaegselt nii Kaitsevæ keskpõlügenil kui Soodla harjutusväljal.

5.3 Harjutusvälja tähistamine

Harjutusvälja piirid tähistatakse piiritähistega, mis paigaldatakse raadatava piirisihi keskele. Piirisiht on üldjuhul 4 m laiune, kuid sõltuvalt asukohast võib esineda erisusi. Piirisihti tuleb regulaarselt hooldada. Piiritähiseks kasutatakse piiriposte, vajadusel kasvavaid puid. Piirisihi lõplik asukoht selgub projekteerimise käigus.

Välispiiri tähised tuleb paigutada välispiirile võimalikult lähedale, arvestades konkreetse koha geograafilisi ja looduslikke erisusi. Juhul kui looduslik või geograafiline omadus takistab piiritähise paigaldamist välispiirile, tuleb see paigutada välispiirile võimalikult lähedale, kuid mitte ohuala piirist sissepoole.

Harjutusväljale sisenevatele teedele (kattega ja pinnasteedele) paigaldatakse metallist tõkkepuud, mis suletakse väljaõppe ajaks.

Harjutusvälja piirile peamiste juurdepääsuteede juurde paigaldatakse signaalmastid ja infotahvlid. Mast peab olema selgesti nähtav.

Lisaks infotahvlitele paigaldatakse ohumärgid harjutusväljale suunduvate teede, jalgradade ja metsasihtide või rohkesti käidavate kohtade juurde. Samuti on harjutusväljal paiknevad väljaõppeehitised märkidega tähistatud. Harjutusvälja läbivatele ja seda piiravatele üldkasutatavatele teedele paigaldatakse liiklust reguleerivad märgid, mis vastavad kehtivale liikluseeskirjale.

Harjutusvälja täpne tähistus ja liiklust reguleerivate muude märkide asukohad harjutusväljal täpsustatakse nende rajamise eel, planeeringuga seda lahendust ei kehtestata. Üldkasutatavatele teedele paigaldatavate märkide asukohad tuleb kooskõlastada tee valdajaga.

6 Planeeringu elluviimine

Soodla harjutusvälja riigi eriplaneering rakendub vastavalt Eesti Vabariigi õigusaktidele.

Soodla harjutusvälja riigi eriplaneering määrab planeeringualal tingimused väljaõppetegevuseks vajalike objektide projekteerimiseks ja rajamiseks. Riigi eriplaneering on aluseks ehitusloa väljastamiseks ja ehitusprojektide koostamiseks.

Soodla riigi eriplaneeringus määratud krundi moodustamise katastritoimingute läbiviimise aeg ei ole välistavaks teguriks ehitusloa väljastamisel, kuna see on väga ajamahukas ning hakkaks segama väljaõppetegevuseks vajalike objektide rajamist. Seega ei pea enne ehitusloa taotlemist olema katastritoimingud läbi viidud.

Vastavalt PlanS § 53 lõikele 3 kaotab riigi eriplaneering kehtivuse, kui seda ei ole selle kehtestamisest arvates viie aasta jooksul asunud ellu viima. Soodla harjutusvälja riigi eriplaneeringu elluviimise kohaselt loetakse planeeringu elluviimise alustamiseks raadamistöödega alustamist, ehitusloa taotlemist või mõne muu Soodla riigi eriplaneeringuga kavandatud tegevuse läbiviimist. Kõik varasemalt kehtestatud planeeringud peatuvad REP planeeringu alal Soodla riigi eriplaneeringu kehtestamisel.

6.1 Hüvitusmeetmete rakendamine

Soodla REPi KSH raames läbi viidud Natura asjakohase hindamise raames on jõutud järeldusele, et Soodla harjutusvälja riigi eriplaneeringuga kavandatav tegevus võib ka leevendusmeetmete rakendamisel mõjutada ebasoodsalt piirkonna Natura alade osasid kaitse-eesmärke. Valdavas osas on mõjud leevendatavad, kuid teatud Natura ala kaitse-eesmärgiks olevatele liikidele ja elupaigatüüpidele ei ole võimalik ebasoodsat mõju välistada.

Seetõttu kohaldub KeHJS-e § 45 lõige 3: kui hoolimata kavandatava tegevuse eeldatavalt ebasoodsast mõjust Natura 2000 võrgustiku alale on see tegevus alternatiivsete lahenduste puudumisel siiski vajalik avalikkuse jaoks esmatähtsatel ja erakordselt tungivatel põhjustel, võib strateegilise planeerimisdokumendi kehtestada Vabariigi Valitsuse nõusolekul. Kuna mõjutatavate elupaigatüüpide hulka kuuluvad ka esmatähtsat looduslikud elupaigatüübid vanad loodusmetsad (9010*) ja soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*), siis tuleb arvestada KeHJS § 45 lg 5 sätetega: Kui strateegiline planeerimisdokument mõjutab eeldatavalt ebasoodsalt Natura 2000 võrgustiku alal esinevat esmatähtsat looduslikku elupaigatüüpi või esmatähtsat liiki nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ tähenduses, võib Vabariigi Valitsus anda nõusoleku ainult juhul, kui see on seotud inimese tervise, elanikkonna ohutuse või olulise soodsa mõjuga keskkonnaseisundile.

Kavandatavale tegevusele puuduvad alternatiivsed lahendused, sest:

- Soodla harjutusvälja väljaarendamine vastavalt riigi eriplaneeringule on hädavajalik seoses avalike riigikaitsealade ja riigi julgeoleku huvide tagamisega;
- Soodla harjutusvälja asukoht on määratud varasemate planeeringudokumentide ja riiklikul tasandil tehtud otsustega;
- Soodla harjutusväli on oluline sõjalise väljaõppe koht Eesti Kaitsevägele ja Kaitseleidule ning liitlasvägedega koostöö harjutamise koht.

KeHJS-e § 45 lg 4 kohaselt on planeeringuga kavandatud tegevuse, millel on hüvitusmeetmete rakendamise vajadus, elluviimise eelduseks hüvitusmeetmete rakendamine. Sobivate hüvitusmeetmete väljatöötamiseks tuleb koostada hüvitusmeetmete kava, kus muuhulgas analüüsitakse Soodla harjutusväljal kavandatud tegevuste alternatiive. Riigi eriplaneeringuga

kavandatud tegevusi, millel on hüvitusmeetmete rakendamise vajadus, ei tohi alustada enne hüvitusmeetmete rakendamist.

7 Mõisted

Mõisted on antud üldiselt riigikaitse jm valdkondlikke termineid kasutades. Erisused mis rakenduvad Soodla HV ja kogu REPi planeeringualal on toodud seletuskirjas, kus on planeeringulahendust ja sellega kavandatud tegevusi kirjeldatud.

Asjakohane mõjude hindamine ehk laiapõhjaline mõjude hindamine – selle raames käsitletakse võimalikke mõjusid nendes valdkondades, mida on lisaks KeHJSe kohasele hindamisele vaja hinnata. Asjakohane mõjude hindamise vajadus tuleneb planeerimisseadusest.

Ehitisealune pind näitab hoone või rajatise alla jäävat pinda ruutmeetrites. See saadakse ehitise maapealse ja maa-aluse osa projektsioonina horisontaaltasapinnal. Mõiste on täpsemalt lahti kirjutatud määruuses, kus on täpsustatud, millised hoone osad peavad ehitisealuse pinna hulka kuuluma ja millised mitte. Maksimaalne ehitisealune pind antakse kõigi krundile kavandatud hoonete (vajadusel ka rajatiste) kohta kokku.

Harjutusväli - Kaitseväe ja Kaitseliidu harjutusväli (HV) on maa- või mereala koos selle kohal oleva õhuruumiga, kus korraldatakse Kaitseväe ja Kaitseliidu üksuste taktikalisi harjutusi ja õppusi, laskmisi ja lõhketöid ning katsetatakse relvi, lahingumoonu, lahingu ja muud tehnikat.

Hoone kõrgus on hoonet ümbritseva olemasoleva maapinna keskmise kõrguse ja hoone katuseharja või parapeti kõrguste vahe. Hoone kõrguse võib detailplaneeringus määrata ka absoluutse kõrgusena merepinnast, millisel juhul peab hoone kõrgus mahtuma absoluutkõrguse piirangu sisse.

Imitatsiooni- ehk matkevahend on pürotehnilise toimega lahingumoonu matkiv õppevahend⁶⁷.

Käsitulirelv on kerge tulirelv, millest tulistatakse käelt, õlalt või harkjalalt (püstolid, automaadid, vintpüssid, kerge- ja täiskuulipildujad, tankitõrjegranaadiheitjad jms).

Lahinglaskmine on laskeharjutuse sooritamine lahinguolukorda imiteerivates tingimustes.

Nn laiendatud ohuala ehk LOA - Laiendatud ohuala on võetud kasutusele eesmärgiga võimaldada harjutusväljal toimuvat väljaõpet, kus relvade ohualad ei mahu harjutusvälja alale. Laiendatud ohualade kasutusele võtmisega piiratakse inimeste liikumist ohualade ulatuses, kui toimub väljaõpetegevus, mis sellist piirangut vajab. Laiendatud ohualas ei tohi laskmiste ajal viibida, sest sel ajal võib esineda oht elule. Kui laskmisi ei toimu, siis on laiendatud ohualale sisenemine lubatud. LOA alas ei toimu metsa sihilikku kahjustumist, kuid kuna kahjustumist selles alas ei ole võimalik täielikult välistada on vajalik Vabariigi Valitsuse korralduse kehtestamine metsaseaduse § 36 lõike 1 punktide 2 ja 3 alusel, mis võimaldab metsa kahjustamist väljaspool harjutusvälja piire ja ohuala piiri nõuetekohast tähistamist.

Laskeväli on harjutusvälja ala (maa- või mereala), mis vastab ohutusnõuetele ja on kohandatud laskeharjutuste sooritamiseks laskurelvadest, tankitõrjerelvadest, kaudtulerehvadest, õhutõrjerelvadest ja laevade pardarelvadest. Laskeväli jaguneb tulepositsioonideks, sihtmärgialadeks, teenindusalaks ja ohualaks.

Ohuala on ala, kuhu laskmiste, lõhketööde, käsigranaatide viskeharjutuste ja muu ohtliku tegevuse ajal on kõrvaliste isikute juurdepääs tõkestatud või keelatud, kuna seal viibimine on neile eluohtlik.

Planeeringulahendus on planeeringuala kohta koostatav terviklik ruumilahendus, mis elluviimisel võimaldab planeeringuga kavandatud maa ja ehitiste sihtotstarbelist kasutamist planeeringuga määratud maakasutus- ja ehitustingimustest kinnipidamisel.

⁶⁷ Kaitseväe ja Kaitseliidu laskeväljaõppe eeskiri, Tallinn 2010.

Puhverala või **puhvervöönd** on ala, kus mingile objektile kahjulike keskkonnategurite mõju sumbub, näiteks. haljasala elamu ümber, võsariba veekogu kaldal, kaevu kaitsevöönd jm.

Raadamine – Metsaseaduse tähenduses defineeritakse raadamist raiena, mida tehakse, et võimaldada maa kasutamist muul otstarbel kui metsa majandamiseks.⁶⁸ Soodla REPi raames käsitletakse raadamise all raiet, mida tehakse lähtuvalt riigikaitse vajadustest, et eemaldada mets harjutusvälja ja selle teenindamiseks vajalike rajatiste rajamiseks, et tagada vajalik nähtavus ning ohutus. Raadamise käigus võidakse eemaldada selleks määratud alal kogu mets (avatud maastik), teha raiet vaid osal määratud alast (poolkinnine maastik), puhastada ala alusmetsast või kujundada olemasolevat metsa muul viisil vastavalt vajadusele.

Rohekoridor ehk ribastruktuur on tugialasid ühendav rohevõrgustiku element. Koridor on tugialaga võrreldes vähem massiivne ja kompaktne ning ajas kiiremini muutuv või muudetav.

Rohevõrgustik ehk ökoloogiline võrgustik, mis on planeerimisel kõige selgemini ja lihtsamini eristatav kui nn roheline domineerimisega ala. Rohevõrgustikku hulka on kaasatud lisaks siseveekogud (sinivõrgustik) ja loodusliku ilmega avamaastikud.

Sihtmärkide ala on laskevälja ja lasketiiru osa, kuhu laskmiste ajaks on paigutatud või lubatud paigutada sihtmärgid.

Tugiala (varem kasutati mõistet tuumala) on rohevõrgustiku ruumielement. Piirkond, millele süsteemi funktsioneerimine valdavalt toetub. Tugialadel paiknevad rohevõrgustiku süsteemi seisukohalt kõige olulisemad elemendid nagu kaitsealad, loodus- ja keskkonnakaitseliselt väärtustatud alad, suured looduslikud alad jm.

Tulepositsioon on ala, kus lastakse laskurelvadest, tankitõrjerelvadest, kaudtulerehvadest, õhutõrjerelvadest või laevade pardarelvadest.

⁶⁸ Lähtuvalt [metsaseaduse](#) § 32 lõikest 1.